

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till veterinärvårdslag och till vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås en ny veterinärvårdslag för att ersätta den gällande veterinärvårdslagen. Med veterinärvård avses veterinärtjänster och tillsyn på regional och lokal nivå över livsmedelssäkerheten och över djurs hälsa och välbefinnande. Reformen av veterinärvården är ett led i verkställandet av statsrådets principbeslut om utvecklandet av livsmedelstillsynen.

Det primära syftet med förslaget är att öka den förebyggande verksamheten inom veterinärvården. Med förebyggande verksamhet strävar man efter att trygga djurs välbefinnande genom att minska förekomsten av djursjukdomar och sjukdomsrelaterade problem och minska andra djurskyddsrelaterade problem bl.a. genom att optimera produktionsförhållandena. Inom veterinärvården flyttas tyngdpunkten från efterkontroll till djurhälsovård. Genom propositionen strävar man efter att i vid utsträckning införa hälsovårdsavtal i veterinärvården bl.a. genom att precisera att hälsovården för animalieproduktionsdjur ska utgöra en del de kommunala grundläggande veterinärtjänsterna. Målet är också att med förebyggande verksamhet förbättra dels det ekonomiska resultatet av det finska jordbruket och den finska livsmedelsökonomi, dels livsmedelssäkerheten.

Ett syfte med förslaget är att säkra tillgången och kvaliteten på veterinärtjänster i kommunerna samt verksamhetsbetingelserna för privata veterinärtjänster och tillsynen över dem. Förslaget syftar dessutom till att på lokal nivå säkra tillsynen över djurs hälsa och välbefinnande. I veterinärvårdslagen föreslås det ingå bestämmelser om kommunens skyldighet att ordna med grundläggande veterinärtjänster och akut veterinärhjälp, om kommunernas samarbete inom veterinärvården och det övriga miljö- och hälsoskyddet och

om skyldigheten att planera veterinärvården. I den föreslagna lagen finns det dessutom bestämmelser om ordnande av tillsynsuppgifterna med tanke på djursjukdomar och djurskydd, om behörighetsvillkoren för tjänsten som kommunalveterinär, om avgifterna för en veterinärs tjänster samt om tillsynen över den privata veterinärvården och om anmälningsskyldigheten för privata tjänsteproducenter.

Det föreslås att det i veterinärvårdslagen ska föreskrivas att staten kompenserar kommunerna för de kostnader som föranleds av att kommunalveterinärerna sköter föreskrivna tillsynsuppgifter när det gäller djursjukdomar och djurskydd. Det föreslås dessutom bestämmelser om att länsstyrelserna ska ansvara för skötseln av uppgifter i anslutning till tillsynen över de tvärvillkor som är en förutsättning för Europeiska unionens direkta jordbruksstöd när det gäller livsmedel, anmälan av djursjukdomar och djurs välbefinnande, och att de ska ansvara för den på ett urval baserade regelbundna tillsyn som Europeiska unionens rättsakter om djurs välbefinnande förutsätter och, på en lokal djurskyddsmyndighets begäran, för skötseln av svårare djurskyddsuppgifter. Det föreslås vidare att Livsmedelssäkerhetsverket i egenskap av centralförvaltningsmyndighet ska svara för ledningen, tillsynen och auditeringen. Det föreslås också ändringar som följer av denna reform i lagen om djursjukdomar, djurskyddslagen och lagen om transport av djur. Propositionen hänför sig till statens andra tilläggsbudgetproposition för 2009 och avses bli behandlad i samband med den.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
ALLMÄN MOTIVERING	4
1 NULÄGE	4
1.1 Lagstiftning	4
Veterinärvårdslagen.....	4
Annan lagstiftning	5
1.2 Omvärlden och förändringar i den	6
Efterfrågan och tillgången på veterinärtjänster	6
Finansiering av veterinärvården	7
Utvecklingsprojekt	10
1.3 Veterinärvården i vissa andra stater	11
Sverige.....	11
Norge.....	12
Danmark	12
Storbritannien	12
1.4 Bedömning av nuläget	13
Allmänt.....	13
Samarbete mellan kommuner	13
De kommunalt ordnade veterinärtjänsternas täckningsgrad.....	14
Kommunalveterinärernas ställning.....	14
Finansiering av kommunalveterinärens uppgifter i anslutning till tillsynen över djursjukdomar och djurskyddet	17
2 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	18
2.1 Målsättning.....	18
2.2 De viktigaste förslagen.....	18
3 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	21
3.1 Ekonomiska konsekvenser	21
Konsekvenser för kommunernas ekonomi	21
Konsekvenser för statsfinanserna	22
Konsekvenser för hushållen	23
Konsekvenser för företagen och näringslivet	23
Konsekvenser för myndigheternas verksamhet.....	24
4 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	24
4.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial	24
4.2 Remissyttranden och hur de har beaktats	25
5 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	27

DETALJMOTIVERING	28
1 LAGFÖRSLAG	28
1.1 Veterinärvårdslagen	28
1 kap. Allmänna bestämmelser	28
2 kap. Myndigheter	31
3 kap. Planering av veterinärvården	33
4 kap. Kommunal veterinärvård	34
5 kap. Avgifter och ersättningar	41
6 kap. Tillsyn över privat veterinärvård	44
7 kap. Särskilda bestämmelser	47
1.2 Lag om ändring av 15 § i lagen om djursjukdomar	48
1.3 Lag om ändring av 59 § i djurskyddslagen	48
1.4 Lag om ändring av 47 § i lagen om transport av djur	48
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	48
3 IKRAFTTRÄDANDE	49
4 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	49
LAGFÖRSLAG	52
Veterinärvårdslag	52
Lag om ändring av 15 § i lagen om djursjukdomar	60
Lag om ändring av 59 § i djurskyddslagen	61
Lag om ändring av 47 § i lagen om transport av djur	62
BILAGA	63
PARALLELLTEXT	63
Lag om ändring av 15 § i lagen om djursjukdomar	63
Lag om ändring av 59 § i djurskyddslagen	64
Lag om ändring av 47 § i lagen om transport av djur	65

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge

1.1 Lagstiftning

Veterinärvårdslagen

Den gällande veterinärvårdslagen (685/1990) trädde i kraft 1990 och baserar sig på ett förslag från en kommission som jord- och skogsbruksministeriet hade tillsatt (kommittébetänkande 1987:57). Lagen innehåller bestämmelser om kommunens uppgifter inom veterinärvården och om tillsynen över privat veterinärvård. Enligt veterinärvårdslagen ska kommunen inom sitt område planera och genomföra veterinärvården. Ledningen av och tillsynen över veterinärvården sköts av länsstyrelsen på länsnivå och av Livsmedelssäkerhetsverket på riksnivå. Jord- och skogsbruksministeriet är högsta myndighet.

Kommunen ska enligt lagen ordna basveterinärservice för nyttodjur. Med nyttodjur avses i lagen produktionsdjur och andra husdjur som anses höra samman med näringsverksamhet i anslutning till gårdsbruk eller annan primärproduktion eller som utnyttjas för arbetsprestationer som människan behöver. Basveterinärservice är tjänster som en veterinär med beaktande av de rådande förhållandena kan tillhandahålla utgående från de kunskaper och färdigheter som han förvärvat genom veterinärmedicinsk grundexamen. För tillhandahållande av hälso- och sjukvård för andra husdjur än nyttodjur ska kommunen ordna sådan veterinärservice som anses nödvändig. Dessutom ska kommunen svara för de uppgifter i samband med tillsynen över livsmedlens säkerhet som det numera föreskrivs om i livsmedelslagen.

Enligt veterinärvårdslagen kan kommunen ha kommunalveterinärtjänster för de uppgifter som nämns ovan och för de uppgifter som åläggs kommunalveterinärerna i den övriga lagstiftningen. En sådan tjänst kan vara gemensam för flera kommuner. Kommunen kan ordna med den veterinärservice som avses i lagen också genom att köpa tjänster av privata serviceproducenter. En privat servi-

ceproducent får dock enligt lagen inte sköta sådana tillsynsuppgifter som det i lagen om djursjukdomar eller djurskyddslagen bestäms att ankommer på kommunalveterinärerna.

Enligt veterinärvårdslagen ska kommunen ordna lokaler och utrustning som anses nödvändiga för den veterinärservice som kommunen enligt lag är skyldig att ordna. Kommunen kan ta ut en klinikavgift när ett djur som inte är ett nyttodjur vårdas på veterinärmottagningen och en underhållsavgift när ett djur hålls i ett av kommunen ordnat utrymme för att veterinärhjälp ska kunna ges. Kommunen kan ta ut motsvarande avgifter också för vård och hållande av nyttodjur när det är fråga om specialvård som ordnas utöver de lagstadgade tjänsterna.

Kommunalveterinären har enligt veterinärvårdslagen rätt att ta ut en avgift för sin veterinärservice direkt hos kunden. I avgiften ingår arvode och resekostnadsersättning samt ersättning för förbrukade läkemedel och förnödenheter. Kommunen kan delta i de kostnader som ett nyttodjurs ägare eller innehavare har åsamkats av besöksavgift, resekostnadsersättning och åtgärdsavgifter som orsakats av veterinärhjälp för djuret. På verksamhet som kommunen ordnar tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992), enligt vilken statsandel betalas till kommunerna av statsmedel för driftskostnaderna enligt kalkylerade grunder och dessutom statsunderstöd för utvecklings- och anläggningsprojekt.

Veterinärvårdslagens bestämmelser om privat veterinärvårdsverksamhet gäller sådan verksamhet som bedrivs av företag som tillhandahåller veterinärservice och av veterinärer som är självständiga yrkesutövare. I lagen förutsätts det att aktörerna inom den privata veterinärvårdsverksamheten gör en anmälan om sin verksamhet till länsstyrelsen och kommunen och att de bedriver verksamheten i en lokal med utrustning som är ändamålsenlig. Företag ska dessutom för sin veterinärvårdsverksamhet ha en ansvarig föreståndare som har rätt att utöva veterinäryrket i Finland. Om det inom privat veterinärvårdsverksamhet förekommer avsevärda brister eller

missförhållanden, kan Livsmedelssäkerhetsverket bestämma att verksamheten ska avbrytas.

Annan lagstiftning

Bestämmelser om kommunernas eller kommunalveterinärernas uppgifter i samband med veterinärvården finns också i livsmedelslagen (23/2006), lagen om djursjukdomar (55/1980), lagen om bekämpande av djursjukdomar, som med lätthet sprida sig (488/1960), djurskyddslagen (247/1996), lagen om transport av djur (1429/2006), lagen om medicinsk behandling av djur (617/2007) och lagen om verkställighet av systemet med samlat gårdsstöd (557/2005). I livsmedelslagen föreskrivs det att kommunen ska utöva livsmedelstillsyn, medan tillsynen enligt lagstiftningen om bekämpande av djursjukdomar och om djurskydd är en uppgift för staten, dock så att de uppgifter som ska skötas på kommunnivå anförtros kommunalveterinären, till vilken separat arvode och kostnadsersättning betalas av statsmedel för uppgifterna. Kommunerna ska enligt veterinärvårdslagen ha kommunalveterinärtjänster också för dessa uppgifter.

Livsmedelslagen gäller livsmedelstillsyn i alla produktions-, bearbetnings- och distributionsskeden som livsmedlen genomgår. De uppgifter i anslutning till livsmedelstillsynen som ålagts kommunen sköts av en nämnd eller av något annat kollegialt organ som utses av kommunen. Kommunen ska enligt lagen sträva efter att i samarbete med en annan kommun eller samkommun sörja för livsmedelstillsynen på ett område som är tillräckligt stort för att tillsynen ska kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt. I en förordning av statsrådet som utfärdats med stöd av lagen definieras de uppgifter som ska skötas av en veterinär som står i tjänsteförhållande till kommunen. Till dem hör bl.a. tillsynen vid mjölkproduktionsenheter och hönsäggspackier, slakterier, små slakterier, inrättningar för vilthantering och styckningsanläggningar samt köttbesiktning (statsrådets förordning om livsmedelstillsyn (321/2006)).

Lagen om djursjukdomar innehåller bestämmelser om förebyggande, utrotning och förhindrande av spridning av smittsamma djursjukdomar. Enligt lagen och de omkring

140 förordningar och beslut som jord- och skogsbruksministeriet har utfärdat med stöd av den sköter kommunalveterinären i sin egenskap av tillsynsmyndighet som nämns i lagen bl.a. provtagningar och inspektioner som hänför sig till lagstadgad kontroll över djurens hälsa, tillsyn över användning och bearbetning av animaliska biprodukter och tillsyn över handeln på den inre marknaden och exporten samt uppgifter som anknyter till klarläggande av läget i fråga om djursjukdomar, avvärjning av sjukdomsfall och upprätthållande av beredskap. När kommunalveterinären utför uppgifterna ska de föreskrifter som Livsmedelssäkerhetsverket har meddelat iakttas. I lagen om bekämpande av djursjukdomar, som med lätthet sprida sig föreskrivs det om åtgärder som kan genomföras utöver åtgärder om vilka det bestäms i lagen om djursjukdomar när en epizooti förekommer i eller hotar att sprida sig till Finland. Genom lagen föreläggs dock varken kommunen eller kommunalveterinären uppgifter, bortsett från vissa skyldigheter som gäller spridning av information.

I djurskyddslagen föreskrivs det om de krav beträffande djurens välbefinnande som ska iakttas i skötseln av djur. Lokala djurskyddsmyndigheter är kommunalveterinären, den tjänsteinnehavare som utövar tillsyn över hälsoskyddet i kommunen och polisen, vilka utövar tillsyn över efterlevnaden av lagen i kommunen och verkställer inspektioner när de misstänker regelstridig verksamhet. På djurhållningsplatser (i lagen används uttrycket förvaringsutrymmen för djur) som definieras i lagen och vid djurutställningar, djurtävlingar och motsvarande evenemang får inspektioner verkställas även utan misstanke. Livsmedelssäkerhetsverket och länsstyrelsen får också förordna tjänsteveterinärer att verkställa inspektioner i sådana djurhållningsenheter där djur hålls för idkande av näring samt i slakterier och små slakterier. Sådana inspektioner verkställs bl.a. i form av årliga urvalskontroller i den omfattning som EU-lagstiftningen förutsätter. Enligt lagen ska kommunen dessutom se till att det inom dess område ordnas tillfällig skötsel av herrelösa hundar och katter samt motsvarande små sällskaps- och hobbydjur som påträffas och tas om hand.

Lagen om transport av djur ställer krav beträffande djurens välbefinnande på alla transporter av levande ryggradsdjur och i tillämpliga delar levande ryggradslösa djur. Kommunalveterinären och polisen är lokala myndigheter som har tillsyn över att lagen och EU-rättsakterna om transport av djur iaktas, och de får verkställa inspektion vid misstanke om att bestämmelserna överträds. Livsmedelssäkerhetsverket och länsstyrelsen kan dessutom förordna kommunalveterinärerna att verkställa inspektioner bl.a. i form av urvalskontroller som EU-lagstiftningen förutsätter och med avseende på förfarandet för godkännande av transportfordon.

Syftet med lagen om medicinsk behandling av djur är att förebygga och minska sådana olägenheter som den medicinska behandlingen av djur åsamkar människor, djur och miljö. I lagen föreskrivs om användning av läkemedel och andra ämnen som är avsedda för behandling av djur samt om användning av redskap som är avsedda att användas vid medicinsk behandling av djur, och om tillsynen över dessa ämnen och redskap. Livsmedelssäkerhetsverket och länsstyrelserna svarar för tillsynen över efterlevnaden av lagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. I skötseln av övervakningsuppgifterna kan länsstyrelsen bistås av de veterinärer som den har förordnat till detta uppdrag. De inspektioner och undersökningar som lagen förutsätter utförs på djurhållningsplatserna, veterinärmottagningarna, i de utrymmen där djur transporteras, förmedlas eller hålls för försäljning eller i utrymmen som används av näringsidkare som säljer, distribuerar, importerar eller använder vissa tillväxtfrämjande hormoner.

Lagen om verkställighet av systemet med samlat gårdsstöd innehåller bestämmelser om övervakning av tvärvillkoren, som utgör en förutsättning för Europeiska unionens direkta jordbruksstöd. Tvärvillkoren omfattar bl.a. iakttagande av sådana krav som gäller livsmedelssäkerheten, anmälan om djursjukdomar och djurens välbefinnande och är förenliga med den gällande lagstiftningen. Iakttagandet av tvärvillkoren övervakas på gårdarna av länsstyrelsen och kommunalveterinären, enligt lagen och motsvarande förordning. Arbetskrafts- och näringscentralen avgör vilka verkningar sådana brister som upp-

täckts vid tillsynen eventuellt har för utbetalningen av direkta stöd till producenter.

Eftersom veterinärvården är ett led i miljö- och hälsoskyddet som ingår i folkhälsoarbetet har den kopplingar också till folkhälsolagen (66/1972). Enligt 1 § 2 mom. i folkhälsolagen avser miljö- och hälsoskydd hälsoskydd som gäller individen och livsmiljön. Lagar som tangerar miljö- och hälsoskyddet är vid sidan av veterinärvårdslagen hälsoskyddslagen (763/1994), livsmedelslagen, lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet (75/2004), lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (693/1976) och kemikalielagen (744/1989). I folkhälsolagen finns bestämmelser om behörighetsvillkoren för chefer med ansvar för miljö- och hälsoskyddet i kommunen. Chefer ska ha avlagt för verksamheten lämplig högskoleexamen och ha tillräcklig erfarenhet av och sakkunskap för uppgifter som hänför sig till verkställigheten av miljö- och hälsoskyddet.

1.2 Omvärlden och förändringar i den

Efterfrågan och tillgången på veterinärtjänster

Antalet husdjursgårdar i Finland har sjunkit med omkring en fjärdedel under perioden 2002–2007. Om jämförelsen görs utgående från produktionsinriktningen har antalet gårdar minskat mest inom mjölkboskapsskötseln (31 procent), medan minskningen var 28 procent inom svinhushållningen, 18 procent inom fjäderfähusshållningen, 17 procent inom den övriga nötboskapsskötseln och 4 procent inom får- och getskötseln. Inom hästhushållningen har antalet gårdar ökat en aning, närmare bestämt med 3 procent. På grund av att gårdarna blivit större har förändringarna i djurantalen ändå varit mindre än så. Nötkreaturen och fjäderfäna har minskat med ca 10 procent, medan antalet svin har stigit med 10 procent och antalet får med över 22 procent. År 2002 företog veterinärerna omkring 200 000 beställda sjukbesök på gårdar med animalieproduktionsdjur, medan antalet var ca 143 000 år 2007. Detaljerade uppgifter om antalet hästar och antalet sällskaps- och hobbydjur i Finland finns inte. Hästarna uppskat-

tas vara ca 64 000, hundarna ca 600 000 och katterna 500 000–600 000.

År 2008 fanns det 413 veterinärer i Finlands kommuner. Omkring 300 kommunalveterinärers uppgifter hänförde sig till tillhandahållandet av veterinärtjänster. Inom den privata veterinärvården arbetar ca 420 veterinärer, av vilka omkring 250 är självständiga yrkesutövare eller företagare.

Veterinärjouren i kommunerna sköts i allmänhet inom jourringar som omfattar flera kommuner och där kommunalveterinärerna har jour turvis. I regel är en veterinär i sänder jourhavande i jourringen, och ofta är en annan i reserv, s.k. bakjour. I många områden har kommunerna inte ingått avtal om juren, i stället har kommunalveterinärerna kommit överens muntligen om jourarrangemangen. Vissa kommuner köper jourtjänsterna helt eller delvis av privata tjänsteproducenter.

Efterfrågan på veterinärtjänster och tillsynsuppgifternas prioriterade områden varierar kraftigt i olika delar av landet. I Södra Finlands län behövs det fler veterinärtjänster för hästar och smådjur än på andra håll. Svin- och fjäderfägårdarna samt pälsproduktionen har koncentrerats till Västra Finlands län, medan renskötsel bedrivs bara i norra Finland. Också tillgången på tjänster varierar regionalt. Största delen av befolkningen bor på mindre än 20 kilometers avstånd från sådan veterinärservice som kommunen ordnar, även om den närmaste kommunalveterinären inte alltid är stationerad i den egna kommunen. Under jourtid hinner veterinären för det mesta fram till en gård med husdjur eller hästar inom sex timmar från det att besöket beställts, men i norra Finland finns det kommuner där inte mer än knappt 90 procent av de brådskande sjukdomsfallen kan skötas inom den tiden. Av de icke-brådskande sjukdomsfallen på gårdar med husdjur och hästar kan i genomsnitt 85 procent skötas samma dag.

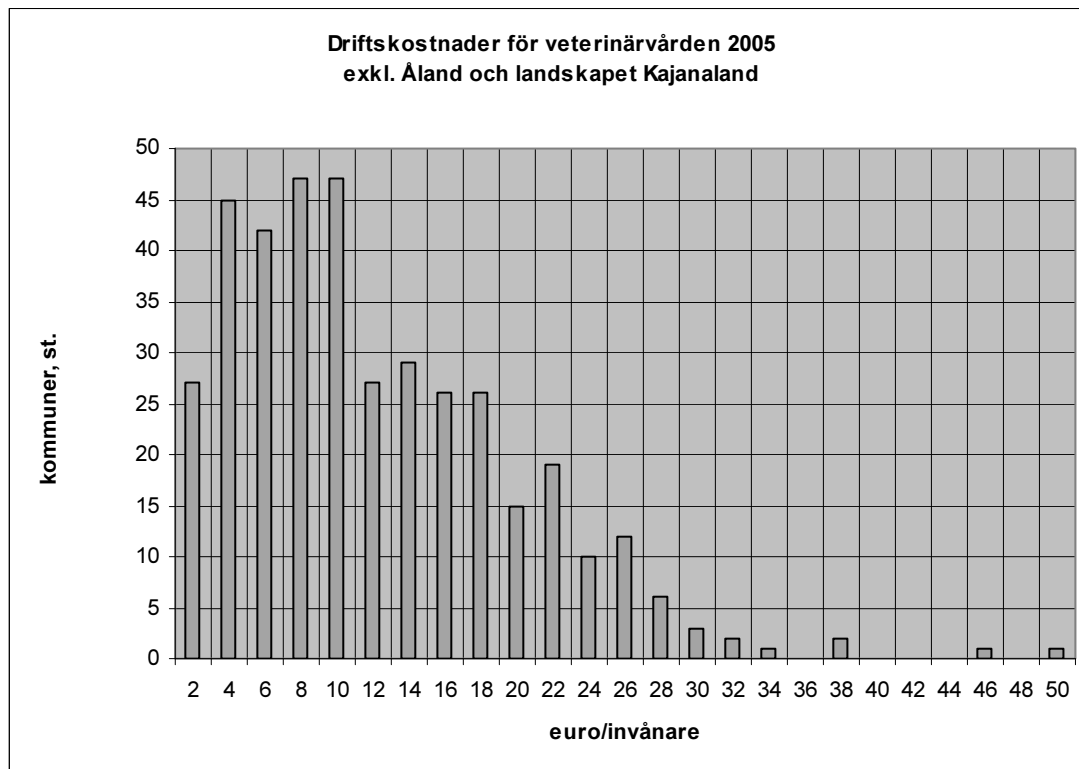
I stora bosättningscentra tillgodoser de privata veterinärtjänsterna t.o.m. merparten av

efterfrågan på veterinärtjänster för sällskaps- och hobbydjur. Också specialveterinärtjänsterna tillhandahålls främst av den privata sektorn och är kraftigt koncentrerade till de stora bosättningscentra.

Finansiering av veterinärvården

Kostnaderna för veterinärvården betalas av kommunerna och staten och av kunderna, hos vilka det tas ut avgifter för anlitande av tjänster och för tillsyn. Kommunen har en eller flera kommunalveterinärtjänster och betalar lön enligt tjänstekollektivavtalet till kommunalveterinären. För livsmedelstillsynen tar kommunen hos företagen ut avgifter som baserar sig på livsmedelslagen och EU-lagstiftningen. Avgifterna kan vara högst lika stora som kostnaderna för att producera prestationen. Dessutom tar kommunen ut avgifter för att djur vårdas och hålls i lokaler som kommunen har ordnat. Vissa kommuner subventionerar också en del av de resekostnader som veterinärbesöken föranleder.

Enligt uppgifter som Statistikcentralen samlade in 2007 är driftsutgifterna för veterinärvård sammanlagt 30,6 miljoner euro, alltså i genomsnitt ca 5,9 euro per invånare och år (medianen 10,3 euro per invånare och år). I materialet ingår inte uppgifter från landskapet Åland och inte heller uppgifter från Kajanalands förvaltningsförsöksområde. Utgifterna varierar stort i kommunerna (0,9–57 euro per invånare och år). I kommuner med färre än 5 000 invånare (187 st.) var driftsutgifterna för veterinärvård år 2007 i genomsnitt 15,8 euro, i kommuner med 5 000–10 000 invånare (108 st.) var de 11,8 euro, i kommuner med 10 000–20 000 invånare (45 st.) var de 7,0 euro, i kommuner med 20 000–50 000 invånare (37 st.) var de 4,5 euro och i kommuner med fler än 50 000 invånare (15 st.) var de 1,9 euro per invånare och år.

Enligt den gällande veterinärvårdslagen kan kommunen delta i de kostnader som ett nyttodjurs ägare eller innehavare har åsamkats av besöksavgift, resekostnadsersättning och åtgärdsavgifter till en veterinär vilka orsakats av veterinärhjälp för djuret. Enligt en utredning som länsstyrelserna gjorde hösten 2007 har i praktiken mer än hälften av kom-

munerna beslutat att delta i kostnaderna. Subventionering är allmännast i Lapplands, Uleåborgs och Östra Finlands län, där också de sträckor som veterinärerna behöver tillryggalägga är längst. De subventioner som betalades ut 2007 uppgick till 1,4 miljoner euro.

län	ingen subvention	subvention	utbetalda subventioner
Södra Finlands län	72	11	44 344,64 €
Västra Finlands län	90	115	407 256,78 €
Östra Finlands län	7	48	378 133,72 €
Uleåborgs län	16	32	331 593,00 €
Lapplands län	3	18	247 983,70 €
Sammanlagt	188	224	1 409 311,84 €

Det sätt på vilket kommunen deltar i kostnaderna varierar. Största delen av kommunerna har beslutat att subventionerna baseras på det sammanlagda beloppet av resekostnader och besöksarvode. Typiskt för faststäl-

landet av subventionerna är att det finns en självriskandel som är kopplad till kommunalveterinärtaxan och/eller ett tak för besöket.

subvention	självrisk	kommuner, st.
om vardagarna	-	38
under jourtid	7,57 - 145,20 €	57
bara för resekostnader	7,57 - 22,50 €	74
för summan av resekostnaderna och besöksarvode	13 - 77,74 €	161
för åtgärdsarvode	7,57 - 22,50 €	38
tak för besöket	41,20 - 176,40 €	

Ersättningen för det arvode som kommunalveterinären tar ut direkt hos kunden och resekostnadsersättningen grundar sig på tjänstekollektivavtalets kommunalveterinärtaxa. För de läkemedel som förbrukats i samband med veterinärservicen och för förnödheter får det tas ut en avgift som enligt taxan motsvarar de faktiska kostnaderna. Enligt uppgifter som Finlands Veterinärförbund samlat in uppgår de avgifter som kommunalveterinärerna tar ut hos sina kunder till ca 10,5 miljoner euro per år. Arvodena räknas in i kommunalveterinärernas pensionsgrundande inkomster.

Kommunalveterinären tar ut en avgift direkt hos kunderna också för inspektioner eller åtgärder som är förenliga med lagen om djursjukdomar och föranleds av import, export eller transport av ett djur eller en vara eller av vissa program för hälsokontroll av

djur. Bestämmelser om avgiftens storlek utfärdas enligt lagen om djursjukdomar genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet med iakttagande i tillämpliga delar av vad som föreskrivs i kommunalveterinärtaxan. För övriga uppgifter om vilka det bestäms i lagen om djursjukdomar och för uppgifter som är förenliga med djurskyddslagstiftningen betalas till kommunalveterinärerna av statsmedel ett arvode (förrättningsarvode) samt resekostnadsersättning och ersättning för användning av egna redskap och förnödheter. Bestämmelser om förrättningsarvoden och ersättningar finns i statsrådets förordning om förrättningsarvoden till veterinärer (1234/2001). Förrättningsarvodena och de förrättningar (uppgifter) som ligger till grund för dem var åren 2002–2007 följande:

År	Förrättningsarvoden (euro)	Förrättningar (st.)
2002	350 000	4 600
2003	390 000	4 900
2004	412 000	5 500
2005	439 000	5 400
2006	458 000	6 500
2007	450 000	6 400

I kostnaderna för förrättningsarvoden ingår arbetsgivaravgifter och resekostnader samt

övriga direkta kostnader. Förrättningarna och kostnaderna för dem fördelas i stort sett

jämnt mellan djurskyddstillsyn och tillsyn över djursjukdomar. Av statsmedel betalas också utbildning i anslutning till utförande av tillsynsuppgifter och kommunalveterinärernas resekostnader som beror på deltagande i utbildningen. Dessa utgiftsposter har utgjort ca 120 000 euro på årsnivå. Dessutom anskaffar staten på sin bekostnad sådana arbetsredskap och sådan utrustning för kommunalveterinärer som används endast i tillsynsuppgifter. Staten betalar också eventuella skadestånd, om kommunalveterinären vållar någon utomstående skada i samband med tillsynsuppgifter. Särskilda bestämmelser om skadeståndsansvaret finns i djurskyddslagen och lagen om transport av djur. Samma praxis har tillämpats också i fråga om uppgifter som är förenliga med lagen om djursjukdomar.

Veterinärvårdslagen innehåller inte bestämmelser om avgifterna för veterinärservice i sådana fall där en privat tjänsteproducent har hand om kommunens veterinärtjänster utgående från ett avtal med kommunen. Lagen har tolkats så att de privata tjänsteproducenterna då kan ta ut avgifter enligt sin egen taxa. Enligt läkemedelslagen (395/1987) är det dock möjligt att för läkemedel som överlåts ta ut endast ett belopp som motsvarar anskaffningspriset.

I statsbudgeten var anslaget för veterinärvård 2007 sammanlagt 1,65 miljoner euro (budgetmoment 30.30.25). Av anslaget betalades till kommunalveterinärerna sammanlagt 450 000 euro för tillsynen över djurens hälsa och välbefinnande (förrättningsarvoden, resekostnader och arbetsgivaravgifter). Sammanlagt ca 120 000 euro användes till utbildning för kommunalveterinärer. Av anslaget betalades dessutom bl.a. kostnader för bekämpning av djursjukdomar, forskningsstipendier, statsbidrag till djurskyddsorganisationer och specialisering för veterinärer.

Utvecklingsprojekt

Statsrådet fattade den 30 oktober 2003 ett principbeslut om utvecklandet av livsmedelstillsynen. Enligt det bör livsmedelstillsynen arrangeras på lokal nivå så, att regionala tillsynsenheter som lyder under en gemensam ledning ansvarar för den tillsyn som

kommunerna och samkommunerna ansvarar för. Principbeslutet tillämpas enligt beslutet också på utvecklandet av den lokala myndighetens verksamhet i anslutning till annat miljö- och hälsoskydd, och därför gäller det också veterinärvård och därtill hörande tillsyn över djurens hälsa och välbefinnande. Enligt beslutet bör det bildas 50–85 regionala tillsynsenheter i hela landet. Enheterna bör bildas enligt frivilliga arrangemang, men om enheter inte har bildats i hela landet inom tre år, bör regiongränserna bestämmas särskilt genom lag. Efter tre år bestäms det vid behov genom lag också om samarbetet mellan kommunerna.

I februari 2007 trädde lagen om en kommun- och servicestrukturreform (169/2007; KSSR-ramlagen) i kraft. Enligt den kan kommunerna för att stärka samarbetet mellan kommunerna inrätta ett samarbetsområde som består av en funktionell helhet. Samarbetsområdets uppgifter anförtros ett i kommunallagen avsett gemensamt organ eller sköts av en samkommun. Kommunerna skulle före utgången av augusti 2007 lämna statsrådet en redogörelse för sina planer beträffande samarbetsområdena och en verkställighetsplan. I en kommun eller inom ett samarbetsområde som sköter primärvården och sådana uppgifter inom socialväsendet som är nära anslutna till primärvården ska det finnas åtminstone 20 000 invånare.

Den 1 mars 2007 ändrade statsrådet principbeslutet om utvecklandet av livsmedelstillsynen. Enligt det ändrade principbeslutet bör den livsmedelstillsyn och den övriga tillsyn över miljö- och hälsoskyddet som kommunerna ansvarar för ordnas enligt principerna i KSSR-ramlagen och folkhälsolagen inom de samarbetsområden som bildas. Enligt folkhälsolagen kan kommunen ordna uppgifterna på miljö- och hälsoskyddets område på ett sätt som avviker från organisationen av det övriga folkhälsoarbetet. Enligt principbeslutet bör dock det övriga samarbetet mellan kommunerna, särskilt samarbetet inom primärvården, beaktas när samarbetsområden inrättas. Som ett led i den verkställighetsplan som avses i KSSR-ramlagen bör kommunerna också beskriva hur samarbetsområdet för miljö- och hälsoskydd avses bli bildat. Om någon kommun fram till den 1 juni 2009 inte har beslutat om hörande till

något samarbetsområde för miljö- och hälsoskyddet, kan statsrådet besluta att kommunen ska höra till ett sådant område. Samarbetsområdena ska inleda sin verksamhet senast vid ingången av 2013, när KSSR-ramlagen upphör att gälla.

Avsikten med det försök med regionalt samarbete inom miljö- och hälsoskyddet (YTAKE) som social- och hälsovårdsministeriet och jord- och skogsbruksministeriet startade 2003 är att stödja kommunernas frivilliga projekt i syfte att inrätta tillsynsenheter inom miljö- och hälsoskyddet som kommunerna bildar i form av samarbete. Sammanlagt 1,1 miljoner euro har under perioden 2003–2008 använts till att stödja kommunernas projekt. I YTAKE-projektet har 35 försöksområden deltagit och dessa områden omfattar ca 250 kommuner och över 3 miljoner invånare. År 2003 fanns det 277 tillsynsenheter inom miljö- och hälsoskyddet. Till följd av statsrådets principbeslut, YTAKE-projektet och annan informationsstyrning var antalet miljö- och hälsoskyddsenheter i början av 2009 sammanlagt 135.

1.3 Veterinärvården i vissa andra stater

Sverige

I Sverige är Jordbruksverket den centrala jordbruksmyndigheten. Verket svarar för angelägenheter som hänför sig till djurhälsa, förebyggande och bekämpning av smittsamma sjukdomar, djurens välbefinnande, tillsyn över primärproduktionen och ordnande av den riksomfattande veterinärvården. Övriga angelägenheter som hänför sig till livsmedelssäkerheten hör till Livsmedelsverket, där också de veterinärer som utför köttbesiktningar i slakterierna är anställda. Kommunerna ansvarar för att ordna tillsynen över livsmedelslokaler inom sitt område.

Länsstyrelserna svarar för tillsynen över djurens välbefinnande på sina respektive områden. Kommunerna svarar å sin sida för tillsynen över djurskyddet på det lokala planet. Från och med ingången av 2008 har länsstyrelserna svarat för all tillsyn som gäller primärproduktion. En distriktsveterinärorganisation med veterinärer som är anställda av Jordbruksverket ansvarar för ordnandet av den landsomfattande hälso- och sjukvården

för djur dygnet runt. Distriktsveterinärerna har också hand om myndighetsuppgifterna i anslutning till bekämpningen av djursjukdomar. Djurhälsovården ordnas främst för animalieproduktionsdjur och sådana hästar som används i jordbruket, men distriktsveterinärstationerna får också behandla sällskapsdjur vid sidan av att de utför sina obligatoriska uppgifter. Det finns distriktsveterinärstationer och filialer till dem på ca 90 orter runtom i landet.

Distriktsveterinärstationerna håller i tur och ordning jour som i första hand är avsedd att trygga sjukvård för animalieproduktionsdjur under jourtid. Sjukvård ska emellertid ges också åt sällskapsdjur när så krävs av djurskyddsskäl eller om inte annan veterinärservice står till buds. Jourverksamhet utövas dessutom frivilligt av omkring 100 privata veterinärer.

Distriktsveterinärverksamheten finansieras i huvudsak genom avgifter som tas ut hos kunderna, men till en del också med statliga medel. I glesbefolkade områden kan djurägare få stöd av Jordbruksverket för resekostnader som uppkommer vid veterinärbesöken. Det är möjligt att få stöd också för resekostnader som tas ut av privata veterinärer som bedriver sådan jourverksamhet som kan jämföras med distriktsveterinärverksamhet.

En översyn av veterinärvården pågår i Sverige sedan 2005. Ett centralt problem för distriktsveterinärverksamhetens del anses vara att Jordbruksverket både har tillsyn över veterinärvården och utövat av veterinäryrket och tillhandahåller veterinärservice. Enligt en arbetsgrupp som dryftat översynen skulle detta problem kunna lösas genom att distriktsveterinärorganisationen privatiseras. Det föreslås emellertid att den privata sektorn ska få jour-, investerings- och driftsbidrag. De veterinärer som får bidrag förpliktas enligt förslaget att också delta i bekämpningen av smittsamma djursjukdomar. Investeringsbidraget och driftsbidraget är avsedda för sådana veterinärer som får jourbidrag i djurglesa områden. I den fortsatta behandlingen gick man in för att föreslå att de veterinärtjänster som produceras av distriktsveterinärer ska kunna konkurrensutsättas distriktsvis, men att staten ska fortsätta producera tjänsterna om inga potentiella tjänsteleverantörer visar intresse eller om prisnivån i offerterna avse-

värt överstiger de nuvarande kostnaderna. Beslut om att ändra systemet har dock inte fattats ännu.

Norge

I Norge är Mattilsynet den centrala veterinärvårdsmyndigheten. Mattilsynet har åtta regionala och 63 lokala verksamhetsställen. I Norge produceras veterinärservicen av den privata sektorn, men staten ansvarar för att landsomfattande veterinärjour ordnas dygnet runt. Deltagande i jouden bygger i första hand på frivillighet. Om inte en enda jourhavande veterinär kan fås till ett visst område, kan en veterinär inom området beordras att delta i jour för sådana djur som veterinären också annars har hand om. Om jourarrangemangen avtalas genom kollektivavtal mellan staten och den landsomfattande yrkesorganisationen för veterinärer (Den Norske Veterinærforening). Enligt det gällande jouravtalet är jouden uppdelad i 161 jourdistrikt som alla ska ha en jourhavande veterinär vardagskvällar kl. 16–24 samt lördagar och söndagar kl. 8–16. Övriga tider bör minst 35 distrikt ha en jourhavande veterinär. Det har dock blivit nödvändigt att göra undantag från denna huvudregel, och i praktiken har bara ca 40 distrikt kontinuerlig jour. Under jouden behandlas både sällskapsdjur och animalieproduktionsdjur. Veterinären är också skyldig att vid behov utföra myndighetsuppgifter mot särskild ersättning.

Danmark

I Danmark är Fødevarestyrelsen den centralförvaltningsmyndighet som svarar för livsmedelstillsynen samt tillsynen över djurhållningen, veterinärernas yrkesutövning och smittsamma djursjukdomar. Under Fødevarestyrelsen lyder tre regionala och ett stort antal lokala verksamhetsställen. Denna organisation svarar för livsmedelstillsynen, köttbesiktningen och tillsynen över djurens välbefinnande, och dessutom kan myndighetsuppgifter vid behov delegeras till privatpraktiserande veterinärer.

I Danmark ordnar varken staten eller andra offentliga samfund tjänster i samband med sjuk- och hälsovård för djur. Inte heller ordnandet av jour är en lagstadgad skyldighet.

Enligt de etiska anvisningar som den danska veterinärföreningen har utarbetat är varje veterinär som utövar veterinärpraktik emellertid skyldig att säkerställa att patienterna vid behov har tillgång till veterinär dygnet runt. Om veterinären inte håller jour själv, ska han eller hon avtala i förväg med någon annan veterinär eller veterinärstation i området om att jourtjänster tillhandahålls för kunderna. Veterinären ska också informera sina kunder om hur jouden är organiserad. Om en kund anlitar flera olika veterinärer eller veterinärstationer, ska ansvaret för ordnande av jouden vila på den aktör som utför huvuddelen av arbetet åt kunden. Om ägaren till en gård har ingått hälsovårdsavtal med en veterinär, anses detta förplikta veterinären att också tjänstgöra som gårdens jourhavande veterinär.

Storbritannien

I Storbritannien är Animal Health den centralförvaltningsmyndighet som svarar för tillsynen över djursjukdomarna och djurskyddet. Animal Health har 25 lokalavdelningar. Ämbetsverket använder dock sin egen personal bara för en del av myndighetsuppgifterna. Största delen av uppgifterna sköts på basis av bemyndigande av ca 7 000 privata veterinärer, som vid behov också vidtar åtgärder som hänför sig till bekämpningen av smittsamma djursjukdomar. Den centralförvaltningsmyndighet som svarar för säkerheten hos livsmedel av animaliskt ursprung är Food Standards Agency, och Meat Hygiene Service (MHS) som lyder under den har i praktiken hand om att ordna tillsynen över köttbesiktningen och livsmedel av animaliskt ursprung.

Också i Storbritannien är det den privata sektorn som tillhandahåller veterinärservicen. Enligt föreskrifter som veterinärorganisationen i landet, Royal College of Veterinary Surgeons, meddelat är jourskyldigheten ett självskrivet inslag i yrket. I föreskrifterna åläggs de veterinärer som tillhandahåller veterinärservice att upprätthålla beredskap att under alla tider av dygnet tillhandahålla grundläggande tjänster såsom första hjälpen, smärtlindring och tjänster som hänför sig till avlivning av djur. De måste sköta jouden själva eller ingå avtal om jour med en veterinär eller veterinärstation inom ett annat om-

råde. I glesbefolkade områden tillåts det emellertid att jourarrangemangen är flexibla i den utsträckning som är nödvändig. Jouråtgärderna prissätts av den som tillhandahåller servicen.

1.4 Bedömning av nuläget

Allmänt

Veterinärvårdslagen har ändrats fyra gånger sedan den trädde i kraft 1990. Omkring hälften av paragraferna i den har genomgått ändringar. De ändringsbehov som följt av att en ny grundlag utfärdats efter att veterinärvårdslagen trätt i kraft har så långt det varit möjligt beaktats i samband med den senaste lagändringen (302/2006), och därför hänför sig inga betydande problem som gäller förenligheten med grundlagen till veterinärvårdslagen. Det förekommer däremot ändringsbehov som ansluter sig till effektiviseringen av samarbetet mellan kommunerna. Dessutom har kommunalveterinärernas dubbelroll som tillhandahållare av veterinärservice och utförare av tillsynsuppgifter medfört problem när det gällt lagens verkställighet, liksom även tolkningen av bestämmelsen om skyldighet att ordna veterinärservice. Att tillsynen över djursjukdomar och djurskyddet är kopplad till tillsynen över de tvärvillkor som är en förutsättning för Europeiska unionens direkta stöd har framhävt behovet att ordna tillsynen i landet på ett mer enhetligt sätt än tidigare. Vissa missförhållanden är också förknippade med finansieringen av veterinärvården.

Samarbete mellan kommuner

Statsrådets principbeslut om utvecklandet av livsmedelstillsynen förutsätter att samarbetet mellan kommunerna utvecklas också inom veterinärvården. Små enheter är förknippade särskilt med problem som hänför sig till resursernas tillräcklighet och riktandet av resurser och till utvecklingen av det yrkesmässiga kunnandet. Dessa faktorer är av central betydelse när det gäller att trygga kvaliteten och tillgången på tjänster. Enligt en utvärdering av försöket med regionalt

samarbete inom miljö- och hälsoskyddet¹ har centraliserad organisering av planerings- och utvecklingsarbetet samt det administrativa arbetet och kontorsarbetet ansetts minska överlappningen. Ur personalens perspektiv innebär stödet från arbetskamraterna och de bättre vikariearrangemang som en större enhet möjliggör att den sårbarhet som är typisk för verksamheten i små enheter minskar. En gemensam enhet gör det också möjligt att särskilja mellan veterinärtjänster, livsmedelstillsyn och ledande uppgifter inom hälsoövervakningen. Enligt utvärderingen bromsas kommunernas beredskap att nå samarbetslösningar som bygger på frivillighet dock upp av rädslan för att den ekonomiska styrefekt kommer att försvagas och funktionerna centraliseras. I jämförelse med det övriga miljö- och hälsoskyddet befinner sig veterinärvården dessutom i en annan position så till vida att veterinärerna för veterinärtjänsternas del jämföras med självständiga yrkesutövare och uppgiftsändringar därmed inverkar också på deras inkomstbildning.

Samarbetet mellan kommunerna intar en nyckelställning också när det gäller hur väl jourarrangemangen fungerar. Trots att den gällande veterinärvårdslagen inte innehåller några särskilda bestämmelser om veterinärrjour anses det att ordnandet av akut veterinärservice också utanför tjänstetid är en laglig skyldighet för kommunen. Detta framförs i lagmotiven (RP 252/1989 rd) och konstateras också i ett beslut av högsta förvaltningsdomstolen (HFD 21.9.1994 T 4286). Jourarrangemangen är emellertid i praktiken förknippade med många problem. Fastän jouren i allmänhet ordnas inom ett område som omfattar flera kommuner binder den relativt många veterinärer i proportion till efterfrågan på tjänster. Det arrangemang som är vanligt nu för tiden och innebär att en enda veterinär

¹ Laamanen, Elina och Aronen, Kauko: Seutuyhteistyö etenee ympäristöterveydenhuollossa. Ympäristöterveydenhuollon alueellisen yhteistoimintakeilun (YTAKE) I vaiheen arviointi. Helsingfors 2005; samt Laamanen, Elina och Aronen, Kauko: Kokeilusta seudullisiin yksiköihin. Ympäristöterveydenhuollon alueellisen yhteistoimintakeilun (YTAKE) II vaiheen arviointi. Helsingfors 2006.

håller jour i jourområdet är också mycket sårbart när flera djur behöver akut vård samtidigt eller när veterinären insjuknar. Joursystemet dras dessutom med problem i form av samtal som kan störa arbete som görs för tillhandahållande av veterinärhjälp. En del av de samtal som inkommer under jourtid gäller inte akut veterinärhjälp utan rådgivning till kunden eller dirigering av kunden till tjänster som ges under tjänstetid. Inom ramen för det nuvarande joursystemet är det inte heller möjligt att i tillräcklig utsträckning beakta skillnaderna mellan olika djurgruppers vårdbehov.

Jourhållningen är också enligt dem som anlitar tjänsterna en av de aspekter av den kommunala veterinärservice som fungerar sämst. I en Gallup som jord- och skogsbruksministeriet, Livsmedelssäkerhetsverket, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter (MTK) och Finlands Veterinärförbund rf lät Finska Gallup utföra våren 2007 ombads de svarande ge veterinärservice på den egna orten ett skolvitsord för det senaste årets del (4 = mycket dålig, 10 = utmärkt). Medeltalet för de grundläggande veterinärtjänsterna blev 8,45, men jourtjänsterna fick bara vitsordet 7,90.

De kommunalt ordnade veterinärtjänsternas täckningsgrad

Lagbestämmelserna om hur heltäckande de tjänster som kommunen ordnar för olika djurgrupper ska vara har i praktiken visat sig vara svårtydbara. Enligt lagmotiven ska de tjänster som kommunen ska ordna för sjuk- och hälsovård hos sådana husdjur som inte är nyttodjur vara mera begränsade än den basveterinärservice som ges till nyttodjur. Frågan är emellertid oklar i ljuset av både lagtexten och motiven. Enligt lagmotiven ingår alla sedvanliga undersöknings- och vårdåtgärder samt första hjälpen i tjänsterna för nyttodjur. Som exempel nämns behandling av sår och inflammationer, vaccinering och förlossningshjälp. Som exempel på hälsovårdstjänster som ska ges sådana husdjur som inte är nyttodjur nämns vaccinering, vitamin-, mineralämnes- och spårämnesinjektioner för förebyggande av sjukdomar, bortoperering av sporrar och putsning av tandsten, klippning av klor, kastration och sterili-

sering. I motiven ges det inte exempel på tjänster som ges för behandling av sjukdomar hos sådana husdjur som inte är nyttodjur, men det konstateras att service som är på samma nivå som basveterinärservice bör ges för behandling av sjukdomar hos dem.

Också definitionen av begreppet nyttodjur har medfört svårigheter vid lagtillämpningen. Enligt lagmotiven är produktionsdjur och pälsdjur, hästar som hålls i anslutning till gårdsbruk eller annan näringsverksamhet inom primärproduktionen och andra arbetshästar samt bland hundarna renhundar, ledarhundar för synskadade, brukshundar som används i yrkesmässiga bevakningsuppdrag samt brukshundar som används av polisen, tullen och försvarsväsendet nyttodjur. I praktiken har det varit oklart om vissa djur som inte nämns i lagmotiven, t.ex. ridhästar och slädhundar, är nyttodjur eller inte.

Hälsovård för animalieproduktionsdjur

Enligt den gällande veterinärvårdslagen ska en kommun ordna basveterinärservice som avser hälso- och sjukvård för nyttodjur. Man har redan länge försökt komma bort från sådan medicinsk behandling av djur som är sjukdomscentrerad. I veterinärernas arbete finns det en allt större efterfrågan på kunskande kring förebyggande hälsovård som täcker en hel djurhållningsenhet. Därför kan det systematiska hälsovårdsarbete som blivit mycket vanligare och som inbegriper veterinärers gårdsvisa hälsovårdsbesök och hälsovårdsplaner redan anses ingå i de sedvanliga grundläggande veterinärtjänsterna. Tack vare att hälsovården för animalieproduktionsdjur är av rådgivande karaktär utgör det samtidigt effektivt förebyggande djurskyddsarbete.

I Finland har kommunalveterinärernas befattningsbeskrivning av tradition grundat sig på en modell som haft tyngdpunkten på vården av enskilda fall av akut insjuknade djur. Det är svårt att passa in förebyggande hälsovårdsarbete i denna modell, eftersom hälsovårdsbesöken kräver grundlig och tidskrävande fördjupning i djurens hälsotillstånd och i produktionsmiljön på gården. I och med att den kommunala veterinärvården och den övriga miljöhälsovården överförts på större regionala enheter har man kunnat förbättra servicenivån tack vare veterinärernas inbör-

des arbetsfördelning. På områden där det har varit svårt att hitta arbetskraft till kommunalveterinärarbetet har hälsovårdstjänster dock inte kunnat erbjudas enligt efterfrågan, eftersom resurserna behövts för sjukdomsfall.

Med hälsovård för husdjur har man traditionellt avsett upprätthållande och främjande av hälsan och välbefinnandet när det gäller boskap. Ett av de huvudsakliga målen har också varit att förbättra gårdarnas ekonomiska resultat. Nuförtiden ses hälsovården som en del av den nationella kvalitetsstrategin för livsmedelsproduktion. I produktionen av livsmedel av animaliskt ursprung betonas i allt högre grad livsmedelskvaliteten, livsmedelssäkerheten, djurs välbefinnande och den etiska aspekten på produktionen. Att produktionen effektiviseras och specialiseras, att produktionsenheterna blir större och att det uppstår nya produktionsformer har bidragit till ett ökat hälsovårdsbehov.

Den nationella organiseringen av djurhälsovården påbörjades år 2001 i form av samarbete mellan föregångaren till Livsmedels säkerhetsverket Evira och Föreningen för bekämpning av djursjukdomar ETT rf. Som nationella mål uppställdes en förbättring av lönsamheten i produktionen, uppföljning och kontroll av sjukdomsläget, ett kontrollerat läkemedelsbruk och uppföljning av det, insamling och utnyttjande av information, kvalitet, konsumentssäkerhet och arbete för att lagstiftningen genomförs.

De tre nivåerna inom djurhälsovården är den lagstadgade, den nationella och den företagsspecifika nivån. Indelningen följer den nationella kvalitetsstrategin. Den lagstadgade nivån gäller alla producenter, eftersom det är fråga om iakttagande av gällande lagstiftning om primärproduktion och djurhållning. En gård med animalieproduktionsdjur kan fritt välja om den vill delta på den nationella eller företagsspecifika nivån, och deltagandet baserar sig på avtal. Den nationella nivån består av hälsovårdsåtgärder som det avtalats om gemensamt för varje produktionsinriktning. På den företagsspecifika nivån kan sammanlutningarna och gårdarna tillämpa högre kvalitetskrav än den nationella nivån i syfte att förbättra konkurrenskraften. När det gäller svinhälsovården finns det dessutom en specialnivå för sådana svinhus som föder upp och säljer avelsdjur och för vilkas del det förut-

sätts särskilda åtgärder vid sjukdomskontrollerna. Benämningen "produktionsnivå" används när man inom ett eller flera delområden i hälsovårdsplanen har gått längre än den nationella nivån kräver genom att t.ex. utnyttja information från produktionsuppföljningar, nyckeltal för fertiliteten och utredningar om förhållandena.

Producenterna ansluter sig till hälsovårdssystemet genom att ingå ett hälsovårdsavtal med en veterinär. I hälsovårdsavtalet avtalar parterna om regelbundna veterinärbesök på gården. Enligt minimikravet på den nationella nivån varierar besöksfrekvensen från ett till fyra besök per år. I fråga om fertilitetsuppföljningen är praxis dock att många gårdar med mjölkboskap får hälsovårdsbesök varje månad. Till att börja med går man grundligt igenom frågor i anslutning till djurs välbefinnande, hälsa, sjukdomsskydd och medicinska behandling, och på basis av dessa uppgifter görs det upp en hälsovårdsplan.

Det har också tagits fram hälsovårdssystem för får, fjäderfä, renar och fiskar, men tills vidare finns det en nationell organisation och ett uppföljningssystem endast när det gäller hälsovården för svin och nötkreatur. Genom att underteckna ett hälsovårdsavtal ger producenten tillstånd till att hälsovårdsuppgifter om gården lagras i uppföljningssystemet och att uppgifter lämnas ut till det mejeri eller slakteri för vilket producenten fungerar som producent. År 2004 startades ett internetbaserat uppföljningssystem för svinhälsovården, Sikava. Hösten 2006 infördes ett motsvarande system för nötkreatur, Naseva. Båda systemen administreras av Föreningen för bekämpning av djursjukdomar ETT.

I praktiken omfattas redan hela Finlands svinköttproduktion och grisproduktion av hälsovården och av uppföljningssystemet Sikava. Att systemet så snabbt fått bred täckning har sin grund i att bl.a. köttindustriföretagens hälso- och kvalitetsklassificeringar integrerats i hälsovårdssystemet.

Att någon omfattas av hälsovården borde synas i form av att det betalas bättre producentpriser för högklassiga produkter. Dessutom möjliggör författningarna om överlåtelse av läkemedel att en veterinär kan överlåta vissa läkemedel till en svingård också för framtida bruk, om gården har ingått ett hälsovårdsavtal med veterinären. I andra fall får

läkemedel förskrivs eller överlåtas endast för fortsatt behandling av konstaterade fall.

Nöthälsovården har inte spridit sig fullt lika snabbt. Det kvalitetstillägg i prissättningen av mjölk som betalas för medverkan i hälsovården har inte kunnat jämföras med motsvarande tillägg inom svinhushållningen. Mejeriindustrin har motiverat detta med att tillgången på hälsovårdstjänster inte är täckande i hela landet. Hos många köttindustriföretag är hälsovårdsavtalet ett villkor för att det ska betalas ut avtalstillägg i produktionen av nötkött. På vissa orter kan veterinärresurserna vara en begränsande faktor, och alla producenter ser inte heller att hälsovårdskostnaderna skulle motsvara nyttan av verksamheten. Speciellt gårdar som planerar att lägga ner produktionen inom de närmaste åren kan anse att hälsovården är mindre viktig.

År 2008 började man på basis av ansökningar betala ut ett särskilt välbefinnandestöd till gårdar som har satsat på animalieproduktionsdjurens välbefinnande i högre utsträckning än vad den lagstadgade miniminivån kräver. Stödet för animalieproduktionsdjurens välbefinnande utgör en del av programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2007–2013. Ett grundläggande krav är det finns ett hälsovårdsavtal med tillhörande planer och regelbundna uppföljningsbesök. Stödet för välbefinnande har sannolikt i hög grad bidragit till att antalet hälsovårdsavtal som registrerats i Nasevasystemet, och som alltså gäller gårdar med nötkreatur, har mer än fördubblats från år 2007. Det tyder dock på resursproblem att man för hälsovårdsbesöken, som utgör ett villkor för stödet för välbefinnande, år 2008 var tvungen att bevilja tilläggstid till slutet av april 2009, eftersom veterinärerna inte hann avlägga alla besök under år 2008.

Genom att medverka i hälsovården och dess uppföljningssystem kan gårdar med animalieproduktionsdjur lättare sköta också det krav på s.k. kedjeinformation som förutsätts i förordningen om kraven på primärproduktion för säkerställande av livsmedelssäkerheten (134/2006), som för svinens del trädde i kraft år 2008 och som för nötkreaturens del träder i kraft år 2010. Enligt detta krav ska producenten innan djuren skickas till slakteriet sända uppgifter om bl.a. den medicinska behandlingen av djuren och om

förekomsten av sådana djursjukdomar på gården som kan inverka på livsmedelssäkerheten.

I samband med utvärderingen av de grundläggande tjänsterna har länsstyrelserna bedömt tillgången och kvaliteten på hälsovårdstjänsterna för animalieproduktionsdjur. De senaste bedömningarna gjordes åren 2007 och 2008. Enligt bedömningarna har det stöd för djurs välbefinnande som hänför sig till programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland i betydande grad bidragit till att flera gårdar med nötkreatur har ingått hälsovårdsavtal, men det finns fortfarande få avtal i förhållande till målsättningen. Tillgången på och användningen av djurhälsovårdstjänster varierar betydligt mellan olika kommuner och landskap, och i synnerhet hälsovårdstjänster för nötkreatur används inte och kan inte erbjudas på ett täckande sätt i alla kommuner. I norra och östra Finland leder den dåliga tillgången på veterinärer till att det är svårare att ordna kommunala veterinärtjänster. Det förutsätts att kommunalveterinärerna aktivt tar del i hälsovården, men veterinärernas brokiga befattningsbeskrivning gör det besvärligt att fördjupa sig i hälsovårdsarbetet.

Länsstyrelserna framhåller som sitt åtgärdsförslag att den inbördes arbetsfördelningen mellan kommunalveterinärerna i de regionala enheterna ska ordnas så att varje veterinär under vardagarna kan koncentrera sig på veterinärhjälp, hälsovård, livsmedelstillsyn eller andra tjänsteuppdrag. Informationen om hälsovårdsarbetet och tillgången till det ska ytterligare öka. Kommunerna måste se till att kommunalveterinärerna vid behov får handledning och fortbildning i synnerhet när det gäller hälsovårdsarbetet inom stora djurenheter.

Kommunalveterinärernas ställning

Kommunalveterinärernas ställning som både tillhandahållare av veterinärtjänster och utförare av tillsynsuppgifter kan leda till problem med avseende på den opartiskhet som förutsätts av förvaltningsverksamheten och bestämmelserna om jäv för tjänstemän. När kommunalveterinären producerar veterinärtjänster är förhållandet till kunden ett privaträttsligt avtalsförhållande som ger veterinä-

ren ekonomisk nytta. När kommunalveterinären har hand om tillsynsuppgifter som baserar sig på djurskyddslagen, lagen om transport av djur, lagen om djursjukdomar, lagen om verkställighet av systemet med samlat gårdsstöd och livsmedelslagen är förhållandet till samma kund däremot förhållandet mellan en myndighet och en kund, och utövning av offentlig makt kan därmed komma i fråga. Kommunalveterinären kan uppträda i båda rollerna i en och samma situation, om han eller hon vid vården av ett djur t.ex. misstänker att djurskyddsproblem eller en allvarlig djursjukdom förekommer.

Kommunalveterinärens dubbelroll och de därtill hörande problemen har diskuterats bl.a. när djurskyddslagen bereddes. I regeringens proposition med förslag till lag om ändring av djurskyddslagen (RP 263/1984) och regeringens proposition med förslag till djurskyddslag (RP 36/1995) behandlades kommunalveterinärernas ställning som tillsynsmyndigheter i förhållande till deras uppgift att ge veterinärhjälp. Enligt vardera propositionen försvåras kommunalveterinärens ställning som tillsynsmyndighet av att kommunalveterinären blir tvungen att kräva av sina kunder att djurskyddsbestämmelserna iakttas. På grund av sakkunskapen i tillsynsfrågor samt tillsynens effektivitet och kostnader ansågs dock det tillsynssystem som nu tillämpas vara det bästa alternativet i fråga om kommunalveterinärens uppgifter. Också Europeiska gemenskapernas kommission har i samband med inspektioner som anknyter till verkställigheten av gemenskapslagstiftningen rekommenderat att dubbelrollen ägnas uppmärksamhet bl.a. när det gäller tillsynen över främmande ämnen och djurskyddstillsynen.

Enligt veterinärvårdslagen och den övriga veterinärvårdslagstiftningen är kommunalveterinärens ställning exceptionell också så till vida att kommunalveterinären förutom uppgifter som ålagts kommunen också sköter uppgifter som inte har ålagts kommunen och för vilka staten betalar ersättning till kommunalveterinären. Situationen är problematisk med avseende på bemästrandet av uppgifterna och planeringen av de resurser som behövs för dem, eftersom kommunalveterinärerna påförs uppgifter från två håll. I kommunerna är man ofta omedveten om de tillsynsuppgifter som föreskrivits för kommu-

nalveterinären, eller så beaktas de inte i dimensioneringen av övriga uppgifter. Oklarhet har också rått beträffande kommunens respektive statens roll som kommunalveterinärens arbetsgivare t.ex. för arbetarskyddets del när kommunalveterinären utför föreskrivna tillsynsuppgifter.

Finansiering av kommunalveterinärens uppgifter i anslutning till tillsynen över djursjukdomar och djurskyddet

Av statsmedel betalas förrättningsarvode till kommunalveterinären bara för uppgifter som förutsätter att kommunalveterinären besöker gårdar eller andra tillsynsobjekt. För annat arbete som ingår i ställningen som tillsynsmyndighet betalas det i princip inte något förrättningsarvode. I praktiken är t.ex. telefonrådgivning, skriftliga arbeten och deltagande i möten arbete av detta slag. Kommunen svarar således i praktiken för ca 90 procent av de faktiska kostnaderna för tillsynsuppgifter genom att betala grundlön till en eller flera kommunalveterinärer som tillhandahåller veterinärtjänster.

Praxis har varit att staten betalar den utbildning som behövs för tillsynsuppgifterna och de till den hörande resekostnaderna samt sådana arbetsredskap och sådan utrustning som inte används i kommunalveterinärens övriga uppgifter. Enligt lagen ska kommunen skaffa lokaler och utrustning bara för veterinärservice. Problem har till vissa delar förekommit beträffande vem som ska skaffa sådana arbetsredskap eller sådan teknisk hjälp som kommunalveterinären fortlöpande använder eller anlitar och som behövs både i tillsynsuppgifter och inom veterinärservicen. Sådana arbetsredskap är bl.a. dator, internetuppkoppling och e-post. För tillsynsuppgifterna är dessa nödvändiga arbetsredskap som möjliggör kontakt med de statliga myndigheterna. Staten betalar för tillsynsuppgifternas del arbetsgivares olyckfallsförsäkringspremie, och dessutom har staten axlat arbetsgivarens skadeståndsskyldighet när kommunalveterinären har åsamkat någon utomstående skada i sina tjänsteuppgifter. I praktiken är det emellertid omöjligt för de statliga myndigheterna att svara för den arbetarskyddsverksamhet som hänför sig till de lokala arbetsförhållandena.

2 Målsättning och de viktigaste förslagen

2.1 Målsättning

Syftet med propositionen är att säkra tillgången och kvaliteten på kommunernas veterinärtjänster i landets alla delar. Syftet är också att främja djurens hälsa och välbefinnande och att säkra tillsynen över djurens hälsa och välbefinnande på det regionala och lokala planet i enlighet med kraven i EU-lagstiftningen.

Meningen är att den kommunala veterinärvården genom propositionen ska sammanjämkas med de projekt som handlar om att utveckla samarbetet mellan kommunerna.

2.2 De viktigaste förslagen

Det föreslås att veterinärvårdslagen revideras i sin helhet. Den föreslagna nya lagen avses bli tillämpad inte bara på veterinärtjänster utan också på tillsynen över livsmedel, djursjukdomar och djurens välbefinnande. Lagens tillämpningsområde kommer alltså att i likhet med nu omfatta det uppgiftsområde som sköts av myndigheterna på den lokala nivån, främst av kommunalveterinärerna. De föreslagna bestämmelserna om tillsyn över djursjukdomar och djurskyddet är ägnade att förtydliga kommunens ansvar vid skötseln av de tillsynsuppgifter som ålagts kommunalveterinären. I den föreslagna lagen föreskrivs det dessutom om finansieringen av dessa tillsynsuppgifter. Livsmedelstillsynen ingår enligt förslaget alltså i veterinärvårdslagen eftersom djurhälsan och den kommunala veterinärvården är direkt kopplade till livsmedelssäkerheten, livsmedelskvaliteten och livsmedelsekonomins lönsamhet.

Enligt förslaget ska varje kommun alldeles som nu inom sitt område svara för att veterinärtjänster ordnas. Med tanke på att veterinärtjänster ska finnas tillgängliga i lika utsträckning måste kommunal veterinärvård anses vara nödvändig i ett land där avstånden är långa och de privata tjänsterna till stor del har koncentrerats till de stora bosättningscentra och vårderna av sällskapsdjur. I försla-

get preciseras bestämmelserna om kommunens ansvar för att ordna veterinärtjänster för olika djurkategorier. Enligt förslaget ska kommunen se till att grundläggande veterinärtjänster ordnas för nyttodjur vardagar under tjänstetid. Grundläggande veterinärtjänster för husdjur som inte är nyttodjur ska enligt förslaget ordnas när tjänsterna i fråga inte annars står till buds inom samarbetsområdet. Akut veterinärhjälp ska kommunen emellertid ordna för alla husdjur som insjuknat plötsligt och allvarligt.

Det föreslås att definitionerna av begreppen grundläggande veterinärtjänster (används i lagförslaget, medan basveterinärservice används i den gällande lagen), husdjur och nyttodjur ska preciseras, men deras innehåll breddas inte i betydande utsträckning. Enligt förslaget ska det också föreskrivas att kommunen i de fall där ett riksomfattande djurhälsovårdsprogram som gäller hälsovård för djur som hålls för livsmedelsproduktion har inrättats ska ordna sådana hälsovårdstjänster enligt programmet som ingår i de grundläggande veterinärtjänsterna. För tillfället finns det riksomfattande djurhälsovårdsprogram för nötkreatur och svin.

Det föreslås att den kundkrets för vilken kommunen ska ordna veterinärtjänster begränsas. Eftersom bestämmelser om detta inte finns i gällande lag har djurägarna i praktiken kunnat välja veterinär i de områden där alternativ har stått till buds. Med avseende på planeringen och dimensioneringen av tjänster skulle det dock vara klarare att det i lagen fastställs för vem tjänster ska ordnas. Förslaget innebär att veterinärtjänster ska ordnas för husdjur som hålls av kommuninvånarna och dessutom för sådana djur som hålls på kommunens område för vilka det ges veterinärhjälp på djurhållningsplatsen. Akut veterinärhjälp ska dock ordnas också för andra djur som finns på kommunens område.

De föreslagna bestämmelserna om avgifter för veterinärtjänster motsvarar i huvudsak den gällande lagen. Bestämmelsen om kommunens rätt att ta ut en avgift för centraliserad kontaktservice inom jourområdet är emellertid ny.

Tillsynen över djursjukdomar och djurskyddet kommer enligt förslaget alltså inte att vara uppgifter som kommunerna ska sköta, utan de fortsätter att vara statliga uppgif-

ter. Bekämpningen av smittsamma sjukdomar och tillsynen över djurens välbefinnande är alltid av riksomfattande betydelse trots att det är ändamålsenligt att tillsynsuppgifterna sköts på lokal nivå. Att djursjukdomar som ska bekämpas förekommer i landet kan beroende på fallet inverka på primärproduktionens, industrins och handelns verksamhet, på exporten av finska produkter och på människornas hälsa. När djursjukdomar som ska bekämpas bryter ut är det viktigt att handla snabbt, och i krissituationer är det nödvändigt att centralisera ledningen av verksamheten på lands- och regionnivå. Dessutom ska kommunalveterinärer vid behov kunna åläggas att arbeta utanför sitt ordinarie verksamhetsområde. Tillsynen över djursjukdomar och djurskyddet förutsätter också särskild sakkunskap, något som talar för att den nuvarande ansvarsfördelningen mellan myndigheterna bibehålls. Enligt beräkningar behövs det en arbetsinsats på 42 årsverken för att de uppgifter i anslutning till djursjukdomar och djurskyddet som staten ansvarar för ska kunna skötas lokalt.

Till följd av omstruktureringen av tillsynen över djurens välbefinnande och tvärvillkoren beräknas länsstyrelserna behöva 15 nya tillsynsveterinärtjänster. Det föreslås att tillsynsveterinärerna helt och hållet ska ansvara för skötseln av tillsynsuppgifter i anslutning till de tvärvillkor som är en förutsättning för Europeiska unionens direkta jordbruksstöd när det gäller livsmedel, anmälan av djursjukdomar och djurs välbefinnande, och att de ska ansvara för den urvalsbaserade regelbundna tillsyn som Europeiska unionens rättsakter om djurs välbefinnande förutsätter, dvs. de så kallade djurskyddskontrollerna inom EU. Tillsynsveterinärerna ska enligt förslaget på begäran av en lokal djurskyddsmyndighet (kommunalveterinär, hälsoinspektör eller polis) också svara för skötseln av svårare djurskyddsuppgifter. Sådana krävande tillsynsuppgifter är i synnerhet uppgifter där man blir tvungen att tillgripa sådana tvångsmedel som avses i 42 och 44 § i djurskyddslagen.

Det beräknas att Livsmedelssäkerhetsverket kommer att behöva två nya tjänster med tanke på den riksomfattande styrningen och kvalitetsrevideringen av den regelbundna tillsynen över djurens välbefinnande.

I den föreslagna lagen förtydligas emellertid det ansvar för tillsynsuppgifterna som kommunerna har i sin egenskap av kommunalveterinärernas arbetsgivare. Kommunen bör därför uttryckligen se till att dimensioneringen av resurser är lämplig så att de tillsynsuppgifter som ålagts kommunalveterinären kan skötas på det sätt som lagstiftningen förutsätter. Dessutom bör kommunen dra försorg om de lokaler och redskap som behövs för uppgifterna. Finansieringen av tillsynsuppgifterna kommer enligt förslaget inte längre att grunda sig på förrätningsarvoden som staten betalar till kommunalveterinärerna, utan staten kommer att betala ersättning till kommunerna för de lönekostnader och övriga direkta kostnader som tillsynen över djurens hälsa och välbefinnande samt tillsynen över djurskyddet och bekämpningen av djursjukdomar föranleder.

Förslaget innebär att varje kommun ska ordna de uppgifter som ingår i veterinärvården i samarbete med andra kommuner inom ett område som är tillräckligt omfattande med tanke på en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna. På bildandet av samarbetsområdet tillämpas bestämmelserna i 5 § 2 mom. i lagen om en kommun- och servicestrukturreform och 5 § 4 mom. i folkhälsolagen. Samarbetsområdena ska inleda sin verksamhet senast vid ingången av 2013. Enligt statsrådets principbeslut om utvecklandet av livsmedelstillsynen ska veterinärvårdsuppgifterna ordnas inom samma samarbetsområde som övriga uppgifter inom miljö- och hälsoskyddet. Detta behöver beaktas när samarbetsområden som rör miljö- och hälsoskyddet bildas och bestämmelser om dem bereds.

De föreslagna bestämmelserna om samarbetsområden är i linje med målen för kommun- och servicestrukturreformen. Främjandet av samarbetet mellan kommunerna bedöms ha en central betydelse för tillgången och kvaliteten på tjänster, eftersom det i en större verksamhetsenhet är möjligt att rikta resurserna mera specifikt enligt enhetens behov och att fördela arbetsbelastningen jämnare. Dessutom är det i en större verksamhetsenhet möjligt att på personnivå koncentrera sig mera på vissa uppgiftsområden och att fördjupa kompetensen inom dem. Detta kan förmodas främja arbetets produktivitet.

Möjligheterna att beakta förvaltningslagens (434/2003) jävsbestämmelser när det gäller kommunalveterinärernas arbetsarrangemang kommer också att vara bättre i samarbetsområdena än i de nuvarande verksamhetsenheterna. När arbetsarrangemangen fastställs bör målet vara att kommunalveterinärer som sköter tillsynsuppgifter om vilka det bestäms i livsmedelslagen, lagen om djursjukdomar eller djurskyddslagen inte ska ha tillsyn över kunder som står i ett varaktigt kundförhållande till dem när det handlar om att tillhandahålla veterinärtjänster. Detta får dock inte hindra att också någon annan kommunalveterinär inom samarbetsområdet för miljö- och hälsoskydd än den som normalt sköter uppgiften får både utföra tjänsteuppgifter och ge veterinärhjälp i undantagsfall.

Kommunernas veterinärjour föreslås bli ordnad i form av samarbete mellan kommunerna inom jourområden som motsvarar en eller flera ekonomiska regioner eller ett eller flera landskap. Det finns behov av att utfärda bestämmelser om jourområdets storlek och om bildandet av jouområdet för att det ska vara möjligt att minska de problem som de nuvarande jourarrangemangen är behäftade med. I ett större jouområde behöver kommunalveterinärerna sannolikt hålla jour mindre ofta än nu, och detta undanröjer problem som hänför sig till underutnyttjande av resurserna under jourtid och minskar arbetsbelastningen bland kommunalveterinärerna. Att jourtjänsterna organiseras inom de samarbetsområden som kommunerna förväntas bilda räcker inte i förhållande till detta mål, eftersom det är sannolikt att områdenas storlek då inte skiljer sig i avgörande grad från de nuvarande jourområdena.

När jouområdena förstoras gäller det i alla fall att se till att resorna i samband med veterinärbesöken inte blir oskäligt långa. Därför föreslås det att lagen ska uppta en bestämmelse om att kommunerna ska ordna den akuta veterinärhjälp på så sätt att den är tillgänglig för serviceanvändarna inom skälig tid och på skäligt avstånd, dock med beaktande av de geografiska förhållandena. I praktiken innebär detta att jouområdena, som alla motsvarar en eller flera ekonomiska regioner eller ett eller flera landskap, delas in i mindre jourkretsar. Det är emellertid möjligt att ordna verksamheten inom jourkret-

sarna och samarbetet mellan dem flexibelt när en enhetlig överenskommelse om jourarrangemangen träffas inom hela jouområdet. Ökad flexibilitet kan betyda t.ex. att veterinärbesöken vid behov sträcker sig utanför jourkretsarnas gränser.

Enligt förslaget ska det i princip utarbetas olika jourssystem för små respektive stora djur, vilket bidrar till att förbättra tillgången till jourtjänster. I lagen föreslås det dessutom bli bestämt att det för varje jouområde ska ordnas en centraliserad tjänst för kontakter. Med hjälp av den centraliserade kontaktserVICEN blir det möjligt att fördela de resurser som är tillgängliga för jourhållningen utgående från efterfrågan. Via tjänsten skulle kunderna i klara fall bli dirigerade till den jourhavande mottagningen eller kunna beställa ett veterinärbesök till gården. Det blir också möjligt att dirigera samtal vidare till en veterinär, t.ex. för att få en bedömning av hur akut behovet av veterinärvård är och för rådgivning.

Alldeles som nu är fallet kan kommunen i framtiden ordna lagstadgade veterinärtjänster också genom att köpa dem av privata veterinärtjänsteproducenter. Tjänsteproducenten har då rätt att för tjänsterna ta ut en avgift hos kunden i enlighet med vad som angetts i anbudshandlingarna samt resekostnadsersättning och ersättning för förbrukade läkemedel och förnödenheter. Uppgifter som ansluter sig till livsmedelstillsynen, tillsynen över djurskyddet eller tillsynen över djursjukdomar får kommunen dock alltså inte överföra till privata veterinärtjänsteproducenter.

Det föreslås att den nya veterinärvårdslagen också ska innehålla bestämmelser om planering av den kommunala veterinärvården. Enligt förslaget ska Livsmedelssäkerhetsverket göra upp ett riksomfattande program som ska innehålla de allmänna målen för tillgången och kvaliteten på kommunalt ordnade veterinärtjänster samt de inspektioner, provtagningar och andra åtgärder som ingår i de tillsynsuppgifter som åligger kommunalveterinärerna. Länsstyrelsen ska utarbeta en regional plan för de veterinärtjänster som kommunerna ordnar med i länet och för ordnandet av urvalsbaserad, regelbunden tillsyn över tvärvillkoren enligt denna lag när det gäller djurs välbefinnande i området. Kommunen ska göra upp en plan över ord-

nandet av veterinärtjänster och tillsynsuppgifter inom kommunen. När dimensioneringen av veterinärtjänsterna planeras ska kommunen beakta de privata veterinärtjänster som tillhandahålls inom kommunens område.

Det beräknas att Livsmedelssäkerhetsverket kommer att behöva en ny tjänst med tanke på den riksomfattande styrningen och kvalitetsrevideringen av veterinärvården.

Det föreslås att lagen i likhet med den gällande lagen ska innehålla bestämmelser om anmälningsskyldighet för aktörer som producerar privata veterinärtjänster, om lokaler och redskap som förutsätts i verksamheten och om avbrytande av verksamheten i de fall där avsevärda brister eller missförhållanden förekommer. Vidare föreslås lagen innehålla bestämmelser om ett register över tjänsteproducenter och om Livsmedelssäkerhetsverkets och länsstyrelsens rätt att inspektera en privat veterinärtjänsteproducents lokaler och redskap.

3 Propositionens konsekvenser

3.1 Ekonomiska konsekvenser

Konsekvenser för kommunernas ekonomi

Som det nu är går största delen av veterinärvårdens driftsutgifter till upprätthållandet av kontinuerlig veterinärtjänst, och här är kommunalveterinärernas månadslöner den främsta kostnadsposten. Enligt kalkyler som social- och hälsovårdsministeriet har utarbetat (SHM, promemoria 12.5.2005) var kommunernas utgifter för miljö- och hälsoskydd ca 60 miljoner euro per år. Enligt dessa kalkyler står veterinärvården för 34 procent av årsverkerna och 15 procent av de sammanlagda utgifterna inom miljö- och hälsoskyddet. De samlade utgifterna för veterinärvården uppgår därmed till ca 10 miljoner euro när livsmedelstillsynen inte räknas in.

Enligt kalkyler som det regionala miljöväsendet i Tavastehus och Uleåborgsregionens miljöverk gjort upp avseende 2006 uppgick kostnaderna för myndighetsuppgifter på veterinärvårdens område till omkring en euro per invånare och år, vilket betyder mellan en fjärdedel och hälften av samtliga driftsutgifter för veterinärvården i dessa områden. Hela

denna kostnad stannar på kommunerna, eftersom staten betalar arvoden för myndighetsuppgifter bara direkt till kommunalveterinärerna i enlighet med statsrådets förordning om förrättningsarvoden till veterinärer (1234/2001).

Staten har betalat strax under 0,5 miljoner euro per år direkt till kommunalveterinärerna i arvoden för skötsel av sådana lokala tjänsteuppgifter inom veterinärvården som hör till staten. Anslag för detta har funnits i statsbudgeten under moment 30.30.25, fr.o.m. den 1 januari 2008 under moment 30.30.20, Veterinärvård (förslagsanslag). När den sammanräknade kostnad som skötseln av dessa uppgifter medför för kommunerna enligt en försiktig uppskattning uppgår till omkring en fjärdedel av driftsutgifterna för hela den kommunala veterinärvården har kommunerna betalat ca 90 procent (4,5 miljoner euro) av de totala kostnaderna för utförandet av dessa uppgifter som hör till staten.

Den för kommunerna föreslagna skyldigheten att ordna grundläggande veterinärtjänster för nyttodjur och vid behov också för andra husdjur samt akut veterinärhjälp för alla husdjur innebär inte att kostnaderna blir andra än nu. Även om den gällande lagens bestämmelser om skillnaderna mellan tjänster som ska ges i fråga om nyttodjur och tjänster som ska ges i fråga om andra husdjur är svårtydbara har kommunerna tillhandahållit tjänster på grundläggande nivå också i fråga om andra husdjur än animalieproduktionsdjur, om annan service inte har stått till buds. Dessutom har alla djur i vilket fall som helst getts akutvård.

Det föreslås att kommunerna ska bli skyldiga att göra upp en plan över veterinärvården och att därigenom dimensionera den veterinärvård som den ordnar, så att den motsvarar behovet. När tjänsterna dimensioneras gäller det att beakta hurdana privata veterinärtjänster som tillhandahålls i området. Det är inte meningen att den tjänst som kommunen ordnar ska konkurrera med den privata tjänsteproduktionen, utan den ska i stället komplettera systemet så att veterinärtjänster står till buds i överensstämmelse med den föreslagna författningen.

Förslaget innebär att staten i sin helhet ska betala kommunerna lönekostnaderna för statliga myndighetsuppgifter som hänför sig till

den lokala veterinärvården och andra direkta kostnader. Det innebär att staten till skillnad från i dag deltar också i upprätthållandet av nätverket av tjänsteveterinärer. De samlade kostnader som uppgiften föranleder samhället bedöms ändå bli lägre än i dag, eftersom arbetet kan organiseras effektivare i ett system som omfattar större regioner. I det nya systemet återgår ca 3 miljoner euro mer till kommunerna från staten än i dagens system.

Kommunernas veterinärjour föreslås bli ordnad i form av samarbete mellan kommunerna inom jourområden som motsvarar en eller flera ekonomiska regioner eller ett eller flera landskap. De jourkretsar som bildas inom respektive jourområde antas i fortsättningen vara av sådan storlek att det finns tillgång till fler än en jourhavande per jourkrets. Det är då möjligt att den jourhavande veterinären i enskilda fall har längre resväg än i det nuvarande systemet där det i regel finns en enda jourhavande i varje jourring. I vissa fall är också motsatsen möjlig, i synnerhet om de jourhavandes arbetsinsatser går att utnyttja mera flexibelt (exempelvis om de jourhavandes arbete kan ledas gemensamt inom hela jourområdet). I medeltal antas det dock att jourresorna blir längre eftersom antalet veterinärer som håller jour samtidigt minskar.

Eftersom längre jourresor i enskilda fall kan leda till att kostnaderna för veterinärtjänster stiger avsevärt, är det ändamålsenligt att kommunerna alltså har möjlighet att delta i de kostnader som ett djurs ägare eller innehavare har av besöksavgift, resekostnadsersättning och åtgärdsavgifter som veterinären tar ut och som orsakats av veterinärhjälp för djuret. Subventionen kommer alltså att fastställas utgående från beslut som fattas i kommunerna, men de totala kostnaderna antas förbli i stort sett desamma som i nuläget. Om subventionerna i likhet med nu begränsas till vård av animalieproduktionsdjur, går de samlade kostnaderna för dem sannolikt ner från den nuvarande nivån som är 1,4 miljoner euro, eftersom antalet gårdar med animalieproduktion väntas sjunka ytterligare när jordbrukets omstrukturering fortgår.

Den omständigheten att antalet veterinärer som håller jour samtidigt går ner, särskilt nat-tetid, så att den faktiska efterfrågan motsvaras minskar de jourarvoden som kommuner-

na betalar ut till tjänsteveterinärerna. Större inbesparingar än så kan eventuellt göras i kommuner som har köpt jourtjänster av sådana utomstående tjänsteproducenter vars kostnadsnivå är avgjort högre än tjänstekollektivavtalet anger, om de inom ramen för det nya joursystemet klarar av att ordna tjänsterna effektivare än nu.

Enligt förslaget ska det i regel inrättas separata joursystem för små sällskaps- och hobbydjur respektive animalieproduktionsdjur. Det är möjligt att inte inrätta ett differentierat joursystem om djurtätheten i jourområdet är låg eller om de små husdjuren utgör en liten andel av alla husdjur inom jourområdet. Dessa kriterier kan vid behov preciseras i det riksomfattande programmet för veterinärvården. En veterinärtjänst under jourtid som närmast är avsedd för sällskaps- och hobbydjur och som har ett fast verksamhetsställe, dvs. en jourhavande veterinärklinik, effektiviserar utnyttjandet av de jourhavande veterinärernas arbetsinsatser i hela jourområdet, särskilt i närheten av stora stadsregioner. Det är ändamålsenligt att joursystemet överallt där det är möjligt inbegriper privata tjänsteproducenter, framför allt privata smådjurskliniker. Beloppet av de avgifter som tas ut för grundläggande veterinärtjänster och akut veterinärhjälp som tillhandahålls av privata tjänsteproducenter ska framgå av det avtal som kommunen och tjänsteproducenten ingår. För de veterinärtjänster som den privata tjänsteproducenten tillhandahåller i enlighet med avtalet ska tjänsteproducenten då av kunderna ta ut högst den avgift som den har angett i de anbudshandlingar som lett till avtalet. Dessutom har kommunen möjlighet att, på samma sätt som enligt den gällande veterinärvårdslagen, ta ut en klinikavgift, om kommunen själv producerar tjänsten.

I lagen föreslås det dessutom bli bestämt att det för varje jourområde ska ordnas en centraliserad tjänst för kontakter. Kontaktservicen kan vara avgiftsbelagd, dvs. självfinansierad.

Konsekvenser för statsfinanserna

Anslaget för veterinärvård har varit ca 1,6 miljoner euro sedan 2005. Av anslaget betalades 2007 sammanlagt 450 000 euro till

kommunalveterinärer för skötseln av statliga myndighetsuppgifter som hänför sig till den lokala veterinärvården (förrättningsarvoden, arbetsgivaravgifter och resekostnader). Länsstyrelserna svarar för att systemet med utbetalning av arvoden som är förenliga med förordningen om förrättningsarvoden upprätthålls. Dessutom ordnades det utbildning för kommunalveterinärerna i anslutning till skötseln av myndighetsuppgifter, och kostnaderna för den uppgick till ca 120 000 euro.

Anslaget för veterinärvård föreslås bli höjt till 6,450 miljoner euro (en ökning med 4,8 miljoner euro). Förrättningsarvoden ska enligt förslaget inte längre utbetalas separat till kommunalveterinärerna, utan ersättning betalas till kommunerna för skötseln av statliga myndighetsuppgifter som hänför sig till den lokala veterinärvården. Länsstyrelsen fortsätter att svara för betalningsrörelsen och för utfärdandet av tjänsteförordnanden som speciallagstiftningen förutsätter.

Det är meningen att ersättningen ska vara tidsbaserad och fastställas utifrån det arbete som utförts. En del av anslaget bör reserveras för Livsmedelssäkerhetsverket och länsstyrelserna för att användas bl.a. till riksomfattande styrning av veterinärvårdssystemet, ersättningar som betalas ut till djurägare på grund av djursjukdomar, utbildning som hänför sig till tillsynsuppgifter, anskaffning av diverse skyddsutrustning och annan utrustning samt andra motsvarande ändamål. Av det tilläggsanslag på 4,8 miljoner euro som behövs är det beräknat att 1,2 miljoner euro ska användas till lönekostnader för de 15 tjänsteveterinärerna inom regionalförvaltningen, att 0,24 miljoner euro ska användas till lönekostnader för de 3 tjänsterna vid Livsmedelssäkerhetsverket och att 3,36 miljoner euro ska användas till tjänster som köps av kommunerna.

Behovet av en anslagsökning på 4,8 miljoner euro har beräknats utgående från lönekostnader och andra direkta kostnader för att finansiera en arbetsinsats motsvarande 60 årsverken i form av tjänster som köps av kommunerna och för att sköta statliga uppgifter (inklusive resekostnader motsvarande 20 000 km per år). Behovet av årsverken bygger på länsstyrelsernas bedömningar av tillsynsuppgifternas omfattning och den arbetsinsats som behövs för dem. I bedöm-

ningarna har man beaktat den ökning av arbetsinsatsen som de tilltagande tillsynsuppgifterna förutsätter. Grunden för beräkning av lönekostnaderna är den lön som enligt det kommunala tjänstekollektivavtalet betalas till en veterinär som har hand om livsmedelstillsynsuppgifter som huvudsyssla. Denna lön var vid utgången av 2005 sammanlagt 3 560 €/månad, enligt Statistikcentralen. Som beräkningsgrund har man använt 4 000 €/månad.

Konsekvenser för hushållen

Den centraliserade kontaktservicen och det differentierade joursystemet skulle underlätta beställningen av veterinärtjänster och effektivisera de veterinärtjänster som hushållen får under jourtid, i synnerhet i sådana stadsregioner där det finns en jourklinik på nära håll. De vårdavgifter som fastställts i avtalet mellan en kommun och en privat tjänsteproducent förpliktar också den privata tjänsteproducenten när denna deltar i produktionen av offentliga veterinärtjänster, t.ex. som jourhavande veterinär. På så sätt skulle prissättningen av offentliga veterinärtjänster vara genomskedd och främja ett jämnt kundbemötande.

Att den regelbundna tillsyn som hänför sig till tvärvillkoren och djurs välbefinnande och som grundar sig på ett urval koncentreras till regionalförvaltningen leder till effektiviserad verksamhet och förenhetligad tillsynspraxis. Att tillsynen förenhetligas stärker å sin sida tillsynsobjektens och tillsynsutövarnas rättskydd.

Konsekvenser för företagen och näringslivet

Smidigare styrning av joursystemet och åtskiljande av jourtjänsterna för små husdjur från jourtjänsterna för stora husdjur förbättrar de tjänster som ges till dem som äger animalieproduktionsdjur, när det finns fler jourhavande per jourkrets och när den som håller jour som är avsedd för animalieproduktionsdjur inte är bunden till att ta hand om sällskaps- och hobbydjur på en klinik. Bevarandet av möjligheten att subventionera kostnaderna ger kommunerna möjlighet att kompensera den ökning av kostnaderna för vete-

rinärtjänster som enskilda producenter drabbas av när jourkretsarna förstoras.

Ställningen för dem som producerar privata veterinärtjänster blir tydligare än i dagsläget inom den offentliga veterinärvården i och med att det införs planeringsskyldighet för kommunerna. Den prissättning som tillämpas av de privata veterinärtjänsteproducenter som deltar i den offentliga veterinärvården framgår av det avtal som ingåtts med kommunen.

Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

Enligt förslaget svarar länsstyrelsen i länet för verkställigheten, tillsynen över efterlevnaden och kvalitetsrevideringen av denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Länsstyrelsen ordnar med sådan regelbunden tillsyn över villkoren för Europeiska unionens direkta jordbruksstöd som hänför sig till livsmedel, anmälan av djursjukdomar och djurs välbefinnande och som Europeiska unionens bestämmelser om djurs välbefinnande förutsätter. Denna tillsyn grundar sig på ett urval. Länsstyrelsen deltar i den tillsyn som avses i djurskyddslagen när den lokala djurskyddsmyndigheten ber att uppgifterna ska överföras på länsstyrelsen.

För skötseln av dessa uppgifter beräknas länsstyrelserna behöva 15 nya tillsynsveterinärtjänster. I samband med reformen av regionalförvaltningen kommer det att utredas hur skötseln av dessa uppgifter ordnas som en del av de uppgifter som hör till länsstyrelsen.

4 Beredningen av propositionen

4.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Propositionen bygger på förslag som lagts fram av en arbetsgrupp som jord- och skogsbruksministeriet tillsatt. Ministeriet tillsatte den 19 augusti 2004 ett projekt för förnyande av veterinärvården och en arbetsgrupp som skulle utarbeta förslag till utveckling av veterinärvårdstjänsterna och tillsynsuppgifterna i samband med dem, utreda ordnandet av hälsovården för animalieproduktionsdjur och ordnandet av sådana veterinärtjänster inom veterinärvården som kräver särskild sakkunskap och utarbeta ett utkast till en proposition

med förslag till revidering av veterinärvårdslagen samt föreslå andra behövliga lagstiftningsändringar. Arbetsgruppen skulle i sitt arbete beakta projekten för utveckling av livsmedelstillsynen och övriga projekt för främjande av samarbetet mellan kommunerna, och dessutom höra Ålands landskapsregering, organisationer som representerar ägarna till sport-, sällskaps- och hobbydjur och andra sakkunniga efter behov. Arbetsgruppens promemoria blev färdig den 29 maj 2007 (JSM arbetsgruppspromemoria 2007:15).

Utlåtande om arbetsgruppens promemoria begärdes hos justitieministeriet, inrikesministeriet, finansministeriet, jord- och skogsbruksministeriets jordbruksavdelning, handels- och industriministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Helsingfors universitet, Livsmedelssäkerhetsverket, Konsumentverket, Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral, länsstyrelserna, Ålands landskapsregering, Finlands Kommunförbund, Kommunala arbetsmarknadsverket, Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf, Finlands Veterinärförbund, Ympäristö- ja terveystieteiden tutkimuskeskus, Kunnallinen ympäristö- ja terveydenhuoltoyhdistys, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter (MTK), Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC, Finlands Fiskodlarförbund rf, Suomen Kennelliitto-Finska Kennelklubben ry, Suomen Kissaliitto, Finlands Hippos, Finlands Ryttaförbund rf och Föreningen för bekämpning av djursjukdomar ETT.

Efter remissbehandlingen bereddes vid jord- och skogsbruksministeriet ett utkast till en proposition som till sina viktigaste delar grundar sig på arbetsgruppens förslag. Utgående från remissbehandlingen utelämnades ur förslaget till veterinärvårdslag dock en bestämmelse om kommunens skyldighet att för djurets ägare eller innehavare ordna en möjlighet att vid behov remittera ett husdjur till fortsatt vård på specialveterinärnivå. Till lagförslaget fogades också en bestämmelse om avgifter som får tas ut för den centraliserade kontaktservicen inom ett jourområde och en bestämmelse som motsvarar 16 § i den gällande veterinärvårdslagen och som handlar om kommunens möjlighet att subventionera

kostnaderna för veterinärtjänster. Dessutom gjordes vissa smärre ändringar i lagförslaget.

Jord- och skogsbruksministeriet tillsatte den 5 september 2008 en arbetsgrupp för den fortsatta beredningen av propositionen med förslag till veterinärvårdslag. Arbetsgruppen fogade i propositionen till att den regelbundna och urvalsbaserade tillsyn som hänför sig till djurs välbefinnande i sin helhet ska överföras på den statliga regionalförvaltningen. Arbetsgruppen preciserade vidare innehållet i de grundläggande veterinärtjänsterna, fogade kvalitetsrevideringen till Livsmedelssäkerhetsverkets och länsstyrelsernas skyldigheter, ålade statens regionalförvaltning en planeringsskyldighet och ändrade grunderna för fastställande av kundavgifterna så att de utgår från anbudshandlingarna och inte från kommunens taxa i de fall en privat tjänste-producent svarar för kommunal veterinärvård. Den 3 december 2008 färdigställde arbetsgruppen ett utkast till omarbetad proposition.

4.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Utlåtande om utkastet till regeringens proposition till Riksdagen med förslag till veterinärvårdslag och vissa lagar som har samband med den begärdes hos justitieministeriet, inrikesministeriet, finansministeriet, arbetskrafts- och näringsministeriet, jord- och skogsbruksministeriets jordbruksavdelning, social- och hälsovårdsministeriet, Helsingfors universitet, Livsmedelssäkerhetsverket, Konsumentverket, Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral, länsstyrelserna, Ålands landskapsregering, Finlands Kommunförbund, Kommunala arbetsmarknadsverket, Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf, Finlands Veterinärförbund, Ympäristö- ja terveystalantekniset, Kunnallinen ympäristö- ja terveydenhoitoyhdistys, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter (MTK), Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC, Finlands Fiskodlarförbund rf, Suomen Kennelliitto-Finska Kennelklubben ry, Suomen Kissaliitto, Finlands Hippos, Finlands Ryttaförbund rf och Föreningen för bekämpning av djursjukdomar ETT.

Utlåtanden gavs av justitieministeriet, inrikesministeriet, finansministeriet, arbetskrafts- och näringsministeriet, jord- och skogsbruksministeriets jordbruksavdelning, social- och hälsovårdsministeriet, Helsingfors universitet, Livsmedelssäkerhetsverket, länsstyrelserna i Västra Finlands län, Östra Finlands län, Södra Finlands län, Uleåborgs län och Lapplands län, Ålands landskapsregering, Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral, Finlands Kommunförbund, Kommunala arbetsmarknadsverket, Finlands Veterinärförbund, Ympäristö- ja terveystalantekniset, Kunnallinen ympäristö- ja terveydenhoitoyhdistys, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter (MTK), Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC, Suomen Kennelliitto-Finska Kennelklubben ry, Finlands Hippos, Finlands Ryttaförbund rf, Föreningen för bekämpning av djursjukdomar ETT, Suomen Kunnaneläinlääkäriiliitto - Finlands Kommunalveterinärförbund ry, det regionala miljöväsendet i Tavastehus och Lammi-Tuulos samkommun för folkhälsoarbete, SEY Finlands Djurskyddsföreningars förbund rf och Renbeteslagsföreningen. Av remissinstanserna har justitieministeriet, inrikesministeriet, jord- och skogsbruksministeriets jordbruksavdelning och Ålands landskapsregering inte haft något att anmärka på i förslaget.

Allmänt taget ansågs det i utlåtandena att det finns behov av att reformera veterinärvården, och inställningen till propositionen var positiv. Propositionen har ändrats i någon mån med anledning av utlåtandena. Den viktigaste ändringen gäller en precisering av de grundläggande veterinärtjänsternas räckvidd. Propositionen har preciserats på så sätt att kommunen bör ordna grundläggande veterinärtjänster för andra husdjur än nyttodjur, om tjänsterna i fråga inte annars står till buds inom samarbetsområdet.

I fråga om lagens tillämpningsområde har det anmärkts att lagen inte bör gälla livsmedelstillsyn. Dessutom har det anförts att de tillsynsuppgifter som ålagts kommunalveterinärerna bör skötas av staten (exempelvis Livsmedelssäkerhetsverket Evira). Till denna del har propositionen inte ändrats, eftersom livsmedelstillsynen ingår i veterinärvården redan enligt gällande lag, och detta har inte uppfattats som ett problem. Inte heller är det

skäl att öka antalet statstjänstemän. Evira ska dessutom i egenskap av centralförvaltningsmyndighet styra tillsynen och därigenom för enhetliga den riksomfattande tillsynen, inte utöva lokal tillsyn.

Med anledning av utlåtandena har motiveringen kompletterats när det gäller bildandet av samarbetsområden. De bestämmelser som handlar om samarbetsområdena har däremot fått stå kvar i förslaget, även om det är meningen att de ska upphävas när en allmän lag som gäller samarbetsområden inom miljö- och hälsoskyddet träder i kraft.

Vad planeringen av veterinärvården beträffar har det ytrats att kommunens plan bör avgränsas att omfatta bara nyttodjur. Dessutom har det anmärkts att länsstyrelserna bör utarbeta egna planer. Förslaget har inte ändrats till denna del, för om planeringen avgränsades att omfatta enbart tjänster för nyttodjur skulle en avsevärd del av bl.a. tjänsterna under jourtid stå utanför planeringen. Dessutom skiljer sig planen beträffande veterinärvården från många andra planer som gäller miljö- och hälsoskyddet på så sätt att den till sin karaktär är en organiseringsplan, inte en substansplan. Länsstyrelsens uppgift fullgörs allra bäst när länsstyrelsen styr utarbetandet av planer i kommunerna och har tillsyn över hur de utfaller. Till lagförslagets 10 § har däremot fogats ett omnämnande av utvärdering av de kommunala planerna, vilket har föreslagits i utlåtandena.

I utlåtandena har det förts fram att det vid behov bör förordnas om bildande av jourområden och att ett område som omfattar flera landskap måste anses vara alltför stort. Förslaget har verkligen preciserats, men det har inte ansetts vara ändamålsenligt att föreskriva om vem som ska ta initiativ när jourområden bildas. Överenskommelse om ordnande av jouren bör ingå landskapsvis eller på den nivå som de ekonomiska regionerna utgör, men kommunerna bestämmer själva hur stora jourkretsarna ska vara. I en del fall kan det vara ändamålsenligt att det område inom vilket kommunerna kommer överens om att ordna jourhållningen är på nivån ekonomisk region, som är finmaskigare än landskapsnivån. Med ekonomisk region avses ett område som fastställts genom beslut av inrikesministeriet enligt 38 § i regionutvecklingslagen (602/2002).

Det krav på vägande skäl för att avvika från skyldigheten att differentiera jouren som ingår i lagförslaget har understötts och ett tillståndsförfarande kan inte anses vara nödvändigt. Kravet på separat personal har inte frångåtts eftersom det inte är möjligt att differentiera jouren om inte personalen huvudsakligen är separat. Kravet på att ordna vård på specialveterinärnivå slopades i lagförslaget redan tidigare eftersom det hade fått endast ringa understöd. Övergångstiden för att genomföra tjänster enligt 12 § har förlängts till ett år.

Bestämmelserna om kommunal- och länsveterinärernas tillsynsuppgifter har inte ändrats, trots att detta föreslagits i vissa utlåtandena. Orsaken är att tillsynsuppgifterna regleras mera ingående i substanslagstiftningen och att det är meningen att de ändringsbehov som gäller dem ska undersökas när substanslagstiftningen revideras. Det har framställts önskemål om separat reglering i fråga om jäv för kommunalveterinärer, men de allmänna jävsbestämmelserna gäller också kommunalveterinärer och är tillräckliga, om de tillämpas korrekt. Kommunen ska i sin tjänstestadga definiera vilka som är i lagen avsedda kommunalveterinärer. Genomgången veterinärutbildning kan inte ensam vara nog för att göra en person till kommunalveterinär, om den tjänst som personen har förordnats att sköta inte inbegriper uppgifter som avses i lagen.

En bestämmelse om pensionsgrundande arbetsinkomster för kommunalveterinärerna har lyfts ut ur den föreslagna lagen till följd av ändring av lagen om kommunala pensioner (461/2008).

Den föreslagna bestämmelse i 19 § enligt vilken den som producerar köpta tjänster som kommunen har beställt får ta ut en avgift för veterinärtjänster högst enligt den taxa som kommunen fastställt har väckt motstånd med motiveringen att bestämmelsen styr kunderna att anlita kommunala tjänster mer än nu. Dessutom har bestämmelsen ansetts vara problematisk eftersom en privat tjänsteproducent inte kan förbinda sig till en taxa som kommunen fastställt och förslaget därmed inte anses vara ägnat att främja att de privata tjänsterna knyts fastare till den kommunala veterinärvården. Förslaget har till denna del ändrats så att de avgifter som tas ut för köpta

tjänster ska framgå av det avtal som kommunen och den privata tjänsteproducenten har ingått, och de avgiftsbelopp som tas ut hos kunderna är bundna till detta.

Det är ändamålsenligt att bestämmelser om grunderna för den ersättning som staten betalar ingår i den föreslagna lagen, och närmare bestämmelser om saken föreslås bli utfärdade genom förordning av statsrådet. Ersättningen ska basera sig på det arbete som utförts.

Utlåtandena har sammanställts i ett remiss-sammandrag. De andra anmärkningar som har gjorts vid den fortsatta beredningen har beaktats i den mån det varit möjligt. Proposi-

tionen har beretts slutligt som tjänsteuppdrag vid jord- och skogsbruksministeriet.

5 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till statens andra tilläggsbudgetproposition för 2009 och avses bli behandlad i samband med den.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Veterinärvårdslagen

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Syfte. Syftet med lagen är enligt paragrafen att i hela landet säkerställa tillgången och kvaliteten på kommunala veterinärtjänster, dvs. sådana veterinärtjänster som kommunerna i lagen åläggs att sörja för. Lagen syftar dessutom till att säkerställa den lokala tillsynen över livsmedelssäkerheten och över djurs hälsa och välbefinnande.

2 §. Tillämpningsområde. Enligt 1 mom. tillämpas lagen på veterinärtjänster och på tillsynen över hygien vid primärproduktion av livsmedel av animaliskt ursprung, annan tillsyn över livsmedelssäkerheten, tillsynen över hygien vid djurhållning, bekämpningen och förebyggandet av djursjukdomar och djurskyddet. Enligt livsmedelslagen är kommunen skyldig att sköta de uppgifter som hör till livsmedelstillsynen. Tillsynen över djursjukdomar och djurens välbefinnande förblir enligt förslaget uppgifter som staten ska svara för, och kommunalveterinärerna utför dem på det lokala planet.

Det föreslås att 2 mom. på samma sätt som i den gällande lagen ska innehålla en hänvisningsbestämmelse enligt vilken det om tillsyn som hör till lagens tillämpningsområde dessutom föreskrivs i livsmedelslagen, lagen om djursjukdomar, lagen om bekämpning av djursjukdomar, som med lätthet sprida sig, djurskyddslagen, lagen om transport av djur, lagen om medicinsk behandling av djur och lagen om verkställighet av systemet med samlat gårdsstöd. Det närmare innehållet i dessa lagar beskrivs i punkt 1.1. i den allmänna motiveringen.

3 §. Definitioner. I paragrafen föreslås definitioner av begrepp som förekommer i lagen. Definitionerna behövs särskilt när innehållet i de uppgifter som kommunen åläggs i 4 kap. avgränsas.

I 1 punkten definieras begreppet husdjur. Definitionen motsvarar i stor utsträckning motsvarande definition i den gällande lagen. Med husdjur avses enligt förslaget tamdjur

som människan håller och sköter antingen i nyttsyfte, som sällskap eller som hobby. Med husdjur avses också renar, hägnade däggdjur och fåglar samt odlade bin.

Enligt motiven i propositionen till den gällande lagen är djur som hålls i djurparker inte husdjur. Avsikten är inte att ändra på nuläget genom den föreslagna lagen, men det föreslås att lagen ska uppta ett uttryckligt omnämnande av djur som hålls i djurparker. I slutet av definitionen på vad som avses med husdjur föreslås det att djur som hålls i djurparker som avses i 20 § i djurskyddslagen inte ska betraktas som i lagen avsedda husdjur. Enligt djurskyddslagen avses med djurpark en permanent anläggning där i huvudsak djur som tillhör vilda arter hålls för att förevisas för allmänheten. Meningen är alltså att de hägnade fåglar och däggdjur som ska betraktas som husdjur är sådana som hålls för produktion av kött, skinn, pälsar och andra produkter eller är avsedda att utsättas som vilt. Som husdjur betraktas enligt förslaget dessutom djur som hålls i permanenta djurställningar som avses i 20 § i djurskyddslagen, dvs. permanenta anläggningar där enbart eller i huvudsak djur som inte tillhör vilda arter hålls för att förevisas för allmänheten.

Enligt den föreslagna definitionen ska dessutom odlade vattendjur betraktas som husdjur. I den gällande lagen är odlad fisk det enda slaget av odlade vattendjur som anses utgöra husdjur, och därför innebär lagförslaget att definitionen på vad som är husdjur breddas. Enligt lagförslaget utgör t.ex. odlade kräftor husdjur. Nytt är att det i lagen föreslås bli nämnt att djur som används som försöksdjur inte ska betraktas som husdjur. I den gällande lagen görs ingen sådan avgränsning utan endast i motiveringen, och detta kan inte anses vara tillräckligt. Djurförsök är verksamhet som regleras särskilt och som avviker väsentligt från annan djurhållning. Därför är det befogat att djur som används för djurförsök eller annars hålls för djurförsök inte omfattas av kommunernas veterinärtjänster. Bestämmelserna om försöksdjursverksamhet har lyfts ut ur djurskyddslagen för att placeras i den nya lagen om försöksdjursverksamhet (62/2006). Enligt den avses med försöksdjur djur som hålls för att användas för djur-

försök och djur som anskaffas, säljs, förmedlas eller annars överläts för försöksdjursverksamhet samt djur som används för djurförsök.

I 2 punkten definieras begreppet nyttodjur. Med nyttodjur avses i den föreslagna lagen husdjur som hålls i samband med jordbruk eller annan näringsverksamhet eller utnyttjas för arbetsprestationer som människan behöver. Definitionen motsvarar i stor utsträckning definitionen i gällande lag, men enligt den betraktas som nyttodjur också husdjur som hålls i samband med annan näringsverksamhet än primärproduktion. Största delen av dessa djur är nyttodjur också enligt definitionen i den gällande lagen, eftersom de i allmänhet utnyttjas för arbetsprestationer som människan behöver. Definitionen av nyttodjur föreslås dock bli omformulerad för att de tolkningsproblem som definitionen medfört ska elimineras. Enligt den föreslagna definitionen ska t.ex. slädhundar som hänförs till turistringen och hästar som hålls i ridskolor betraktas som nyttodjur.

I likhet med vad som föreskrivs i den gällande lagen räknas som nyttodjur t.ex. sådana djur i primärproduktion som hålls i anslutning till näringsverksamhet och som i regel kan ersättas av ett annat likvärdigt djur för att den yrkesmässiga verksamheten ska fortgå. Som nyttodjur betraktas även djur som används i myndighetsverksamhet samt ledarhundar. Som nyttodjur räknas däremot inte t.ex. djur som hålls som sällskap, som hobby eller i tävlingssyfte.

I 3 punkten definieras begreppet veterinärtjänster. Definitionen är ny och omfattar både veterinärtjänster som tjänsteproducenter tillhandahåller och sådana veterinärtjänster som kommunen åläggs att sköta. Med veterinärtjänster avses konstaterande och fastställande av djurs hälsotillstånd och sjukdomar. Hälsotillståndet och sjukdomarna hos djur utreds med hjälp av veterinärmedicinsk allmän undersökning eller klinisk undersökning där utrustning som är avsedd för ändamålet används eller där särskild förtrogenhet och speciella instrument behövs. Dessutom inbegriper begreppet veterinärtjänster att djurs hälsotillstånd och sjukdomar fastställs, t.ex. med avseende på försäkringssituationer. Med veterinärtjänster avses också givande av veterinärhjälp, dvs. att tillvaron görs drägligare för

sjuka eller skadade djur eller att skador eller sjukdomar botas på veterinärmedicinsk väg. Att veterinärhjälp ges innebär t.ex. att smärtlindring ges, sår sys eller skador botas genom operation. Med veterinärtjänster avses också att djur omhändertas för att ges veterinärhjälp eller för att undersökningar ska göras i samband med den. Dessutom avses med veterinärtjänster åtgärder för upprätthållande av djurs hälsa och välbefinnande och förebyggande hälsovårdsarbete. Med förebyggande hälsovårdsarbete avses främst sådana veterinäruppgifter som anges inom ramen för de nationella djurhälsovårdsprogrammen, men också upplysning och information när det gäller bekämpandet av sjukdomar som smittar från djur till människor. Också avlivning av djur ingår i veterinärtjänsterna.

I 4 punkten definieras begreppet grundläggande veterinärtjänster. Definitionen behövs när innehållet i de skyldigheter enligt 4 kap. som påförs kommunen avgränsas. Enligt den gällande lagen avses med basveterinärservice tjänster som en veterinär med beaktande av de rådande förhållandena och med tillgång till lämplig utrustning kan tillhandahålla utgående från de kunskaper och färdigheter som han förvärvat genom veterinärmedicinsk grundexamen. Innehållet i begreppet definieras således med hjälp av utbildningen för veterinärer. På grund av den veterinärmedicinska utvecklingen och de förändringar som djurhållningen har genomgått kan dock studierna för veterinärer som har avlagt sin examen under olika tider ha skilt sig åt en del vad innehållet och avvägningarna beträffar. Å andra sidan är veterinärerna enligt lagen om utövning av veterinäryrket skyldiga att utveckla den yrkesskicklighet som utövningen av yrket förutsätter. Enligt samma lag ska varje utövare av veterinäryrket av sin arbetsgivare beredas möjlighet att delta i behövlig yrkesinriktad fortbildning. Definitionen av begreppet grundläggande veterinärtjänster bör därför inte längre bindas till veterinärernas grundutbildning, utan i stället bör man sträva efter att definiera tjänsterna med hjälp av deras innehåll utan att begreppet dock breddas. Enligt förslaget avser begreppet grundläggande veterinärtjänster sådana veterinärtjänster som ges utgående från veterinärmedicinsk allmän undersökning eller

klinisk undersökning på sedvanliga veterinär-mottagningar eller i djurstallar.

Grundläggande veterinärtjänster är sådana veterinärtjänster som är nödvändiga för att sjukdomar som smittar från djur till människor ska kunna förebyggas och som kan motiveras produktionsekonomiskt, epidemiologiskt och djurskyddsmässigt. De grundläggande veterinärtjänsterna innebär tillhandahållande av veterinärhjälp, konstaterande och fastställande av djurs hälsotillstånd och sjukdomar, åtgärder för upprätthållande av djurs hälsa och välbefinnande samt avlivning av djur. Veterinärhjälp som ingår i de grundläggande veterinärtjänsterna består på samma sätt som nu av bl.a. grundläggande undersökning av kliniskt sjuka djur, bedömning av deras vårdbehov, vårdande av dem eller remittering av dem till fortsatt vård samt givande av förlossningshjälp. Åtgärder som anknyter till upprätthållandet av djurs hälsa och välbefinnande och ingår i de grundläggande veterinärtjänsterna är t.ex. vaccinering. Likaså ingår bland dessa åtgärder steriliseringar och kastrationer samt andra vanliga operationer, däribland kejsarsnitt för sådana djurslag där ingreppet kan vidtas under de rådande förhållandena. Andra operationer hänförs i princip inte till de grundläggande veterinärtjänsterna, även om det också företas sådana operationer inom ramen för de veterinärtjänster som kommunerna ordnar. Operationsmöjligheterna är till stor del beroende av djurslaget och det enskilda fallets karaktär och av veterinärens erfarenhet. Många operationer kräver dessutom särskild utrustning, sterila förhållanden och medhjälpare.

Enligt definitionen ska grundläggande veterinärtjänster ges på sedvanliga veterinär-mottagningar och i djurstallar. I den gällande lagen sägs det att de rådande förhållandena ska beaktas, och med det avses just t.ex. att djur ska vårdas i djurstallar. Givandet av veterinärhjälp förutsätter ofta, speciellt när det är fråga om nyttodjur, att veterinären undersöker och vårdar djuret i ett djurstall, och därför kan samma krav på t.ex. hygiennivå inte ställas som när det gäller en egentlig mottagningslokal.

I definitionen av vad som menas med veterinärtjänster ingår omhändertagande av ett djur för att ge veterinärhjälp eller göra undersökningar i samband med den, men detta in-

går inte i de grundläggande veterinärtjänsterna. De grundläggande veterinärtjänsterna omfattar alltså inte att det ordnas med förvaringsplatser för djur som ska vårdas.

Begreppet akut veterinärhjälp definieras i 5 punkten. Definitionen är ny och behövlig för avgränsande av de skyldigheter för kommunen som det föreskrivs om i 4 kap. Enligt den föreslagna lagen ska akut veterinärhjälp innebära veterinärmedicinsk allmän undersökning eller klinisk undersökning av ett djur som insjuknat eller skadats plötsligt och allvarligt samt vårdåtgärder av förstahjälpstyp. Det är fråga om situationer där omedelbart behov av veterinärhjälp finns på grund av att djur insjuknat plötsligt eller skadats. Situationer där en sjukdom som man vet att ett djur lider av plötsligt blir allvarligare och kräver snabb veterinärhjälp jämföras med att djur insjuknar plötsligt. Som åtgärder av förstahjälpstyp kan t.ex. betraktas att sy sår, behandla chocker, bistå med förlossningshjälp, sköta allvarliga infektioner, ge smärtlindring t.ex. i samband med frakturer och andra smärtsamma tillstånd och att förbereda ett skadat djur för transport till fortsatt vård. Med akut veterinärhjälp avses enligt förslaget också att djur avlivas på djurskyddsgrunder. Djur ska avlivas på djurskyddsgrunder om det vore uppenbart grymt mot dem att hålla dem vid liv. Till de akuta veterinärtjänster som utförs i veterinär-mottagningar räknas dock inte vårdåtgärder som är mer krävande än de vårdåtgärder som ingår i de grundläggande veterinärtjänsterna, inberäknat de åtgärder som för att de ska kunna vidtas på lämpligt sätt förutsätter assisterande personal eller särskilda redskap. Enligt den föreslagna definitionen ska akut veterinärhjälp ges vid alla tider på dygnet.

I 6 punkten definieras begreppet privat veterinärtjänsteproducent. Med det avses en fysisk person, privaträttslig juridisk person eller läroinrättning som tillhandahåller veterinärtjänster. I den gällande lagen avses med serviceproducent en enskild person, ett bolag eller andelslag, en förening eller stiftelse eller någon annan sammanslutning som har en enhet som tillhandahåller privat veterinärvårdsservice, dock inte en självständig yrkesutövare. Enligt den föreslagna lagen ska begreppet självständig yrkesutövare inte längre definieras särskilt. Enligt den före-

slagna lagen ska inte bara en fysisk person utan också ett bolag eller andelslag, en förening eller stiftelse som tillhandahåller veterinärvårdsservice betraktas som en tjänsteproducent. Också en läroinrättning som tillhandahåller veterinärtjänster ska enligt förslaget betraktas som tjänsteproducent. Ett universitet är t.ex. en sådan läroinrättning. Däremot kan kommunerna, som i lagen föreslås bli skyldiga att tillhandahålla vissa veterinärtjänster, inte betraktas som tjänsteproducenter som avses i lagen.

2 kap. Myndigheter

4 §. Jord- och skogsbruksministeriet. Enligt 4 § i gällande lag hör den allmänna planeringen och styrningen av samt tillsynen över veterinärvården till jord- och skogsbruksministeriet. Enligt den föreslagna paragrafen leder och övervakar jord- och skogsbruksministeriet i egenskap av högsta myndighet verkställigheten och efterlevnaden av lagen samt bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

5 §. Livsmedelssäkerhetsverket. I paragrafen anges att Livsmedelssäkerhetsverket i egenskap av centralförvaltningsmyndighet leder och övervakar verkställigheten och efterlevnaden av lagen samt bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Livsmedelssäkerhetsverket ska också svara för att det ordnas riksomfattande auditering. När Livsmedelssäkerhetsverket utför denna lednings- och tillsynsuppgift ska det utnyttja bl.a. det riksomfattande program om vilket det föreskrivs i lagens 9 §.

Det beräknas att Livsmedelssäkerhetsverket för skötseln av uppgifterna behöver tre

nya tjänster; en tjänst för den uppgift som hänför sig till den riksomfattande ledningen, tillsynen och kvalitetsrevideringen när det gäller veterinärvården och två tjänster för den uppgift som hänför sig till den riksomfattande ledningen, tillsynen och kvalitetsrevideringen när det gäller den regelbundna tillsyn över djurs välbefinnande som grundar sig på ett urval.

6 §. Länsstyrelsen. Enligt paragrafen svarar länsstyrelsen i länet för verkställigheten och tillsynen över efterlevnaden av den föreslagna lagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Länsstyrelsen ska också svara för att det ordnas auditering på regionalt plan. Länsstyrelsen ska enligt förslaget ordna med sådan regelbunden tillsyn över villkoren för Europeiska unionens direkta jordbruksstöd som hänför sig till livsmedel, anmälan av djursjukdomar och djurs välbefinnande och som Europeiska unionens rättsakter om djurs välbefinnande förutsätter. Denna tillsyn ska grunda sig på ett urval. Länsstyrelsen ska dessutom delta i den tillsyn som avses i djurskyddslagen (247/1996) när den lokala djurskyddsmyndigheten ber att uppgifterna ska överföras på länsstyrelsen, i synnerhet i anslutning till sådana tvångsmedel som avses i 42 och 44 §. Länsstyrelsen ska inte svara för tillsynen över villkoren för Europeiska unionens direkta jordbruksstöd när det gäller märkning och registrering av djur samt växtskyddsmedel och foder. Arbetskrafts- och näringscentralen ordnar med denna tillsyn under ledning av Livsmedelssäkerhetsverket.

För skötseln av uppgifterna beräknas länsstyrelserna behöva 15 nya tillsynsveterinärtjänster utifrån följande dimensionering:

Länsstyrelsens uppgift	Beskrivning	st. (2007)	Personresurser (årsv.)
Tillsyn över tvärvillkoren – livsmedel – anmälan av djursjukdomar – djurs välbefinnande	Inspektion av husdjursgårdar Utvidgad inspektion	250+275 75	4
EU-djurskyddskontroller	Kalvgårdar Svingårdar	450 95	7

	Värphöns Pälsfarmer	90 130	
Kritiska djurskyddsuppgifter, tvångsmedel enligt 42 och 44 §, ökning jämfört med dagsläget	Förelägganden, andel 20 % * animalieproduktionsdjur * sällskapsdjur och keldjur Allvarliga försummelser, andel 80 % * animalieproduktionsdjur * sällskapsdjur och keldjur Förnyade inspektioner, andel 10 %	820 585 80 195 700	3
Beredskapsveterinärsuppgifter			1

När länsstyrelsen utför denna uppgift ska den som hjälpmedel använda det riksomfattande programmet, den regionala plan om vilken det föreskrivs i lagens 10 § och de kommunala planer om vilka det föreskrivs i lagens 11 § och som gäller tillgången och kvaliteten på kommunala veterinärtjänster och ordnandet av tillsynen över djursjukdomar och djurs välbefinnande.

7 §. Kommunen. I 1 mom. föreslås det att varje kommun inom sitt område ska ordna med grundläggande veterinärtjänster och akut veterinärhjälp, tillsyn över livsmedels-säkerheten och skötsel av de uppgifter som föreskrivits för kommunalveterinären. För detta svarar i kommunen en nämnd eller något annat av kommunen utsett kollegialt organ. Närmare bestämmelser om skyldigheten att ordna dessa tjänster finns i 4 kap. Kommunen ska enligt förslaget inte svara för tillsynen över villkoren för Europeiska unionens direkta jordbruksstöd. Länsstyrelsen och Arbetskrafts- och näringscentralen ordnar med denna tillsyn under ledning av Livsmedels-säkerhetsverket.

I 2 mom. föreslås det att kommunen kan komma överens med en annan kommun eller en samkommun om att skötseln av en uppgift som i veterinärvårdslagen åläggs kommunen och där befogenheten kan överföras på en tjänsteinnehavare anförts en annan kommuns eller en samkommuns tjänsteinnehavare under tjänsteansvar. En samkommun får ingå avtal som avses ovan, om samkommunens medlemskommuner har gett sitt samtycke till det. Syftet med bestämmelsen är

inte att ändra på nuläget, men det föreslås att regleringen formuleras tydligare än nu.

8 §. Samarbete mellan kommuner. Enligt paragrafen ska en kommun sköta de uppgifter som den har enligt den föreslagna lagen i samarbete med en annan kommun eller en samkommun inom ett område som är tillräckligt vidsträckt för att uppgifterna ska kunna skötas på ett ändamålsenligt sätt (samarbetsområde). Det som i lagen bestäms om kommuner ska enligt förslaget också gälla samkommuner och samarbetsområden. Bestämmelsen ansluter sig till genomförandet av statsrådets principbeslut om utvecklandet av livsmedelstillsynen.

Principbeslutet tillämpas på den lokala myndighetens verksamhet inte bara inom livsmedelstillsynen utan också inom det övriga miljö- och hälsoskyddet. I principbeslutet uppställs det som mål att det i landet ska finnas ca 50–85 regionala tillsynsenheter inom miljö- och hälsoskyddet som på det lokala planet svarar för tillsynen i anslutning till miljö- och hälsoskyddet. Det är meningen att regionerna i första hand ska bildas genom frivilliga arrangemang och målet är att tillsynsenhetens minimistorlek inom hela miljö- och hälsoskyddets verksamhetsområde ska vara 10–15 årsverken. Om någon kommun fram till den 1 juni 2009 inte har beslutat om hörande till något samarbetsområde för miljö- och hälsoskyddet, kan statsrådet besluta att kommunen ska höra till ett sådant område. Det är trots allt inte ändamålsenligt att i den föreslagna lagen utfärda bestämmelser om statsrådets rätt att besluta att en kommun ska

höra till ett samarbetsområde inom miljö- och hälsoskyddet, för lagen gäller bara ett delområde inom miljö- och hälsoskyddet, nämligen veterinärvården. I social- och hälsovårdsministeriet bereds separat ett lagförslag som gäller samarbetet inom miljö- och hälsoskyddet i sin helhet.

Den föreslagna paragrafen förpliktar kommunerna att avtala om hur veterinärvårdsuppgifterna ska ordnas inom samarbetsområdet. Eftersom principbeslutet förutsätter att veterinärvårdsuppgifterna ordnas inom samarbetsområdet tillsammans med andra miljö- och hälsoskyddsuppgifter, ska uppgifterna därmed i praktiken ordnas inom samma samarbetsområde som annat miljö- och hälsoskydd. Någon lagstiftning existerar dock ännu inte i fråga om bildandet av samarbetsområden för andra miljö- och hälsoskyddsuppgifter.

På bildandet av ett samarbetsområde tillämpas enligt den föreslagna paragrafen bestämmelserna i 5 § 2 mom. i lagen om en kommun- och servicestrukturereform (169/2007) och 5 § 4 mom. i folkhälsolagen. På så sätt kan kommunerna komma överens om att de uppgifter som hör till samarbetsområdet anförtros en av kommunerna i området i enlighet med 76 § 2 mom. i kommunallagen (365/1995), varvid det med avseende på skötseln av uppgifterna inrättas ett i 77 § i kommunallagen avsett organ som är gemensamt för kommunerna i området, eller så kan de komma överens om att en samkommun har hand om samarbetsområdets uppgifter. Enligt 5 § i folkhälsolagen ska kommunen sörja för folkhälsoarbetet. Kommunerna kan sköta folkhälsoarbetet gemensamt genom att för denna uppgift grunda samkommuner. En kommun kan också komma överens med en annan kommun om att denna sköter en del av funktionerna inom folkhälsoarbetet. Om en uppgift som avses i folkhälsolagen anförtros en samkommun, ska samkommunen åläggas att sköta även uppgifter enligt andra lagar om folkhälsoarbetet. Med avvikelse från detta kan en medlemskommun av grundad anledning besluta att uppgifterna inom miljö- och hälsoskyddet ska skötas separat från folkhälsoarbetet på så sätt att kommunen sköter uppgiften på något annat sätt, själv eller regionalt tillsammans med andra kommuner eller samkommuner.

Enligt en övergångsbestämmelse som föreslås ingå i lagen ska ett samarbetsområde inleda sin verksamhet senast vid ingången av 2013.

3 kap. Planering av veterinärvården

9 §. Riksomfattande program. I paragrafen anges det att Livsmedelssäkerhetsverket ska utarbeta ett riksomfattande program för de veterinärtjänster som kommunerna ordnar med och för ordnande av tillsynen över djurs hälsa och välbefinnande enligt den föreslagna lagen. Bestämmelsen är ny. Programmet ska innehålla de allmänna målen för tillgången och kvaliteten på veterinärtjänster. Enligt paragrafen ska det riksomfattande programmet ses över vid behov, dock med högst tre års mellanrum.

Enligt bestämmelsen i det föreslagna 2 mom. utfärdas närmare bestämmelser om utarbetande av det riksomfattande programmet och dess innehåll genom förordning av statsrådet.

Det föreslås att 3 mom. ska uppta en hänvisningsbestämmelse enligt vilken bestämmelser om Livsmedelssäkerhetsverkets skyldighet att utarbeta ett riksprogram för livsmedelstillsynen finns i livsmedelslagen. Enligt 47 § i den nämnda lagen ska riksprogrammet för livsmedelstillsynen innehålla bl.a. en definition av innehållet i kontrollerna samt uppgifter om grunderna för riskvärderingen och om metoder för utvärdering av kommunernas tillsynsplaner.

10 §. Regionala planer. I paragrafen anges det att länsstyrelsen ska utarbeta en regional plan för de veterinärtjänster som kommunerna ordnar med och för hur tillsynen över djurs hälsa och välbefinnande enligt den föreslagna lagen ska ordnas. Bestämmelsen är ny. Planen ska innehålla de allmänna regionala målen för tillgången och kvaliteten på veterinärtjänster. Länsstyrelsen ska enligt förslaget planera regelbunden tillsyn över villkoren för Europeiska unionens direkta jordbruksstöd som hänför sig till livsmedel, anmälan av djursjukdomar och djurs välbefinnande och som Europeiska unionens rättsakter om djurs välbefinnande förutsätter. Tillsynen hör till länsstyrelsens skyldigheter och den ska grunda sig på ett urval. Länsstyrelsen ska dessutom planera ordnandet av de

uppgifter som hänför sig till tillsynen enligt djurskyddslagen när den lokala djurskyddsmyndigheten ber att uppgifterna ska överföras på länsstyrelsen, i synnerhet i anslutning till sådana tvångsmedel som avses i 42 och 44 §.

Länsstyrelsen ska i sin plan beakta det riksomfattande programmet. Det föreskrivs dessutom att planen ska ses över vid behov, dock med högst tre års mellanrum.

I det föreslagna 3 mom. finns en hänvisningsbestämmelse till livsmedelslagen. I den anges att bestämmelser om länsstyrelsens skyldighet att utarbeta en plan för livsmedelstillsynen finns i livsmedelslagen. Enligt 48 § i livsmedelslagen ska tillsynsplanen innehålla uppgifter om bl.a. kontrollfrekvensen för tillsynsobjekten, provtagning och provundersökning samt godkända laboratorier som tillsynen stödjer sig mot.

11 §. Kommunal planer. Paragrafen föreslås innehålla bestämmelser om kommunens skyldighet att utarbeta en plan för skötseln av de uppgifter som anges i den föreslagna lagen. Bestämmelsen är ny. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska planen innehålla uppgifter om sättet att producera veterinärtjänsterna, tillgången och kvaliteten på tjänsterna samt inspektioner, provtagningar och andra åtgärder som ingår i tillsynen. Vid planeringen av hur tjänsterna ska dimensioneras bör man beakta hurdana privata veterinärtjänster som tillhandahålls i området. Detta innebär att en kommun i ett sådant område där det tillhandahålls rikligt med privata tjänster t.ex. för vård av sällskaps- och hobbydjur inte till denna del har fullt lika omfattande skyldighet att ordna sin egen tjänsteproduktion.

Även om de uppgifter som kommunalveterinären ska sköta i samband med tillsynen över djursjukdomar och djurens välbefinnande är statliga uppgifter i likhet med vad den gällande lagstiftningen föreskriver, åläggs kommunerna att planera hur dessa uppgifter ska ordnas på deras område. Kommunen ska i sin plan beakta det riksomfattande programmet och den regionala planen. Den kommunala planen ska dessutom ses över vid behov, dock med högst tre års mellanrum. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska länsstyrelsen styra utarbetandet av den kom-

munal planen och övervaka att planen genomförs.

I det föreslagna 3 mom. finns en hänvisningsbestämmelse till livsmedelslagen. I den anges att bestämmelser om kommunens skyldighet att utarbeta en plan för livsmedelstillsynen i kommunen finns i livsmedelslagen. Enligt 48 § i livsmedelslagen ska tillsynsplanen innehålla uppgifter om bl.a. kontrollfrekvensen för tillsynsobjekten, provtagning och provundersökning samt godkända laboratorier som tillsynen stödjer sig mot.

Det riksomfattande programmet för veterinärvården och de regionala och kommunala planerna bildar en helhet vars beståndsdelar påverkar varandra. Eftersom det är fråga om att planera användningen av resurser är det ändamålsenligt att se över den regionala planen och det riksomfattande programmet efter den första planeringsomgången, och detta med utgångspunkt i de kommunala planerna.

4 kap.

Kommunal veterinärvård

12 §. Grundläggande veterinärtjänster. Enligt 8 § 1 mom. 1 punkten i den gällande veterinärvårdslagen är kommunen skyldig att inom ramen för veterinärvården ordna basveterinärservice som avser hälso- och sjukvård för nyttodjur. Kommunen ska dessutom ordna sådan veterinärservice som anses nödvändig för behandling av sjukdomar hos andra husdjur eller för tillhandahållande av normal hälsovårdsservice.

I 1 mom. föreslås det att kommunen ska se till att grundläggande veterinärtjänster ordnas för nyttodjur vardagar under tjänstetid. Det föreslås att det i 3 mom. preciseras till vilken del tjänster enligt de riksomfattande hälsovårdsprogram som gäller nyttodjur ska ingå i de grundläggande veterinärtjänsterna.

Den gällande lagen avgränsar inte den kundkrets som kommunen ska ordna veterinärtjänster för. För att planeringen och dimensioneringen av tjänster ska underlättas föreslås det i paragrafen bli föreskrivet för vem tjänster ska ordnas. En lämplig avgränsning av kundkretsen är i enlighet med kommunallagen (365/1995) kommuninvånarna, dvs. de vars hemkommun enligt lagen om hemkommun (201/1994) kommunen är. Enligt lagen om hemkommun betraktas som huvudregel när hemkommunen bestäms den

fasta anknytning till en kommun som en person har med hänsyn till sitt boende, sina familjeförhållanden, sin utkomst och andra motsvarande omständigheter. Enligt lagen kan en person ha en enda hemkommun. Det betyder att t.ex. ägande och nyttjande av en fritidsbostad i allmänhet inte medför ställningen som kommuninvånare. Det är meningen att inte bara kommuninvånarna utan också sammanslutningar med hemort i kommunen ska få veterinärtjänster för djur som de äger.

Inom veterinärtjänsterna lämpar sig dock ställningen som kommuninvånare eller den omständigheten att en sammanslutning är belägen i kommunen som kriterium bara när det är fråga om små djur, närmast sällskaps- och hobbydjur, som kan transporteras till en veterinärmottagning för att få vård. Det är ändamålsenligast att djur som ges veterinärhjälp på djurhållningsplatsen omfattas av kommunens tjänster utgående från var djurhållningsplatsen är belägen. Dessa djur, närmast animalieproduktionsdjur och andra stora djur såsom hästar, hålls nämligen i många fall någon annanstans än i den kommun där ägaren eller innehavaren är bosatt. Den föreslagna avgränsning som gäller tjänsteproduktionen avser de skyldigheter som kommunen har enligt lagen men hindrar inte att tjänster tillhandahålls t.ex. för tillfälliga kommuninvånare.

I de grundläggande veterinärtjänsterna ingår det att ordna hälsovårdstjänster. I 3 mom. preciseras det ändå att när ett riksomfattande djurhälsovårdsprogram har upprättats i fråga om hälsovård för nyttod djur som hålls för livsmedelsproduktion ska kommunen ordna hälsovårdstjänster inom ramen för programmet för de djurhållningsenheter som har anslutit sig till programmet. Så går man huvudsakligen till väga också inom ramen för den gällande lagen, och ca 95 procent av hälsovårdsavtalen har ingåtts med kommunalveterinärer. I glesbygden är det vanligt att inga privata veterinärer finns, så kommunalveterinärernas verksamhet är av väsentlig betydelse för att hälso- och sjukvården ska omfatta hela landet.

För närvarande har nationella djurhälsovårdsprogram inrättats för nötkreatur och svin. Hälsovårdsarbetet organiseras av det bredbasiga samarbetsorganet ETU-

Djurhälsovården, där Föreningen för bekämpning av djursjukdomar ETT, Livsmedelssäkerhetsverket, lantbruksproducenternas intresseorganisationer, Helsingfors universitet och Finlands Veterinärförbund rf är företrädare. Som medlemmar har ETT största delen av mejerierna och slakterierna i Finland. För tillfället deltar nästan alla svingårdar i Finland i hälsovårdsprogrammet för svin. Vid utgången av 2007 var däremot bara ca 10 procent av gårdarna med nötkreatur med i hälsovårdsprogrammet för nötkreatur, men antalet deltagande gårdar väntas stiga kraftigt efter hand som hälsovården utvecklas. Enligt hälsovårdsprogrammen besöker veterinären gårdar med nötkreatur en gång per år och gårdar med svin fyra gånger om året.

För att animalieproduktionsdjurens hälsa och välbefinnande ska upprätthållas och förbättras och för att livsmedelssäkerheten och livsmedelskvaliteten ska tryggas är det önskvärt att systemet omfattar en så stor del som möjligt av gårdarna med animalieproduktionsdjur. Den skyldighet att ha hand om tjänsterna inom ramen för hälsovårdsprogrammen som föreslås åligga kommunerna säkerställer att veterinärer tillhandahåller hälsovårdstjänster inom samarbetsområdet för miljö- och hälsoskyddet och att alla producenter därmed har möjlighet att ansluta sig till hälsovårdssystemet, om de så önskar.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om under vilka förutsättningar djurhälsovårdsprogram kan betraktas som riksomfattande djurhälsovårdsprogram. Bestämmelsen behövs för att kommunens åtaganden ska kunna avgränsas. Programmet bör gälla hälsovård för husdjur som hålls för livsmedelsproduktion och det bör vara frivilligt att delta i programmet. Alla ägare av de husdjur som avses i programmet bör ha samma möjlighet att ansluta sig till programmet. Dessutom bör tillhandahållandet av veterinärtjänster som hänför sig till programmet basera sig på ett avtal mellan djurets ägare eller innehavare och en veterinär om regelbundna veterinärbesök och åtgärder för att upprätthålla och främja djurhållningsenhetens alla djurs hälsa och välbefinnande, förbättra djurhållningsenhetens ekonomiska resultat och främja säkerheten och kvaliteten hos livsmedel av animaliskt ursprung. Till hälsovårdssystemet bör det också höra ett datasystem med vars hjälp ge-

nomförandet av hälsovården följs. I dagens läge kan hälsovårdssystemen för svin och nötkreatur anses vara sådana hälsovårdsprogram som uppfyller dessa villkor.

Det är skäl att begränsa kommunens uppgifter som producent av tjänster som ingår i hälsovårdsprogram visavi dem som anlitar tjänsterna. Vid avgränsningen är det väsentligt var djurhållningsplatserna är belägna, särskilt med avseende på hälsovården, där de geografiska avstånden på grund av tjänsternas karaktär inte har lika stor inverkan på efterfrågan på tjänster som vid akuta sjukbesök. På djurhållningsplatserna utför dessutom veterinärerna hälsovårdsarbete som ingår i hälsovårdsprogrammen. Det skulle därför gälla att ordna hälsovårdstjänster bara för djur som hålls på kommunens område.

Enligt 1 mom. ska kommunen ordna med grundläggande veterinärtjänster vardagar under tjänstetid också för andra husdjur än nyttodjur, om tjänsterna i fråga inte annars står till buds inom samarbetsområdet. Detta innebär att kommunens skyldigheter förblir av samma omfattning som nu. Enligt den gällande lagen och den proposition som ligger till grund för den ska kommunen också i dagens läge ordna sådan veterinärservice på basservicenivå för andra husdjur än nyttodjur som anses nödvändig för behandling av sjukdomar eller för tillhandahållande av normal hälsovårdsservice. Ansvar för att ordna tjänster för andra husdjur begränsas av omnämmandet att servicen ska "anses nödvändig", något som till stor del refererar till att situationen i praktiken är sådan att vården av sällskaps- och hobbydjur framför allt i stora bosättningscentra baserar sig på den tjänsteproduktion som den privata sektorn står för. Kommunen har därmed inte förpliktats att ordna tjänster för dessa djur till den del de privata veterinärstationerna tillgodoser efterfrågan på tjänster. I synnerhet i landets mest perifera delar finns det emellertid inte privata veterinärstationer, utan kommunerna har svarat för nästan all basservice i anslutning till vården av sällskaps- och hobbydjur.

13 §. Akut veterinärhjälp. Det förslås att lagen ska uppta en ny bestämmelse om ordnande av akut veterinärhjälp. Enligt 1 mom. ska kommunen ordna med akut veterinärhjälp som är tillgänglig under alla tider på dygnet för husdjur som finns på kommunens

område. Akut veterinärhjälp ska till skillnad från de grundläggande veterinärtjänsterna ges de husdjur som finns på kommunens område. Bestämmelsen innebär att akut veterinärhjälp ska ges också t.ex. husdjur som följer med resenärer.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om veterinärjour som ska ordnas utanför tjänstetid. Denna jour är akut veterinärhjälp som ges kvälls- och nattetid och på veckoslut och helgdagar. Med tjänstetid avses tidsintervallet kl. 8.00–16.15 under vardagarna. Det föreslås att veterinärjouren ordnas så att kommunen ska ordna den i samarbete med andra kommuner inom ett jourområde som motsvarar en eller flera ekonomiska regioner eller ett eller flera landskap. Enligt bestämmelsen förutsätter ett tillräckligt stort område att jouren ordnas åtminstone inom ett område som motsvarar gränserna för de ekonomiska regionerna eller landskapsgränserna. Med ekonomiska regioner avses ekonomiska regioner enligt regionutvecklingslagen (602/2002) och med landskap avses landskap enligt statsrådets beslut om landskapen (147/1998). Den skyldighet som fastställs i paragrafen betyder t.ex. att alla kommuner i en ekonomisk region eller ett landskap ska komma överens om ordnandet av jour. Om jourområdet återsträcker sig över flera ekonomiska regioner eller landskap, bör kommunerna eller samkommunerna i dessa ekonomiska regioner eller landskap enas om ordnandet av jouren. De kommuner eller samkommuner som avtalar om jouren kan ändå alltid komma överens om att det finns flera jourkretsar inom jourområdet. På så sätt kan de lokala och regionala behoven beaktas. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att man inom ett tillräckligt stort område avtalar om hur jouren ska organiseras.

Det måste anses vara befogat att föreskriva om det sätt på vilket jouren ska organiseras, eftersom det enligt en förfrågan om veterinärjouren som den arbetsgrupp som berett projektet för reform av veterinärvårdslagen riktade till länsstyrelserna tycks vara så att alltför stora resurser för närvarande binds vid jouren och att jouren kan organiseras på ett ändamålsenligare sätt utan att skötseln av den på behörigt sätt ändå äventyras. Bestämmelsen i 2 mom. innebär en avvikelse från statsrådets principbeslut om utvecklandet av

livsmedelstillsynen, enligt vilket avsikten är att de områden som de regionala tillsynsenheterna omfattar ska bildas genom frivilliga arrangemang. För veterinärjournens del är det dock skäl att anta att det i praktiken inte är möjligt att på frivillig basis bilda jourområden som är tillräckligt stora för jouren utan att mindre jourområden eller ensaka kommuner lämnas utanför dem. I lagens övergångsbestämmelse föreslås en tvåårig övergångsperiod för skyldigheten att bilda jourområden.

I 3 mom. föreslås en ny skyldighet att ordna tjänster med anknytning till veterinärjournen inom jourområdet på så sätt att tjänster erbjuds separat för husdjur som är små och därför utan svårigheter kan transporteras till veterinärmottagningen och för djur som vårdas på djurhållningsplatsen. Till små husdjur räknas t.ex. katter och hundar.

Att jouren för små husdjur, närmast sällskaps- och hobbydjur, hålls separat från jouren för animalieproduktionsdjur innebär att det för dessa två djurgrupper i princip finns skild personal. Detta blir möjligt när jourområdena blir lika stora som de ekonomiska regionerna eller landskapen. Ett differentierat jourssystem är till nytta för såväl kunderna som de jourhavande veterinärerna. När samarbetet mellan kommunerna och samkommunerna ökar kommer somliga kommunalveterinärer att kunna specialisera sig mera på smådjur medan andra kan inrikta sig på stora djur. Specialiseringen leder till större yrkesskicklighet och kundtillfredsställelse. Differentierad jourverksamhet kan också göra det lättare att t.ex. anställa biträdande personal med avseende på den veterinärjour som respektive mottagning har hand om. De till antalet flesta jourtjänsterna behövs för sällskaps- och hobbydjur, medan tjänster som ges till nyttodjur är tidsödande på grund av de långa avstånden.

Att personal anvisas för antingen små eller stora djur är en utgångspunkt, och om situationen så kräver kan man smidigt flytta över resurser. Det betyder att en veterinär som arbetar på en smådjursmottagning vid behov kan vara med om att vårda animalieproduktionsdjur och vice versa. Den assisterande personalen kan också vara densamma i bägge joursystemen.

Enligt det undantag som föreslås i 3 mom. behöver inget fristående jourssystem emellertid genomföras, om djurtätheten i ett jourområde är låg eller om andelen små husdjur av alla husdjur som hålls inom jourområdet är liten, eller när det av andra särskilda orsaker är motiverat. Detta gör det möjligt att beakta efterfrågan på tjänster när joursystemet byggs upp. Det kan bli fråga om att tillämpa undantaget t.ex. inom ett jourområde där de små djuren är så få att det inte finns realistiska möjligheter för en separat enhet att koncentrera sig enbart på att vårda dem. En annan särskild orsak är t.ex. att en privat tjänsteproducent redan kan ha ordnat med ett etablerat jourarrangemang för små husdjur.

Det föreslås ytterligare att 3 mom. ska innehålla bestämmelser om en centraliserad tjänst för kontakter som hänför sig till veterinärjournen. Bestämmelsen är ny. Avsikten med den centraliserade kontaktservicen är att effektivisera veterinärjournens verksamhet genom att centralisera kontakterna beträffande veterinärtjänster till ett enda ställe därifrån kunderna kan dirigeras till den jourhavande mottagningen eller där en veterinär kan beställas till djurhållningsplatsen. Vid behov skulle man vid kontaktstället också kunna ge råd om vården av djuret och i fall som inte är akuta dirigera kunderna att anlita tjänster som ges under tjänstetid. I praktiken bör kontaktservicen innefatta åtminstone centraliserad telefontjänst. De mera detaljerade arrangemangen kring den centraliserade tjänsten återstår det att avtala om lokalt. Den centraliserade tjänsten avses inte bli begränsad så att den omfattar endast en ekonomisk region eller ett landskap, utan det väsentliga är att de kontakter som kunderna inom jourområdet tar centraliseras. En kontaktservice kan i princip betjäna flera jourområden. I den centraliserade tjänsten är det inte nödvändigt att det är en veterinär som besvarar telefonsamtalen, men personen ska ha tillräcklig sakkunskap. När tjänsten ordnas och dess innehåll definieras gäller det dock att beakta vad som i lagen om utövning av veterinäryrket bestäms om åtgärder som bara de utövare av veterinäryrket som avses i lagen har rätt att vidta.

Den i veterinärvårdslagen föreskrivna jour-skyldigheten gäller bara sådana veterinärtjänster som ordnas av kommunen. Också

bland de tjänsteuppgifter som ålagts kommunalveterinärerna finns det i brådskande fall ibland behov av att vidta åtgärder också under jourtid, men i praktiken är behovet sporadiskt. Oftast är det fråga om djurskyddsfall och ibland också om allvarliga djursjukdomar. Bestämmelser om tjänsteuppgifternas innehåll och om den skyldighet att i olika situationer vidta åtgärder som hör samman med tjänsteställningen finns i lagen om djursjukdomar och djurskyddslagen.

Jouren i samband med tjänsteuppgifter har med stöd av lagen om djursjukdomar ordnats så att länsveterinärerna sköter jouren på landsnivå. Landet är indelat i två jourområden och en länsveterinär har jour inom vardera. Livsmedelssäkerhetsverket ser till att joursystemet organiseras. För kommunalveterinärerna existerar det inte någon i den gällande lagstiftningen särskilt förskrivnen skyldighet att hålla jour med avseende på tjänsteuppgifter, och inte heller den föreslagna veterinärvårdslagen innehåller några bestämmelser om jourskyldighet. I fortsättningen är det dock skäl att noga ge akt på hur systemet fungerar bl.a. när organiseringen av samsamarbetsområden inom ramen för kommunernas miljö- och hälsoskydd utvecklas. Joursystemet på kommunnivå kommer att skärskådas också i projektet för reformering av lagen om djursjukdomar, som jord- och skogsbruksministeriet tillsatte den 25 september 2007.

Enligt den gällande och den föreslagna lagen kan kommunen köpa jourtjänster av en privat tjänsteproducent. Också jourtjänster som tillhandahålls av privata tjänsteproducenter är av betydelse för tillsynen över djursjukdomar, eftersom det i lagen om djursjukdomar föreskrivs att varje veterinär är skyldig att anmäla misstanke om allvarliga djursjukdomar till kommunal- eller länsveterinären. Varje veterinär ska också vidta omedelbara åtgärder för att förhindra att sjukdomen sprids och för att utrota sjukdomen. Dessutom föreskrivs det i lagen om utövning av veterinäryrket att varje veterinär utan hinder av sekretessbestämmelserna är skyldig att utan dröjsmål till de myndigheter som anges i lagen om djursjukdomar anmäla sådana uppgifter om fall som han eller hon sköter vilka är nödvändiga för förhindrande av spridningen av allvarliga djursjukdomar. Enligt samma lag ska veterinärer i enlighet med Livsme-

delssäkerhetsverkets föreskrifter också lämna anmälningar och statistiska uppgifter om de sjukdomsfall de behandlat samt sådana av Livsmedelssäkerhetsverket eller länsstyrelsen infordrade utredningar och förklaringar som gäller sjukdomsfall. Veterinärjouren är av betydelse inte bara för tillsynen över djursjukdomar utan också för djurskyddstillsynens täckningsgrad även när någon som inte är kommunalveterinär är jourhavande. Enligt lagen om utövning av veterinäryrket är varje veterinär om djurskyddsskäl kräver det skyldig att utan hinder av sekretessbestämmelserna till djurskyddsmyndigheten anmäla fall som han eller hon behandlar eller i samband med behandlingen gjorda iakttagelser angående förvaringsutrymmen för djur och lämna de upplysningar som behövs för att fallet ska kunna utredas.

14 §. Tillgången på grundläggande veterinärtjänster och akut veterinärhjälp. Enligt paragrafen ska grundläggande veterinärtjänster och akut veterinärhjälp vara tillgängliga för serviceanvändarna inom skälig tid och på skäligt avstånd med beaktande av de geografiska förhållandena. Denna bestämmelse bör beaktas bl.a. när behovet av att dela in ett jourområde i flera jourkretsar bedöms. De avstånd som måste tillryggeläggas i samband med veterinärbesök inverkar också direkt på de kostnader som tas ut för tjänsterna.

15 §. OrdnanDET av tillsynsuppgifter. I paragrafen föreslås bestämmelser om ordnandet av vissa tillsynsuppgifter. Bestämmelsen är ny. I 1 mom. finns en hänvisningsbestämmelse till livsmedelslagen. Enligt bestämmelsen ska kommunen sköta tillsynen över hygien vid primärproduktionen av livsmedel av animaliskt ursprung och annan tillsyn över livsmedelssäkerheten på det sätt som föreskrivs i livsmedelslagen eller med stöd av den.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om tillsynen över djursjukdomar, djurens välbefinnande och transport av djur samt över tvärvillkoren för de jordbruksstöd som hänför sig till dessa och till livsmedelssäkerheten. Enligt 5 § i lagen om djursjukdomar ska tillsynen över djursjukdomar och enligt 36 § i djurskyddslagen ska tillsynen över djurens välbefinnande skötas på det lokala planet av bl.a. kommunalveterinären. Kommunalt veterinären utövar i egenskap av lokal myndighet

tillsyn också över att lagen om transport av djur följs, enligt 26 § i den nämnda lagen. Enligt 7 § i lagen om verkställighet av systemet med samlat gårdsstöd övervakar kommunalveterinären dessutom efterlevnaden av tvärvillkoren som utgör en förutsättning för Europeiska unionens direkta jordbruksstöd till den del villkoren hänför sig till efterlevnaden av livsmedelslagen, lagen om djursjukdomar, djurskyddslagen eller lagen om transport av djur.

Tillsynsuppgifterna i fråga är alltså sådana som hör till staten, men det har föreskrivits att de lokalt ska skötas bl.a. av en viss kommunal tjänsteinnehavare. Kommunalveterinären har med stöd av 15 § 1 mom. i lagen om djursjukdomar, 59 § i djurskyddslagen och 47 § i lagen om transport av djur rätt till arvode och ersättning för utförda tillsynsuppgifter enligt statsrådets förordning om förrättningsarvoden till veterinärer.

Enligt förslaget bör kommunalveterinärens tillsynsuppgifter i fortsättningen skärskådas som uppdrag som staten har gett kommunerna, och kostnads- och ansvarsfördelningen bör förtydligas utgående från detta. Detta är ändamålsenligt för att avhjälpa de missförhållanden som hänför sig till kostnadsfördelningen och för att sköta uppgifterna på behörigt sätt. Kommunen är också nu kommunalveterinärens arbetsgivare, men särskilda bestämmelser om ordnande av uppgifterna skulle understryka det ansvar som kommunen har för att tillsynsuppgifterna utförs. Enligt den föreslagna 22 § ska staten betala ersättning till kommunen för utförandet av tillsynsuppgifter. Kommunen ska se till att resurserna dimensioneras så att tillsynsuppgifterna kan utföras i enlighet med vad som har föreskrivits. Detta säkerställer för sin del att tillsynen över djurens hälsa och välbefinnande på lokal nivå fungerar väl och att tillräckliga resurser är tillgängliga för uppgifterna.

Kommunalveterinärernas dubbelroll som utförare av tillsynsuppgifter och tillhandahållare av veterinärtjänster som kommunen ansvarar för kan medföra problem med avseende på förvaltningslagens jävsbestämmelser. Enligt förvaltningslagen är en tjänsteman jävig bl.a. om avgörandet i ärendet kan väntas medföra synnerlig nytta eller skada för tjänstemannen eller om tilltron till tjänstemannens opartiskhet äventyras av något annat särskilt

skäl. Enbart ställningen som kommunalveterinär, dvs. både tillsynsmyndighet och producent av tjänster som grundar sig på lag, medför inte jäv utan förekomsten av jäv måste prövas särskilt i varje enskilt fall. Ett sedvanligt kundförhållande mellan en tjänsteman och ett tillsynsobjekt är i allmänhet inte en jävsgrund. Däremot kan ett varaktigt kundförhållande vara en jävsgrund.

Med beaktande av det som sägs ovan är det ändamålsenligt att ordna kommunalveterinärernas uppgifter på så sätt att kommunalveterinären inte svarar för tillsynen över sådana personer eller objekt som står i ett kontinuerligt kundförhållande till honom eller henne. Detta går att genomföra lättare än nu, när veterinärvårdsuppgifterna i enlighet med förslaget ordnas inom samarbetsområden. Det kan vara fråga om ett kontinuerligt kundförhållande t.ex. när en och samma kommunalveterinär under en lång tid ofta ombeskommas på sjukbesök till en gård eller om kommunalveterinären utifrån ett avtal har hand om hälsovårdstjänsterna för gårdens animalieproduktionsdjur. Ett eventuellt kundförhållande eller sporadisk veterinärhjälp medför dock inte jäv.

Enligt förvaltningslagen ska en ojävig tjänsteman utan dröjsmål förordnas i en jävig tjänstemans ställe. Tjänstemannen får dock trots jäv avgöra ett brådskande ärende, om jävet inte kan inverka på avgörandet. När förekomsten av jäv bedöms är den generella regeln om kontinuerligt kundförhållande därför tillämplig närmast på situationer där vetenskap om en tillsynsuppgift finns i förväg eller tillsynsuppgiften kan planeras i förväg. Kundförhållandet får dock inte heller i brådskande situationer inverka på ärendets avgörande.

Länsstyrelsens skyldighet enligt 6 § i förslaget att ordna med regelbunden och urvalsbaserad tillsyn med anknytning till djurs välbefinnande underlättar organiserandet av kommunalveterinärernas arbete på så sätt att arbetet är problemfritt när det gäller förvaltningslagens jävsbestämmelser.

16 §. Tjänsten som kommunalveterinär. I paragrafen föreslås bestämmelser om kommunalveterinärtjänster. Bestämmelsen motsvarar i stor utsträckning 9 § i den gällande lagen. Enligt den föreslagna 1 mom. kan kommunen ha en eller flera kommunalvete-

rinärtjänster för skötseln av uppgifter enligt lagen. En tjänst kan vara gemensam för flera kommuner eller samkommuner. En kommunalveterinärtjänst kan också vara gemensam för en kommun och en samkommun. I momentet föreslås dessutom att kommunen i det fall att den har två eller flera kommunalveterinärtjänster ska fastställa uppgiftsfördelningen mellan kommunalveterinärerna. Bestämmelsen motsvarar en bestämmelse i den gällande lagen.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om behörighetsvillkoren för kommunalveterinärtjänster. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska kommunalveterinären vara legitimerad veterinär. Dessutom förutsätts att kommunalveterinären är insatt i uppgiftsområdet för tjänsten. Eftersom kraven beträffande insatthet kan variera på grund av de uppgifter som hör till tjänsten och det land där veterinärutbildningen har genomgått, föreslås det i paragrafen att närmare bestämmelser om behörighetsvillkoren utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelsen motsvarar 10 § i den gällande lagen.

Enligt 1 § i veterinärvårdsförordningen (1039/1990) förutsätts det att kommunalveterinärer har avlagt specialveterinärexamen inom livsmedels- och miljöhygien eller livsmedelshygienikerförhör som ingår i en sådan examen samt genomgått fortbildning före detta förhör, om det i instruktionen för organisation av veterinärvården och om kommunalveterinärens uppgifter bestäms att tjänstens ordinarie veckoarbetstid i sin helhet ska användas till utförande av uppgifter som nämns i 8 § 1 mom. 2 och 3 punkten i veterinärvårdslagen samt till uppgifter som ansluter sig till dem. Dessa uppgifter gäller en kommuns skyldighet att inom ramen för veterinärvården i syfte att förebygga smittospridning ordna övervakningen och kontrollen av hygien vid primärproduktion av animaliska livsmedel och övervakningen av hygien vid djurhållning till den del övervakningen inte regleras i lagen om djursjukdomar samt att svara för köttbesiktningen och mjölkkontrollen.

I 1 § i veterinärvårdsförordningen föreskrivs det dessutom att om tjänsten som kommunalveterinär omfattar uppgifter i anslutning till verkställigheten av lagen om djursjukdomar eller kontrollen av livsmedel

från djur, krävs det av en veterinär som legitimerats med stöd av 3 a § 1 mom. i lagen om utövning av veterinäryrket (409/1985) även ett av jord- och skogsbruksministeriets veterinär- och livsmedelsavdelning utfärdat intyg om att personen gjort sig förtrogen med lagstiftningen på området. Efter att den nämnda lagen om utövning av veterinäryrket upphävdes har lagrummet hänvisat till 4 § 1 mom. i 2000 års lag om utövning av veterinäryrket i enlighet med övergångsbestämmelserna i den nämnda lagen. Bestämmelsen gäller sådana medborgare i stater inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som har avlagt veterinärmedicinsk examen i någon annan av Europeiska ekonomiska samarbetsområdets medlemsstater än Finland.

17 §. Ordlandet av veterinärtjänster. Enligt 4 § 1 mom. 4 punkten i lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992) kan en kommun ordna de uppgifter som hör till social- och hälsovården bl.a. genom att anskaffa service t.ex. från någon annan offentlig serviceproducent såsom en annan kommun, en samkommun eller någon privat serviceproducent. Även om lagen tillämpas också på veterinärvården föreslås det att paragrafen ska innehålla en uttrycklig bestämmelse om att kommunen får ingå avtal om produktion av tjänster enligt 12 och 13 § med en privat veterinärtjänsteproducent. Det innebär att kommunen kan ingå avtal om ordnande av grundläggande veterinärtjänster och akut veterinärhjälp och om tillgången på andra veterinärtjänster med en fysisk person, en privaträttslig juridisk person eller en läroanstalt som tillhandahåller veterinärtjänster.

Det är enligt förslaget inte möjligt att ingå avtal om utförande av tillsynsuppgifter med en tjänsteproducent. På så sätt säkerställs det att det i varje samarbetsområde finns kommunalveterinärer som svarar för tillsynsuppgifter som hänför sig till utövningen av offentlig makt. Utförandet av tillsynsuppgifter kan vara av särskild betydelse för såväl folkhälsan som samhällsekonomin t.ex. om en allvarlig djursjukdom bryter ut. Detta understryker den kompetens som krävs i uppgifterna. Till uppgifterna hänför sig ofta också sådan betydande utövning av offentlig makt som enligt grundlagen inte kan utföras av andra än myndigheter.

18 §. Ordandet med lokaler och redskap. Det föreslås att paragrafen ska innehålla en bestämmelse om att kommunen ska ordna med de lokaler och redskap som behövs för tjänster enligt 12 och 13 §, om den producerar tjänsterna själv.

Enligt 12 § i gällande lag ska kommunen ordna lokaler och utrustning som anses nödvändiga för den veterinärservice som kommunen är skyldig att ordna. I 1 mom. i den paragraf som föreslås sägs det att kommunen, om den ser till att tjänster enligt 12 och 13 § ordnas och är tillgängliga genom att producera tjänsterna själv, ska ordna med de lokaler och redskap som behövs för tjänsterna med beaktande av vilka slags och hur många husdjur som hålls på kommunens område. Bestämmelsen motsvarar alltså i stor utsträckning 12 § i gällande lag.

När det bedöms vilka lokaler och redskap som behövs gäller det att beakta om kommunen själv producerar de grundläggande veterinärtjänsterna och den akuta veterinärhjälpen eller endast en del av dem. Dessutom bör det tas hänsyn till vilka slags och hur många husdjur som hålls på kommunens område. I motiven till den regeringsproposition som handlar om den gällande veterinärvårdslagen konstateras det att lokalernas storlek och utrustningsstandard är beroende av det lokala behovet, men enligt förslaget ska ett uttryckligt omnämnande av detta ingå i lagen.

När det bedöms hurdana lokaler som behövs gäller det att beakta att veterinärtjänster och veterinärhjälp i huvudsak ges antingen på veterinärmottagningar eller i gårdarnas djurstallar. På mottagningen vårdas av tradition sådana djur som det är lätt att transportera till mottagningen. Djur som det är besvärligt att transportera till mottagningen, t.ex. kor, vårdas i regel i djurstallarna. I mottagningslokalerna bör det finnas åtminstone ett väntrum och ett rum eller utrymme som är avskilt från väntrummet och där smådjur kan undersökas, samt ett behandlingsrum där åtgärder kan vidtas i fråga om smådjur. I lokalerna bör det också finnas ändamålsenliga hygienutrymmen där patienterna kan rengöras och veterinären tvätta sig t.ex. efter att ha besökt gårdar där sjukdomsfall hos husdjur har behandlats. Dessutom bör det i lokalerna finnas ett kontorsrum och en plats där redskapen kan underhållas och förvaras samt

ändamålsenliga förvaringsutrymmen för läkemedel. Om veterinärjour för nyttodjur ingår i kommunalveterinärens uppgifter, bör det i lokalerna i regel finnas ett uppvärmt garage, eftersom den jourhavande veterinären bör kunna hålla sin bil i jourberedskap på en varm plats för att läkemedlen inte ska frysa.

När kommunen själv producerar de veterinärtjänster som avses i paragrafen och akut veterinärhjälp bör den ordna inte bara de lokaler som behövs utan också de redskap som behövs för verksamheten, t.ex. nödvändiga instrument och skyddsbeklädnad samt för kommunikationsmediernas del teleförförbindelser, dator inklusive programvara, telefonsvarare och mobiltelefon.

Det föreslås i 2 mom. att kommunen på motsvarande sätt ska vara skyldig att se till att de lokaler och redskap som fortlöpande behövs för skötseln av de tillsynsuppgifter som ålagts kommunalveterinären ordnas och att dra försorg om den kompetens som behövs för användningen av redskapen. Bestämmelsen är ny. Kommunen blir således ansvarig för sådana kostnader för tillsynsuppgifter som inte kan hänföras till enskilda tillsynsuppgifter. Sådana är lokalerna, arbetsredskap som behövs fortlöpande (t.ex. teleförförbindelser, dator med tillhörande program) och utbildning som gäller arbetsredskap. Kommunen ska också i egenskap av arbetsgivare ansvara för arbetarskyddet. Staten fortsätter i den föreslagna modellen att ansvara för sådan utbildning som anknyter till tillsynsuppgifter och kostnaderna för den samt för de arbetsredskap och de arbetarskyddsåtgärder som hänför sig till enstaka sällan förekommande tillsynsuppgifter och som förutsätter särskild sakkunskap (t.ex. skydd mot farliga djursjukdomar som människor kan smittas av).

5 kap. Avgifter och ersättningar

19 §. Arvode och ersättningar till kommunalveterinärer. I paragrafen föreslås bestämmelser om arvoden och ersättningar som kommunalveterinärerna tar ut. Som det nu är består kommunalveterinärens inkomster dels av en fast grundlön, dels av arvoden som tas ut hos dem som äger eller innehar djur. Arvodena består av en besöksavgift som fastställs enligt det avstånd som veterinären be-

höver färdas vid sjukbesöket och en åtgärdsavgift som är beroende av hur omfattande och krävande åtgärden är. Grundlönen och arvoden fastställs i det kommunala tjänstekollektivavtalet för läkare. Kommunalveterinären har inte rätt att ta ut ersättningar som överstiger de arvoden som fastställs i tjänstekollektivavtalet. Utöver arvodet har kommunalveterinären enligt lag rätt att hos djurägaren eller djurinnehavaren ta ut ersättning för kostnader för givande av veterinärhjälp, dvs. anskaffningskostnader för förbrukade läkemedel och förmödenheter. Sådana förmödenheter som avses i lagen är enligt motiven till den regeringsproposition som ligger till grund för den gällande veterinärvårdslagen t.ex. förbandsartiklar, engångsinstrument, reagenser och rengöringsmedel.

I paragrafen föreslås det att kommunalveterinärerna har rätt att för veterinärtjänster enligt 12 och 13 § ta ut hos djurägaren eller djurinnehavaren arvode och resekostnadsersättning som fastställs i tjänstekollektivavtalet, samt ersättning för kostnader för förbrukade läkemedel och förmödenheter. Vidare föreslås det att kommunalveterinärerna ska kunna ta ut en i tjänstekollektivavtalet fastställd ersättning för användning av utrustning i sin ägo. Enligt den föreslagna 18 § ska kommunen ordna de redskap som behövs för grundläggande veterinärtjänster och akut veterinärhjälp, men i vissa fall kan sjukdomar t.ex. diagnostiseras med hjälp av apparatur av många slag, och om veterinären i sin ägo har sådan utrustning som kommunen inte äger, bör han eller hon med djurägarens samtycke ha möjlighet att använda den när tjänster tillhandahålls.

20 §. Avgifter och ersättningar som tas ut av privata veterinärtjänsteproducenter. Det föreslås i paragrafen att om kommunen har ingått avtal om produktion av tjänster enligt 12 och 13 § med en privat veterinärtjänsteproducent, får tjänsteproducenten för tjänsterna ta ut högst den avgift som denne angett i de anbudshandlingar som lett till avtalet, samt resekostnadsersättning.

När det gäller veterinärtjänster som kommunerna har ordnat bör den kommun som utgör beställare ha enhetliga grunder för avgifterna också i det fall att kommunen ordnar tjänsterna i form av köpta tjänster. Köptjänster konkurrensutsätts i enlighet med upp-

handlingslagstiftningen. I den offert som en privat veterinärtjänsteproducent lägger fram anges de avgifter för tjänsten som tas ut hos kunderna. Den som vinner anbudstävlingen ska förbinda sig vid den prisnivå som angetts i anbudshandlingarna. Avsikten med detta är att främja ett jämlikt bemötande av kunderna oberoende av vilket sätt kommunen använder sig av för att producera tjänsterna. Det är ändå inte nödvändigt att avgifterna är jämna i alla kommuner, eftersom kostnaderna för ordnandet av tjänster skiljer sig åt redan av geografiska orsaker. Inte heller är det för tryggheten av kommunernas chanser att köpa tjänster möjligt att helt och hållet gå över till ett system som motsvarar avgifterna inom social- och hälsovården, dvs. till att också privata tjänsteproducenter tar ut avgift enligt kommunalveterinärtaxan när kommunen ordnar veterinärtjänsterna i form av köpta tjänster. Däremot bör avgifterna för kommunernas veterinärtjänster omfattas av kommunens beslutanderätt på samma sätt som social- och hälsovårdsavgifterna.

Produktionen av veterinärtjänster ger upphov till resekostnader för tjänsteproducenten när vården av ett djur kräver att veterinären besöker djurhållningsplatsen. Enligt kommunalveterinärtaxan tar kommunalveterinären ut sina resekostnader hos respektive kund utgående från de kostnader som kunden har gett upphov till. Att denna princip följs i fråga om kostnaderna för resor bör vara en utgångspunkt också när någon som producerar köpta tjänster tar ut resekostnadsersättning hos kunderna. I den offert som en privat veterinärtjänsteproducent lägger fram anges grunderna för de resekostnadsersättningar som tas ut hos kunderna. Kommunen har därmed med grund i avtalsförfarandet prövningsrätt i fråga om hur de geografiska omständigheterna och det jämlika bemötandet av dem som anlitar tjänsterna ska beaktas i resekostnaderna.

Enligt gällande lag har kommunalveterinären rätt att ta ut arvode och resekostnadsersättning som fastställs i kommunalveterinärtaxan samt ersättning för förbrukade läkemedel och förmödenheter. Kostnaderna för anskaffning av läkemedel ligger till grund för den lagenliga ersättningen. Samma rätt bör i fortsättningen tillkomma också den som pro-

ducerar sådana veterinärtjänster som en kommun beställer.

21 §. Avgifter som tas ut av kommunen. Det föreslås att bestämmelser om de avgifter som kommunen tar ut ska ingå i paragrafen. Enligt 1 mom. kan kommunen för veterinärtjänster enligt 12 och 13 § ta ut en s.k. klinikavgift hos ägaren eller innehavaren av ett husdjur, dvs. avgift för besök som djuret gör på mottagningen, om husdjur vårdas på mottagningen och kommunen har ordnat sådana lokaler och redskap som behövs när tjänsterna tillhandahålls. Klinikavgift kan alltså inte tas ut för vården av djur i djurstallar. Genom avgiften är det möjligt att täcka kostnader som kommunen har när den anskaffar och underhåller lokaler och redskap och avlönar biträdande personal, t.ex. djurskötare, som arbetar vid mottagningen.

Kommunen kan enligt förslaget ta ut en avgift också för centraliserad kontaktservice enligt 13 § 3 mom. Enligt förslaget bör samtal och eventuellt också andra kontakter under jourtid centraliseras till ett enda ställe i jourområdet därifrån kunderna dirigeras till en veterinärmottagning eller där veterinärbesök beställs till gårdarna. Genom den centraliserade kontaktservicen är det också möjligt att ge råd om vården av djuret.

Enligt 8 § i förvaltningslagen ska myndigheterna inom ramen för sin behörighet ge sina kunder råd i anslutning till skötseln av ett förvaltningsärende samt svara på frågor och förfrågningar som gäller utträttandet av ärenden. I motiven till regeringens proposition med förslag till förvaltningslag (RP 72/2002 rd) avses i lagen med utträttande av ärenden inte endast vidtagande av de åtgärder som behövs för att ett förvaltningsärende ska kunna skötas, utan också sådant utträttande av ärenden hos en myndighet som ansluter sig till faktisk förvaltningsverksamhet. Den föreslagna bestämmelsen om avgiftsbeläggande av kontaktservicen innebär alltså en avvikelse från 8 § i förvaltningslagen åtminstone till den del det i den tjänst som ges är fråga om att lämna kontaktuppgifterna till den veterinär som har jour för tillfället eller ge råd om motsvarande slag av utträttande av ärenden.

I det aktuella fallet bör det emellertid anses att det är befogat att avgiftsbelägga kontaktservicen. Fastän kontaktservicen är avsedd att effektivisera verksamheten under jourtid

medför upprätthållandet av tjänsten kostnader för kommunerna, bl.a. kostnader för anställning av personal och kommunikationstekniska kostnader. Servicenumret anlitas bara för att akut veterinärhjälp ska fås, och för givandet av sådan hjälp tas det ut också andra avgifter. Kontaktservicen är därmed inte förknippad med utträttandet av förvaltningsärenden. Om kontaktservicen ordnas så att en veterinär besvarar samtalen, är det antagligen också sannolikt att största delen av den tid som går åt till tjänsten används till att bedöma djurets behov av vård och ge råd om vården, dvs. till annat än frågor som gäller utträttandet av ärenden.

Kommunens lagstadgade uppgifter innefattar enligt förslaget inte uppgiften att hålla djur för att ge dem veterinärhjälp och inte heller uppgiften att tillhandahålla tjänster på specialveterinärnivå. Kommunen kan i kraft av sin självstyrelse ändå åta sig att sköta sådana uppgifter och ta ut avgifter för de tjänster som den tillhandahåller. Det är dock inte skäl att ta in bestämmelser om sådana avgifter i den föreslagna lagen.

22 §. Kommunens deltagande i kostnader som veterinärtjänster förorsakar ägare till eller innehavare av husdjur. I paragrafen föreslås det att kommunen kan delta i de kostnader som grundläggande veterinärtjänster eller akut veterinärhjälp förorsakar ägaren till eller innehavaren av ett djur. Kommunen kan därigenom jämna ut de skillnader i kostnaderna för veterinärtjänster som uppkommer på grund av de geografiska avstånden. På det arvode som kommunalveterinären tar ut hos ägaren till eller innehavaren av ett djur inverkar enligt taxan inte bara arten av de åtgärder som vidtas utan också det avstånd som veterinären måste tillryggalägga för besökets skull. Utöver detta tar kommunalveterinären ut resekostnadsersättning utgående från antalet kilometer som körts. Kostnaderna för ett veterinärbesök kan därmed variera kraftigt beroende på var djurhållningsplatsen är belägen och uppgå till höga belopp t.ex. i fråga om sådana djurhållningsplatser i jourområdets utkanter som kommunalveterinären har lång väg till. Den föreslagna paragrafen motsvarar till sitt innehåll i stor utsträckning 16 § i den gällande veterinärvårdslagen.

Sverige är i likhet med Finland ett EU-land där det till stor del är den offentliga sektorn som producerar veterinärtjänster. I vartdera landet höjs kostnaderna för veterinärvården av de långa avstånden och den relativt låga djurtätheten. Också i Sverige subventioneras kostnaderna för veterinärtjänster när det gäller djurhållare som bor avsides. Under den tid Sverige och Finland har varit medlemmar i EU har Europeiska gemenskapernas kommission inte ingripit i vare sig produktionen av offentliga veterinärtjänster eller stöden för perifera trakter med hänvisning till att de skulle ha ansetts vara problematiska med avseende på regleringen av statliga stöd.

23 §. Ersättning för tillsynsuppgifter. I paragrafen föreslås bestämmelser om statens skyldighet att betala ersättning till kommunerna för kostnaderna för uppgifter som hänför sig till tillsynen över djurs hälsa och välbefinnande. Bestämmelsen har ett samband med den föreslagna 15 §, enligt vilken kommunen ska se till att det ordnas förutsättningar att sköta de tillsynsuppgifter som ålagts kommunalveterinären. Enligt förslaget ska staten betala ersättning till kommunen för skötseln av tillsynsuppgifter, och samtidigt frångås förrättningsarvodena. Detta förutsätter att kommunerna betalar lön till kommunalveterinärerna för tillsynsuppgifterna.

Ett ersättningssystem som är förenligt med uppdragsmodellen ökar statens ansvar för finansieringen av tillsynsuppgifter. Detta är emellertid befogat eftersom det är fråga om tillsyn som staten är ansvarig för. Av samma skäl kan ersättandet av kostnader inte organiseras med hjälp av statsandelssystemet.

Det föreslås att staten ska kompensera kommunerna för de direkta kostnader som tillsynsuppgifterna förorsakar. Dessa är lönekostnader, kostnaderna för resor som hänför sig till uppgifterna och de förnödenheter som förbrukats i samband med uppgifterna. Ersättningen ska grunda sig på den arbetstid som gått åt. Möjliga utgångspunkter är de kommunala planerna, det riksomfattande programmet och de uppdrag som statliga myndigheter gett i anslutning till enskilda fall. För att faktureringen och betalningen av ersättningarna inte ska orsaka oskäligt mycket arbete, ska det räknas ut ett enhetspris för ersättningarna, t.ex. kostnaden för ett dags-

verke. Ersättningen från staten får dock inte överstiga kommunens faktiska kostnader.

Enligt 2 mom. ska närmare bestämmelser om grunderna för den ersättning som betalas till kommunen, och om det förfarande som ska iakttas vid betalningen, utfärdas genom förordning av statsrådet.

24 §. Avgifter för statliga myndigheters prestationer. Det föreslås att paragrafen ska innehålla en hänvisning till lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

25 §. Statsandel. I paragrafen föreskrivs att lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992) ska tillämpas på verksamhet som en kommun ordnar med stöd av denna lag, om inte något annat föreskrivs i lag. Paragrafen motsvarar 15 § i gällande lag.

6 kap. **Tillsyn över privat veterinärvård**

26 §. Anmälningsskyldighet. Paragrafen innehåller bestämmelser om skyldigheten för privata veterinärtjänsteproducenter som tillhandahåller veterinärtjänster att göra en skriftlig anmälan om sin verksamhet. Motsvarande bestämmelser om anmälningsskyldighet finns i 17 § i gällande lag.

I 1 mom. sägs det att en privat tjänsteproducent ska göra en anmälan till länsstyrelsen i det län där tjänsteproducenten har sitt fasta verksamhetsställe. Anmälningsskyldigheten behövs för att länsstyrelsen ska kunna ha tillsyn över de privata tjänsteproducenter i länet som tillhandahåller veterinärtjänster.

En privat veterinärtjänsteproducent som inte har något fast verksamhetsställe ska enligt 1 mom. göra anmälan till länsstyrelsen i det län där det är meningen att veterinärtjänsterna huvudsakligen ska tillhandahållas. Bestämmelsen gäller t.ex. sådana privata tjänsteproducenter som företar sjukbesök med utgångspunkt i sin bostad.

I 2 mom. föreslås det att veterinärtjänsteproducenten ska göra en anmälan innan verksamheten inleds, ändras väsentligt eller läggs ner. Anmälan ska innehålla uppgifter om tjänsteproducentens kontaktinformation, tjänster, personal och fasta verksamhetsställe. Närmare bestämmelser om innehållet i anmälan och hur den ska göras utfärdas genom förordning av statsrådet.

I 3 mom. föreslås det i motsvarighet till hänvisningsbestämmelsen i 17 § 3 mom. i gällande lag att bestämmelser om anmälningsskyldigheten för en person som temporärt tillhandahåller veterinärtjänster utan att vara legitimerad veterinär finns i 8 § i lagen om utövning av veterinäryrket. Enligt denna paragraf får sådana medborgare i stater inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som har laglig rätt att utöva veterinäryrket i någon annan stat inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet än Finland, utan legitimation som veterinär temporärt och sporadiskt vara verksamma som veterinärer efter att till Livsmedelssäkerhetsverket ha gjort en anmälan om temporärt tillhandahållande av veterinärtjänster. En veterinär som har gjort nämnda anmälan behöver därmed inte göra en ny anmälan som är förenlig med den föreslagna lagen.

27 §. Ansvarig veterinär. I paragrafen föreslås bestämmelser om behörighetsvillkoren för privata veterinärtjänsteproducenter och om ansvariga veterinärer. I 1 mom. föreslås det bli föreskrivet att en privat veterinärtjänsteproducent som är en fysisk person ska vara en sådan veterinär som avses i lagen om utövning av veterinäryrket. Endast sådana fysiska personer som legitimerats som veterinärer enligt lagen om utövning av veterinäryrket eller som enligt 8 § i den nämnda lagen har rätt att temporärt vara verksamma som veterinärer får alltså tillhandahålla veterinärtjänster.

Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 2 § 2 mom. i lagen om utövning av veterinäryrket, enligt vilket endast den som har rätt att utöva veterinäryrket får besluta om veterinärmedicinsk undersökning av djur och om diagnostik samt om anknytande behandling och medicinering. Enligt den nämnda lagen har också en veterinärmedicine studerande som har genomfört vissa föreskrivna studieprestationer rätt att utöva veterinäryrket som vikarie för en legitimerad veterinär eller en veterinär som avses i lagens 8 §. Eftersom studerandes rätt begränsar sig enbart till att sköta vikariat kan veterinärmedicine studerande alltså inte vara privata veterinärtjänsteproducenter.

I 2 mom. föreslås det att en privat tjänsteproducent som är en juridisk person i sin tjänst ska ha en person som ansvarar för veterinärtjänsterna (ansvarig veterinär). Den ansvariga veterinären ska vara en sådan veterinär som avses i lagen om utövning av veterinäryrket. Dessutom föreslås det att uppgifter om den ansvarige veterinären ska ingå i den anmälan som avses i 26 § 1 och 2 mom. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar till stor del 18 § 1 mom. i gällande lag, men i stället för begreppet ansvarig föreståndare används begreppet ansvarig veterinär.

I 3 föreskrivs det att paragrafen inte ska tillämpas på sådana undersökningsanstalter som avses i lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990) när de gör undersökningar som hör till veterinärtjänsterna. Bestämmelsen motsvarar 18 § 2 mom. i gällande lag.

28 §. Verksamhetsförutsättningar. I paragrafen föreslås bestämmelser om behövliga lokaler och redskap samt om behövlig personal. En bestämmelse med motsvarande innehåll ingår i 19 § i den gällande lagen. Enligt den föreslagna paragrafen ska en privat tjänsteproducent ha lokaler och redskap som med beaktande av verksamhetens art och omfattning är ändamålsenliga för de veterinärtjänster som tillhandahålls.

Bestämmelsens syfte är att trygga en ändamålsenlig nivå på veterinärtjänster som privata veterinärtjänsteproducenter tillhandahåller. Den ändamålsenliga nivån i fråga om lokaler och redskap bestäms utgående från verksamhetens art och omfattning. Dessutom gäller det att dimensionera lokalerna och redskapen bl.a. med avseende på vilka slag av djur den privata tjänsteproducenten tillhandahåller veterinärtjänster för. Om stora husdjur som t.ex. hästar vårdas i lokaler som kommunen ordnar, bör lokalerna vara ändamålsenliga för vården av dessa djur. Det är klart att det bör ses till att hygien är tillräcklig i fråga om lokaler och redskap, oberoende av vilket djurslag veterinärtjänster tillhandahålls för och vilken omfattning tjänsterna har. En privat tjänsteproducent får inte tillhandahålla veterinärtjänster som kräver sådana lokaler och redskap eller sådan personal som tjänsteproducenten inte har i tillräcklig utsträckning.

29 §. Inspektionsrätt. Rätten att inspektera lokaler och redskap regleras inte i gällande lag. I lagens 20 § föreskrivs emellertid att Livsmedelssäkerhetsverket har rätt att bestämma att verksamhet som ingår i privat veterinärvård ska avbrytas tillfälligt, om avsevärda brister eller missförhållanden förekommer inom den.

Det föreslås att bestämmelsen om avbrytande av verksamheten bibehålls i lagen, och därför föreslås det också att lagen ska innehålla bestämmelser om inspektion av lokaler och handlingar. Enligt 1 mom. har Livsmedelssäkerhetsverket och länsstyrelsen rätt att få tillträde till platser där veterinärtjänster tillhandahålls och att inspektera en privat veterinärtjänsteproducents lokaler, redskap, bokföring, journalhandlingar och andra handlingar som gäller produktionen av veterinärtjänster, om det är nödvändigt för att utöva tillsyn som föreskrivs i lagen. På samma grunder får Livsmedelssäkerhetsverket också bestämma att länsstyrelsen ska utföra inspektionen.

De lokaler som en privat tjänsteproducent använder kan vara belägna i anslutning till en bostad, och därför kan inspektionen komma att utföras på ett område som omfattas av hemfriden. Enligt grundlagsutskottets utlåtanden kan inspektion utföras på hemfridskyddade områden, om det finns en konkret orsak att misstänka att brott mot lagen har skett eller kommer att ske på ett straffbart sätt och om en inspektion är nödvändig för att brott ska kunna utredas. I 2 mom. föreslås det därför att inspektion får utföras på områden som omfattas av hemfriden endast om det är nödvändigt för att utreda de omständigheter som inspektionen gäller och om det finns anledning att misstänka att en privat veterinärtjänsteproducent i sin verksamhet har gjort sig skyldig till ett straffbart förfarande.

I 3 mom. föreslås det att myndigheten får anlita sakkunniga som hjälp vid inspektionen. Grundlagsutskottet har i sina utlåtanden konstaterat att behörighets- eller kompetenskraven i fråga om sakkunniga bör anges i lag åtminstone i stora drag som en del av det i 124 § i grundlagen förutsatta kravet på god förvaltning och rättssäkerhet. Därför föreslås det att de sakkunniga ska vara erkänt skickliga och erfarna personer som företräder vetenskaplig, praktisk veterinärmedicinsk eller

annan sakkunskap av betydelse för inspektionen. Dessutom föreslås det att det i paragrafen ska bestämmas att de sakkunniga har rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna få tillgång till uppgifter som behövs för granskningen av mottagningsverksamhet och att de är skyldiga att hemlighålla sekretessbelagda uppgifter som de får tillgång till.

30 §. Åtgärder vid överträdelser eller försummelser. Paragrafen föreslås innehålla bestämmelser om de administrativa tvångsmedel som myndigheten har tillgång till. Om en privat veterinärtjänsteproducent inte har iakttagit de skyldigheter om vilka det bestäms i lagen, kan Livsmedelssäkerhetsverket ålägga tjänsteproducenten att fullgöra sin skyldighet. I beslutet ska det anges en tid inom vilken missförhållandena ska avhjälpas, och denna ska vara tillräcklig med beaktande av sakens natur. Om föreläggandet inte iakttas, kan myndigheten förbjuda tjänsteproducenten att fortsätta med eller upprepa det förfarande som strider mot bestämmelserna.

31 §. Avbrytande av verksamheten. Paragrafen föreslås innehålla bestämmelser om en tillfällig administrativ säkerhetsåtgärd som kan vidtas i en situation där ansevärda brister eller missförhållanden förekommer i en privat veterinärtjänsteproducents verksamhet. Bestämmelsen motsvarar i stor utsträckning gällande lag, men vissa preciseringar och ändringar föreslås.

Enligt den föreslagna paragrafen kan Livsmedelssäkerhetsverket förelägga att verksamhet som ingår i privat veterinärvård ska avbrytas, om verksamheten inte uppfyller kraven i den föreslagna lagen och om bristerna eller missförhållandena inte har blivit avhjälpta trots ett föreläggande eller förbud. Vidare förutsätts det att bristerna eller missförhållandena kan medföra allvarig risk för djurs hälsa eller välbefinnande. Som sådana brister eller missförhållanden kan nämnas t.ex. att lokalerna eller redskapen är så ohygieniska att patienterna exponeras för infektioner. Föreläggandet om avbrytande ska enligt förslaget gälla endast tills bristerna eller missförhållandena har blivit avhjälpta. Beslutet ska omedelbart återkallas, om bristerna eller missförhållandena har avhjälpts så att det inte längre är nödvändigt att avbryta verksamheten.

32 §. Vite och hot om tvångsutförande eller avbrytande. Enligt paragrafen kan Livsmedelssäkerhetsverket förena ett föreläggande enligt 30 § med vite. Livsmedelssäkerhetsverket kan alternativt förelägga hot om att en åtgärd som inte vidtagits vidtas på den försumliges bekostnad eller med hot om avbrytande. Det föreslås att paragrafen ska innehålla en hänvisning till viteslagen (1113/1990), som innehåller allmänna bestämmelser om administrativt vite, hot om tvångsutförande och hot om avbrytande. Enligt 10 § i viteslagen kan vite dömas ut om ett förbud eller ett beslut inte har iakttagits och om detta sker utan giltig orsak. Vite döms ut av den myndighet som förelagt det.

33 §. Register. I paragrafen föreskrivs enligt förslaget att Livsmedelssäkerhetsverket för tillsynen för ett riksomfattande register över privata veterinärtjänsteproducenter. Enligt förslaget behandlar länsstyrelserna uppgifterna i registret när de har tillsyn över de privata veterinärtjänsteproducenterna.

I syfte att beakta de krav på skydd för personuppgifter som ingår i 10 § 1 mom. i grundlagen föreslås i paragrafen bestämmelser om datainnehållet i tillsynsregistret och förvaringstiden för uppgifterna. I registret införs de uppgifter som ska anmälas enligt 26 § och uppgifter om sådana beslut som avses i 30 och 31 §.

Enligt 2 mom. avförs uppgifterna om en privat veterinärtjänsteproducent som har upphört med sin verksamhet ur registret tre år efter det att verksamheten har upphört. Uppgifter om de beslut som avses i 30 och 31 § avförs senast tio år efter det att beslutet fattades. På inhämtande av personuppgifter och införande av dem i registret samt på användning och utlämnande av uppgifterna i registret tillämpas i övrigt personuppgiftslagen (523/1999) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

I 3 mom. föreslås det att länsstyrelsen och kommunen ska ha rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna få de uppgifter ur registret som är nödvändiga för deras tillsynsuppgifter enligt den föreslagna lagen.

7 kap.

Särskilda bestämmelser

34 §. Handräckning. Enligt gällande lag har en kommunalveterinär rätt att i tjänsten få handräckning av behöriga statliga och kommunala myndigheter och att få de upplysningar som han behöver i sin tjänsteutövning. I förslaget begränsas handräckningen så att den omfattar endast polisens skyldighet att ge handräckning i situationer där utförandet av inspektioner enligt 29 § förhindras.

35 §. Ändringssökande. Enligt 1 mom. får ändring i beslut som den kommunala myndigheten har fattat sökas på det sätt som bestäms i kommunallagen (365/1995). Beslut av detta slag är t.ex. beslut som gäller en kommunal plan enligt 11 §.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om sökande av ändring i Livsmedelssäkerhetsverkets beslut. Besluten får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Beslut som avses i 30 och 31 § ska trots allt iakttas även om ändring söks.

36 §. Sekretessbelagda uppgifter. I paragrafen föreslås bestämmelser om sekretessbelagda uppgifter och utlämnande av dem. I paragrafen anges att lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet innehåller bestämmelser om tystnadsplikten i fråga om uppgifter som erhållits vid tillsynen. Utan hinder av tystnadsplikten får enligt förslaget uppgifter som vid tillsynen över efterlevnaden av den föreslagna lagen eller utförandet av en uppgift som hänför sig till tillsynen erhållits om en enskilds eller en sammanslutnings ekonomiska ställning eller affärs- och yrkeshemlighet eller om en enskilds personliga förhållanden lämnas ut till statliga och kommunala myndigheter för uppgifter enligt den föreslagna lagen. Uppgifter får lämnas ut till åklagar- och polismyndigheterna bara för utredning av brott som är sådana att det enligt 5 kap. 1 § i tvångsmedelslagen (450/1987) är tillåtet att företa husrannsakan för utredning av dem. Dessutom föreslås det att sekretessbelagda uppgifter också ska få lämnas ut till utländska organ och inspektörer, om detta förutsätts i Europeiska gemenskapens lagstiftning eller någon annan internationell förpliktelse som är bindande för Finland.

37 §. Ikraftträdande. I paragrafen föreslås bestämmelser om när lagen träder i kraft och om upphävande av gällande veterinärvårdslag.

I 1 mom. föreskrivs om när lagen ska träda i kraft. I 2 mom. föreslås att den gällande veterinärvårdslagen upphävs genom den föreslagna lagen. Veterinärvårdsförordningen som utfärdats med stöd av den gällande lagen ska dock fortsätta att gälla tills den upphävs särskilt. Dessutom föreslås det att om det på något annat ställe i lagstiftningen hänvisas till bestämmelserna i veterinärvårdslagen som gällde vid ikraftträdandet av den föreslagna lagen, ska denna lag tillämpas i stället. I 5 mom. föreslås att åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

38 §. Övergångsbestämmelser. Enligt 1 mom. ska ett samarbetsområde som avses i den föreslagna lagens 8 § inleda sin verksamhet senast vid ingången av 2013.

I 2 mom. föreslås det att Livsmedelssäkerhetsverket ska utarbeta det program som avses i 9 § i den föreslagna lagen inom en övergångsperiod på ett år efter lagens ikraftträdande och att länsstyrelsen på motsvarande vis ska utarbeta den plan som avses i 10 § inom en övergångsperiod på ett år. Kommunen ska utarbeta den plan som avses i 11 § inom en övergångsperiod på två år efter lagens ikraftträdande.

Enligt 3 mom. ska kommunen ordna med de tjänster som föreskrivs i 12 och 13 § inom ett år efter lagens ikraftträdande. Till dess tillämpas 8 § i den lag som upphävs på veterinärtjänster som kommunen tillhandahåller.

I 4 mom. föreslås att kommunen betalas ersättning enligt 23 § för tillsynsuppgifter som kommunalveterinären utför från och med den 20. För tillsynsuppgifter som utförts före den tidpunkten har kommunalveterinären rätt att få arvode och ersättning enligt statsrådets förordning om förrättningsarvoden till veterinärer (1234/2001).

1.2 Lag om ändring av 15 § i lagen om djursjukdomar

15 §. I 1 mom. föreskrivs om rätten för veterinärer som är med om att verkställa lagen till arvoden och ersättningar av statsmedel. Eftersom det i 23 § i den föreslagna veteri-

närvårdslagen avses bli bestämt att ersättning för utförandet av tillsynsuppgifter som hänför sig till bekämpningen av djursjukdomar ska betalas till kommunerna i fortsättningen föreslås det att momentet upptar en hänvisningsbestämmelse enligt vilken bestämmelser om ersättning som ska betalas till kommunen för uppgifter som utförts av en kommunalveterinär finns i 23 § i veterinärvårdslagen.

1.3 Lag om ändring av 59 § i djurskyddslagen

59 §. Ersättning till kommunen. I 1 mom. föreskrivs det om kommunalveterinärens rätt till arvode och ersättning av statens medel för inspektioner som verkställs med stöd av djurskyddslagen. I 2 mom. föreskrivs det om motsvarande rätt till arvode och ersättning när kommunalveterinären utför en utredning eller undersökning som Livsmedelssäkerhetsverket eller länsstyrelsen har förordnat med stöd av lagens 48 §. För att regleringen ska motsvara den reglering beträffande finansiering av tillsynsuppgifter som ingår i den föreslagna veterinärvårdslagen föreslås paragrafen bli ändrad så att omnämningarna av kommunalveterinärernas rätt till arvode och ersättning ersätts med en hänvisning till 23 § i veterinärvårdslagen.

1.4 Lag om ändring av 47 § i lagen om transport av djur

47 §. Ersättning till kommunen. Enligt paragrafen har kommunalveterinären rätt att för inspektioner som utförts med stöd av lagen få arvode och ersättning enligt statsrådets förordning om förrättningsarvoden till veterinärer. Det föreslås att paragrafen ändras så att nämnda bestämmelse ersätts med en hänvisning till 23 § i veterinärvårdslagen.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Ett sådant bemyndigande att utfärda förordning som avses i 80 § i grundlagen ingår i 9, 16, 23 och 26 § i den föreslagna veterinärvårdslagen. Genom förordning av statsrådet avses det vara möjligt att utfärda närmare bestämmelser om riksprogrammet för ordnande

av veterinärvården, om behörighetsvillkoren för kommunalveterinärtjänster, om grunderna för och beloppet av den ersättning som staten betalar till kommunerna och om det förfarande som ska iakttas vid betalningen samt om innehållet i anmälan om produktion av privata veterinärtjänster. Veterinärvårdsförordningen innehåller, om man bortser från det riksomfattande programmet, redan nu bestämmelser om de ovan nämnda angelägenheterna, men det är meningen att förordningen ska omarbetas i samband med att den föreslagna lagen träder i kraft.

3 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Den kommunala självstyrelsen

Enligt 121 § i grundlagen ska kommunernas förvaltning grunda sig på självstyrelse för kommunens invånare. Bestämmelser om de allmänna grunderna för kommunernas förvaltning och om uppgifter som åläggs kommunerna utfärdas genom lag.

Enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis innebär den grundlagsskyddade kommunala självstyrelsen särskilt att kommuninvånarna har rätt till förvaltningsorgan som de själva valt och att kommunen har rätt att själv fatta beslut om sin ekonomi (GrUU 14/1986 rd). Genom vanliga lagar kan det inte göras sådana ingrepp i självstyrelsens mest centrala särdrag att självstyrelsen urholkas i sak (GrUU 31/1996 rd).

Den föreslagna veterinärvårdslagen innehåller skyldigheter som gäller samarbetet mellan kommunerna. Enligt den föreslagna 8 § ska en kommun se till att de uppgifter som anknyter till veterinärvården ordnas inom ett samarbetsområde i samarbete med en annan kommun eller en samkommun. Dessutom föreslås det i 13 § att veterinärjouren ska ordnas i samarbete med andra kommuner inom ett jourområde som motsvarar en eller flera ekonomiska regioner eller ett eller flera landskap.

Riksdagens grundlagsutskott har i sin tolkningspraxis i princip förhållit sig tolerant mot påtvingat samarbete mellan kommunerna (se t.ex. GrUU 11/1984 rd, 42/1996 rd, 42/1998 rd, 32/2001 rd och 65/2002 rd). Utskottet har i sin bedömning fäst uppmärksamhet vid bl.a. de överförda uppgifternas överkommunala karaktär och en rationell förvaltning av uppgifterna. Andra saker som tillmätts betydelse är om arrangemanget väsentligt inskränkt de deltagande kommunernas allmänna verksamhetsområde och om någon enskild kommun får ensidig beslutanderätt.

I mindre kommuner sköts veterinärvården redan nu huvudsakligen i samarbete med andra kommuner. Fördelarna med samarbetet har att göra med resursernas tillräcklighet och riktandet av resurser; dessa är av väsentlig betydelse för tryggheten och kvaliteten och tillgången på tjänster. Lokal tillsyn som anknyter till livsmedelssäkerheten och bekämpningen av djursjukdomar har också direkta beröringspunkter med de grundläggande rättigheterna, dvs. 19 och 20 § i grundlagen, enligt vilka det allmänna ska främja befolkningens hälsa och verka för att alla tillförsäkras en sund miljö. Bildandet av samarbetsområden i anslutning till de lagstadgade förpliktelserna i samband med veterinärvården kan inte heller anses inskränka kommunernas allmänna verksamhetsområde väsentligt. Det kan därmed inte anses att bestämmelserna om samarbetet mellan kommunerna i lagens 8 och 13 § strider mot grundlagen.

Enligt den föreslagna veterinärvårdslagen ska kommunen se till att det ordnas förutsättningar att sköta de uppgifter som åläggs kommunalveterinären i lagen om djursjukdomar, djurskyddslagen och lagen om transport av djur eller med stöd av dessa lagar. Avsikten är att staten ska kompensera kommunerna för de kostnader som uppgifterna föranleder. Den ställning som de uppgifter på lokal nivå som hänför sig till tillsynen över djursjukdomar och djurskyddet har i sin egenskap av ett slags lagfästa uppdragsuppgifter som kommunalveterinären utför som ett led i statsförvaltningsorganisationen utgör ett undantag från 2 § i kommunallagen (365/1995), enligt vilken kommunen med stöd av avtal även kan åta sig att sköta andra uppgifter än sådana som hör till dess självstyrelse eller som stadgas för den i lag. Re-

gleringen är exceptionell också så till vida att uppdragsuppgifterna i lagen inte anvisas kommunen utan en namngiven kommunal tjänsteinnehavare, något som begränsar kommunens möjligheter att besluta om de administrativa strukturer som hänför sig till skötseln av uppgifterna. Regleringen är dock alltså befogad med hänsyn till den riksomfattande betydelse som tillsynen över djursjukdomar och djurskyddet har och i synnerhet kopplingen mellan dels tillsynen över djursjukdomar, dels säkerhetsaspekter och beredskap. Värt att notera är också att det enligt EG-lagstiftningen bara är tjänsteveterinärer som kan verkställa vissa inspektioner som förutsätts i gemenskapslagstiftningen och utfärda vissa intyg. Det kan inte anses att regleringen på ett väsentligt sätt ingriper i den kommunala självstyrelsens mest centrala särdrag enbart på den grund att uppgifter i lag anvisas kommunalveterinären.

Kommunens rätt att själv besluta om sin ekonomi är förbunden med beskattningsrätt och rätten att besluta om lönerna för tjänstemän och arbetstagare (GrUU 14/1986 rd). Grundlagen innehåller inga bestämmelser om kommunala avgifter. Enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis förutsätter regleringen av kommunala avgifter i lag att avgifterna är vederlag för tjänster som producerats (GrUU 53/2002). Vid bedömningen av om det finns en motprestation till en offentligrättslig avgift eller inte bör hänsyn tas till bl.a. om de prestationer som det tas ut avgifter för går att specificera i tillräcklig utsträckning och om avgiftens storlek och grunderna för bestämning av avgiften har något slag av samband med kostnaderna för prestationen. Det förutsätts dessutom vara frivilligt att ta emot prestationen (GrUU 61/2002 rd). Det kan anses att de bestämmelser om avgifter som ingår i den föreslagna lagen uppfyller dessa krav. Den föreslagna lagens 19 §, som gäller kommunalveterinärernas rätt att för sina tjänster ta ut arvoden och kostnadsersättningar som fastställs i tjänstekollektivavtalet, kan inte heller anses utgöra ett väsentligt ingrepp i kommunernas grundlagsskyddade rätt att besluta om sin ekonomi, eftersom arvoden och ersättningsarnas storlek och grunderna för bestämning av dem fortsättningsvis avgörs helt och hållet genom de kommunala tjänstekollektivavtalen.

Garantier för god förvaltning

Enligt 21 § 2 mom. i den föreslagna veterinärvårdslagen kan kommunen ta ut en avgift för sådan kontaktservice enligt 13 § 3 mom. dit kontakter beträffande behov av akut veterinärhjälp centraliseras utanför tjänstetid. Bestämmelsen om avgiftsbeläggande av kontaktservicen innebär en avvikelse från 8 § i förvaltningslagen där det föreskrivs att svar på frågor och förfrågningar som gäller utträttandet av ärenden ska vara avgiftsfritt, åtminstone till den del det i den tjänst som avses bli given är fråga om att lämna kontaktuppgifter till jourhavande veterinären eller annan rådgivning som gäller utträttandet av ärenden.

Enligt 21 § i grundlagen tryggas garantier för god förvaltning genom lag. I god förvaltning kan rätten att få behövlig rådgivning av myndigheterna avgiftsfritt anses ingå. Uppfyllandet av kravet på god förvaltning förutsätter emellertid inte att förvaltningens kunder har rätt till avgiftsfri rådgivning under alla tider på dygnet. Det betyder att det inte kan anses att avgiftsbeläggandet av sådan centraliserad kontaktservice som ansluter sig till veterinärjouren och via vilken det endast ges råd som hänför sig till akut veterinärhjälp utanför tjänstetid står i strid med principen om god förvaltning eller 21 § i grundlagen. Under tjänstetid kan ägare och innehavare av djur få avgiftsfri rådgivning från kommunen på normalt sätt.

Näringsfrihet

Enligt 18 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Grundlagsutskottet har emellertid ansett att det på särskilda grunder är möjligt att fastställa att näringsverksamhet ska vara tillståndspliktig (GrUU 19/2002 rd). Reglering av anmälnings- eller registreringskyldighet har i sak ansetts kunna jämföras med reglering av tillståndsplikt (GrUU 56/2002 rd).

Enligt 26 § i den föreslagna veterinärvårdslagen ska en privat veterinärtjänstproducent göra en anmälan om sin verksamhet till länsstyrelsen innan verksamheten inleds. Enligt den föreslagna lagens 33 § för Livsmedelssäkerhetsverket ett register över priva-

ta veterinärtjänsteproducenter. Anmälningsskyldigheten och den därmed sammanhörande registerföringen behövs för genomförande av tillsynen över veterinärtjänsteproducenter. Dessutom bestäms det i den föreslagna veterinärvårdslagen också om administrativa tvångsmedel som riktas till privata veterinärtjänsteproducenter, dvs. föreläggande, förbud och beslut om avbrytande av verksamheten. Det kan föreläggas att verksamheten ska avbrytas, om missförhållanden som hänför sig till efterlevnaden av lagen trots ett föreläggande eller ett förbud inte har avhjälpts och om verksamheten kan medföra allvarlig risk för patientsäkerheten.

Syftet med ovan nämnda bestämmelser är att främja djurens hälsa och välbefinnande. De har ofta en direkt koppling till livsmedelssäkerheten och folkhälsan. Tillsynen är därmed förknippad med sådana viktiga samhällsintressen som för förslagets del kan motivera att näringsfriheten begränsas. Dessutom uppfyller regleringen kraven på att vara exakt avgränsad och proportionell samt kraven på adekvat rättsskydd.

Hemfrid

I 29 § i den föreslagna veterinärvårdslagen finns bestämmelser om Livsmedelssäkerhetsverkets och länsstyrelsens rätt att på områden som omfattas av hemfriden inspektera en privat veterinärtjänsteproducents lokaler, redskap, bokföring, journalhandlingar och andra handlingar som gäller produktionen av veterinärtjänster, om det är nödvändigt för att utreda sådana omständigheter som inspektionen gäller och om det finns anledning att

misstänka att en privat veterinärtjänsteproducent i sin verksamhet har gjort sig skyldig till ett straffbart förfarande.

Genom 10 § i grundlagen, som gäller skydd för privatlivet, tryggas vars och ens hemfrid. Genom lag kan dock bestämmas om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna ska kunna tryggas eller för att brott ska kunna utredas. Grundlagsutskottet har i sina utlåtanden (GrUU 46/2001 rd och GrUU 48/2001 rd) förutsatt att misstankarna om brott gäller brott som är sådana att begåendet av dem är förknippat med hot om fängelsestraff, och i sitt utlåtande GrUU 40/2002 rd har utskottet ansett att ingrepp i hemfriden för utredning av förseelser som är föga klandervärda inte uppfyller proportionalitetskravet beträffande en begränsning av en grundläggande fri- eller rättighet. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande GrUU 69/2002 rd ansett det vara acceptabelt att utföra inspektioner med anledning av misstankar om sådana straffbara förseelser som allra högst kan ge ett bötesstraff. Det handlade huvudsakligen om kontroll av hur stöd och bidrag som beviljats av offentliga medel används och verksamhet där en del av näringsidkarens lokaler vanligen befinner sig i dennes bostad.

Lagstiftningsordning

På ovan anförda grunder anses det att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Veterinärvårdslag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

3 §

1 kap.

*Definitioner***Allmänna bestämmelser**

1 §

Syfte

Syftet med denna lag är att säkerställa tillgången och kvaliteten på veterinärtjänster som kommunerna ordnar med och tillsynen över övriga veterinärtjänster. Lagen har dessutom till syfte att säkerställa den tillsynen över livsmedelssäkerheten och över djurs hälsa och välbefinnande.

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på veterinärtjänster, på tillsynen över hygien vid primärproduktion av livsmedel av animaliskt ursprung, annan tillsyn över livsmedelssäkerheten och tillsynen över hygien vid djurhållning, på bekämpningen och förebyggandet av djursjukdomar samt på djurskyddet.

Bestämmelser om tillsyn som hör till tillämpningsområdet för denna lag finns dessutom i livsmedelslagen (23/2006), lagen om djursjukdomar (55/1980), lagen om bekämpning av djursjukdomar, som med lätthet sprida sig (488/1960), djurskyddslagen (247/1996), lagen om transport av djur (1429/2006), lagen om medicinsk behandling av djur (617/1997) och lagen om verkställighet av systemet med samlat gårdsstöd (557/2005).

I denna lag avses med

1) *husdjur* tamdjur som människan håller och sköter antingen i nyttosyfte, som sällskap eller som hobby, renar, hägnade däggdjur och fåglar samt odlade bin och vattendjur, dock inte försöksdjur som avses i lagen om försöksdjursverksamhet (62/2006) eller djur som hålls i djurparker som avses i 20 § i djurskyddslagen,

2) *nyttodjur* husdjur som hålls för jordbruk eller annan näringsverksamhet eller utnyttjas för arbetsprestationer som människan behöver,

3) *veterinärtjänster* konstaterande och fastställande av djurs hälsotillstånd och sjukdomar, tillhandahållande av veterinärhjälp och utfärdande av veterinärintyg, omhändertagande av ett djur för att ge veterinärhjälp eller göra undersökningar i samband med den, åtgärder för upprätthållande av djurs hälsa och välbefinnande, förebyggande hälsovårdsarbete samt avlivning av djur,

4) *grundläggande veterinärtjänster* veterinärtjänster som ges på grundval av veterinärmedicinsk allmän undersökning eller klinisk undersökning på djurhållningsplatsen eller på en vanlig veterinärmottagning, dock inte omhändertagande av ett djur för att ge veterinärhjälp eller göra undersökningar i samband med den,

5) *akut veterinärhjälp* veterinärmedicinsk allmän undersökning eller klinisk undersökning av ett djur som insjuknat eller skadats plötsligt och allvarligt, vårdåtgärder av förstahjälpstyp och avlivning av djur på djurskyddsgrunder,

6) *privat veterinärtjänsteproducent* en fysisk person, privaträttslig juridisk person eller läroinrättning som tillhandahåller veterinärtjänster.

2 kap.

Myndigheter

4 §

Jord- och skogsbruksministeriet

Jord- och skogsbruksministeriet leder och övervakar i egenskap av högsta myndighet verkställigheten och efterlevnaden av denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

5 §

Livsmedelssäkerhetsverket

Livsmedelssäkerhetsverket leder, övervakar och auditerar i egenskap av centralförvaltningsmyndighet verkställigheten och efterlevnaden av denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

6 §

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen svarar i länet för tillsynen över verkställigheten och efterlevnaden av denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den samt för auditeringen av verkställigheten och efterlevnaden. Länsstyrelsen ordnar med sådan regelbunden tillsyn som hör till villkoren för Europeiska unionens direkta jordbruksstöd när det gäller livsmedel, anmälan av djursjukdomar och djurs välbefinnande och som Europeiska unionens rättsakter om djurs välbefinnande förutsätter. Tillsynen sker genom stickprov. Länsstyrelsen deltar i den tillsyn som avses i djurskyddslagen antingen självmant eller när den lokala djurskyddsmyndigheten ber om att uppgifterna ska överföras på länsstyrelsen.

7 §

Kommunen

Varje kommun ordnar inom sitt område med grundläggande veterinärtjänster och akut veterinärhjälp samt med tillsyn över livsmedelssäkerheten och skötsel av för kommunalveterinären föreskrivna uppgifter i enlighet med vad som bestäms i denna lag. I kommunen sköts dessa uppgifter av en nämnd eller något annat av kommunen utsett kollegialt organ.

Kommunen kan komma överens med en annan kommun eller en samkommun om att en uppgift som enligt denna lag ska skötas av kommunen och där befogenheten tillkommer eller kan överföras på en tjänsteinnehavare anförts en annan kommuns eller en samkommuns tjänsteinnehavare under tjänsteansvar. En samkommun får ingå avtal som avses ovan, om samkommunens medlemskommuner har gett sitt samtycke till det.

8 §

Samarbete mellan kommuner

En kommun ska sköta de uppgifter som den har enligt denna lag i samarbete med en annan kommun eller en samkommun inom ett område som är tillräckligt vidsträckt för att uppgifterna ska kunna skötas på ett ändamålsenligt sätt (samarbetsområde). På bildandet av ett samarbetsområde tillämpas bestämmelserna i 5 § 2 mom. i lagen om en kommun- och servicestrukturreform (169/2007) och 5 § 4 mom. i folkhälsolagen (66/1972). Vad som i denna lag bestäms om kommuner gäller också samkommuner och samarbetsområden.

3 kap.

Planering av veterinärvården

9 §

Riksomfattande program

Livsmedelssäkerhetsverket ska utarbeta ett riksomfattande program för de veterinärtjänster som kommunerna ordnar med och för till-

synen över djurs hälsa och välbefinnande enligt denna lag. Programmet ska innehålla allmänna mål för tillgången och kvaliteten på veterinärtjänster samt uppgifter om inspektioner, provtagningar och andra åtgärder som ingår i tillsynen. Programmet ska ses över vid behov, dock med högst tre års mellanrum. Programmet utgör en del av det riksomfattande tillsynsprogrammet för miljö- och hälsoskyddet och en del av den nationella kontrollplanen enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd.

Närmare bestämmelser om utarbetande av det riksomfattande programmet och om dess innehåll utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bestämmelser om Livsmedelssäkerhetsverkets skyldighet att utarbeta ett riksprogram för livsmedelstillsynen och en tillsynsplan för livsmedelstillsynen finns i livsmedelslagen.

10 §

Regionala planer

Länsstyrelsen ska utarbeta en regional plan för de veterinärtjänster som kommunerna ordnar med och för hur tillsynen över djurs hälsa och välbefinnande enligt denna lag ordnas på länsstyrelsens område. Planen ska innehålla regionala mål för tillgången och kvaliteten på veterinärtjänster samt uppgifter om inspektioner, provtagningar och andra åtgärder som ingår i tillsynen.

Det riksomfattande programmet ska beaktas i den regionala planen. Planen ska utvärderas och ses över vid behov, dock med högst tre års mellanrum.

Bestämmelser om länsstyrelsens skyldighet att utarbeta en plan för livsmedelstillsynen finns i livsmedelslagen.

11 §

Kommunala planer

Kommunen ska utarbeta en plan för de veterinärtjänster som den ordnar samt för hur tillsynen över djurs hälsa och välbefinnande enligt denna lag ordnas på kommunens område. Planen ska innehålla uppgifter om sättet att producera veterinärtjänster, tillgången och kvaliteten på samt dimensioneringen av tjänsterna samt uppgifter om inspektioner, provtagningar och andra åtgärder som ingår i tillsynen. Vid planeringen av hur tjänsterna ska dimensioneras ska de tjänster beaktas som privata veterinärtjänsteproducenter tillhandahåller på kommunens område.

Det riksomfattande programmet och den regionala planen ska beaktas i kommunens plan. Kommunens plan ska utvärderas och ses över vid behov, dock med högst tre års mellanrum. Länsstyrelsen styr utarbetandet av kommunala planer och övervakar att de genomförs samt utvärderar utfallet av dem.

Bestämmelser om kommunens skyldighet att utarbeta en plan för livsmedelstillsynen finns i livsmedelslagen.

4 kap.

Kommunal veterinärvård

12 §

Grundläggande veterinärtjänster

Kommunen ska ordna med grundläggande veterinärtjänster som är tillgängliga vardagar under tjänstetid för husdjur som kommuninvånarna och sammanslutningar med hemort i kommunen håller. För andra husdjur än nyttodjur ska dock tjänsterna ordnas bara, om sådana tjänster inte annars finns tillgängliga inom samarbetsområdet.

Utöver vad som bestäms i 1 mom. ska kommunen inom ramen för de grundläggande veterinärtjänster som tillhandahålls inom kommunens område för nyttodjur se till att en veterinär som kan besöka djurhållningsplatserna är tillgänglig på vardagar under tjänstetid.

För nyttodjur som hålls på kommunens område ska kommunen inom ramen för de

grundläggande veterinärtjänsterna också ordna med tjänster enligt de riksomfattande djurhälsovårdsprogrammen. Med *riksomfattande djurhälsovårdsprogram* avses i denna lag program

1) som gäller hälsovård för nyttodjur som hålls för livsmedelsproduktion,

2) som förutsätter att det ingås ett avtal mellan nyttodjurets ägare eller innehavare och en veterinär om regelbundna veterinärbesök och åtgärder för att upprätthålla och främja hälsa och välbefinnande hos alla nyttodjur på djurhållningsenheten, förbättra djurhållningsenhetens ekonomiska resultat och främja säkerheten och kvaliteten hos livsmedel av animaliskt ursprung,

3) som det är frivilligt för nyttodjurets ägare eller innehavare att ansluta sig till,

4) där ägare till eller innehavare av nyttodjur som avses i programmet har möjlighet att få de tjänster som avses i programmet med samma innehåll,

5) till vilket det hör ett datasystem för kontroll av programmets genomförande.

13 §

Akut veterinärhjälp

Kommunen ska ordna med akut veterinärhjälp som är tillgänglig under alla tider på dygnet för husdjur som finns på kommunens område.

Kommunen ska ordna med jourtjänst för akut veterinärhjälp som behövs utanför tjänstetid i samarbete med andra kommuner inom ett jourområde som motsvarar en eller flera ekonomiska regioner eller ett eller flera landskap.

Den akuta veterinärhjälpen inom jourområdet ska ordnas så att små husdjur som utan svårigheter kan transporteras till veterinärmottagningen i huvudsak vårdas av annan personal än sådana husdjur där veterinärhjälpen förutsätter att en veterinär besöker djurhållningsplatsen. Från detta krav får man dock avvika i ett jourområde där djurtätheten är låg eller där små husdjur som utan svårigheter kan transporteras till veterinärmottagningen utgör en liten andel av alla husdjur som hålls inom jourområdet, eller när det av andra särskilda skäl är motiverat. För varje

jourområde ska det ordnas med en centraliserad kontaktservice.

14 §

Tillgången på grundläggande veterinärtjänster och akut veterinärhjälp

Den som behöver grundläggande veterinärtjänster och akut veterinärhjälp ska ha tillgång till dem inom skälig tid och på skäligt avstånd med beaktande av geografiska förhållanden.

15 §

Ordandet av tillsynsuppgifter

Kommunen ska sköta tillsynen över hygien vid primärproduktion av livsmedel av animaliskt ursprung och annan tillsyn över livsmedelssäkerheten så som föreskrivs i livsmedelslagen eller med stöd av den.

Kommunen ska se till att förutsättningarna för skötseln av de uppgifter som kommunalveterinären har enligt de andra lagar som nämns i 2 § 2 mom. eller som åläggs kommunalveterinären med stöd av dessa lagar är sådana som avses i den regionala planen och det riksomfattande programmet.

16 §

Tjänsten som kommunalveterinär

Kommunen ska ha ett behövligt antal kommunalveterinärstjänster för skötseln av uppgifter enligt denna lag. En tjänst kan inrättas gemensamt för flera kommuner eller samkommuner eller för en kommun och en samkommun. Om en kommun har två eller flera kommunalveterinärstjänster, ska kommunen fastställa uppgiftsfördelningen mellan kommunalveterinärerna.

En kommunalveterinär ska vara legitimerad veterinär och insatt i de uppgifter som hör till tjänsten. Närmare bestämmelser om behörighetsvillkoren för tjänsten som kommunalveterinär utfärdas genom förordning av statsrådet.

17 §

Ordnandet av veterinärtjänster

Kommunen får ingå avtal om produktion av tjänster enligt 12 och 13 § med en privat veterinärtjänsteproducent.

18 §

Ordnandet med lokaler och redskap

Om kommunen ordnar med tjänster enligt 12 och 13 § genom att producera tjänsterna själv, ska kommunen ordna med de lokaler och redskap som behövs för tjänsterna med beaktande av den plan som avses i 11 § samt vilka slags och hur många husdjur som hålls på kommunens område.

Kommunen ska ordna med lokaler och redskap som fortlöpande behövs för skötseln av tillsynsuppgifter enligt 15 § 2 mom. och säkerställa att det finns den kompetens som behövs för användningen av redskapen.

5 kap.

Avgifter och ersättningar

19 §

Arvode och ersättningar till kommunalveterinärer

För tjänster som kommunalveterinärerna tillhandahåller med stöd av 12 och 13 § har de rätt att hos husdjurets ägare eller innehavare ta ut i tjänstekollektivavtalet fastställt arvode, ersättning för resekostnader och ersättning för användning av utrustning i sin ägo samt ersättning för kostnader för förbrukade läkemedel och förnödenheter.

20 §

Avgifter och ersättningar som tas ut av privata veterinärtjänsteproducenter

Om kommunen har ingått avtal om produktion av tjänster enligt 12 och 13 § med en privat veterinärtjänsteproducent, får den privata tjänsteproducenten för veterinärtjänster som tillhandahålls i enlighet med avtalet hos

husdjurets ägare eller innehavare ta ut högst den avgift som framgår av de anbudshandlingar som avtalet grundar sig på samt ersättning för sina resekostnader. En privat veterinärtjänsteproducent får också ta ut ersättning för kostnader för förbrukade läkemedel och förnödenheter.

21 §

Avgifter som tas ut av kommunen

När ett husdjur vårdas på veterinärmottagningen får kommunen hos husdjurets ägare eller innehavare för tjänster enligt 12 och 13 § ta ut en avgift som täcker kostnaderna för lokaler och redskap som kommunen tillhandahåller och avlönandet av biträdande personal.

Kommunen får också ta ut en avgift för att täcka de kostnader som centraliserad kontaktservice enligt 13 § 3 mom. förorsakar dem.

22 §

Kommunens deltagande i kostnader som veterinärtjänster förorsakar ägare till eller innehavare av husdjur

Kommunen får delta i de kostnader som tjänster enligt 12 och 13 § förorsakar ägaren till eller innehavaren av ett husdjur.

23 §

Ersättning för tillsynsuppgifter

För utförandet av tillsynsuppgifter som avses i 15 § 2 mom. får kommunen ersättning av statsmedel. Ersättningen beräknas utifrån de direkta kostnader som tillsynen har förorsakat kommunen. Ersättningen får inte överskrida beloppet av de faktiska kostnaderna. Ersättning betalas inte för inspektioner och åtgärder som avses i 15 § 3 mom. i lagen om djursjukdomar.

Närmare bestämmelser om grunderna för den ersättning som betalas till kommunen och om det förfarande som ska iakttas vid betalningen utfärdas genom förordning av statsrådet.

24 §

Avgifter för statliga myndigheters prestationer

För statliga myndigheters prestationer enligt denna lag tas det ut avgifter till staten enligt vad som föreskrivs i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

25 §

Statsandel

På verksamhet som en kommun ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992), om inte något annat bestäms genom lag.

6 kap.

Tillsyn över privat veterinärvård

26 §

Anmälningsskyldighet

En privat veterinärtjänsteproducent ska göra en skriftlig anmälan om sin verksamhet till länsstyrelsen i det län där tjänsteproducenten har sitt fasta verksamhetsställe. Om en privat veterinärtjänsteproducent inte har något fast verksamhetsställe, ska anmälan göras till länsstyrelsen i det län där det är meningen att veterinärtjänsterna huvudsakligen ska tillhandahållas.

Anmälan ska göras innan verksamheten inleds, ändras väsentligt eller läggs ner. Anmälan ska innehålla den privata veterinärtjänsteproducentens kontaktinformation samt uppgifter om tjänster, personal och tjänsteproducentens fasta verksamhetsställe. Närmare bestämmelser om innehållet i anmälan och hur den ska göras utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bestämmelser om anmälningsskyldigheten för en person som temporärt tillhandahåller veterinärtjänster utan att vara legitimerad veterinär finns i 8 § i lagen om utövning av veterinäryrket (29/2000).

27 §

Ansvarig veterinär

En privat veterinärtjänsteproducent som är en fysisk person ska vara en sådan veterinär som avses i lagen om utövning av veterinäryrket.

En privat veterinärtjänsteproducent som är en juridisk person ska i sin tjänst ha en i lagen om utövning av veterinäryrket avsedd veterinär som ska ansvara för att veterinärtjänsterna ordnas i enlighet med kraven i denna lag (ansvarig veterinär). Uppgifter om den ansvarige veterinären ska ingå i den anmälan som avses i 26 §.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas inte på undersökningsanstalter som avses i lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990) när de gör undersökningar som hör till veterinärtjänsterna.

28 §

Verksamhetsföresättningar

En privat veterinärtjänsteproducent ska ha lokaler och redskap som med beaktande av verksamhetens art och omfattning är ändamålsenliga för de veterinärtjänster som tillhandahålls samt den personal som verksamheten förutsätter. Veterinärtjänsterna ska vara veterinärmedicinskt korrekta.

29 §

Inspektionsrätt

Livsmedelssäkerhetsverket och länsstyrelsen har rätt att få tillträde till platser där veterinärtjänster tillhandahålls samt att inspektera en privat veterinärtjänsteproducents lokaler, redskap, bokföring, journalhandlingar och andra handlingar som gäller produktionen av veterinärtjänster, om detta är nödvändigt för att utöva tillsyn som föreskrivs i denna lag. Livsmedelssäkerhetsverket får bestämma att länsstyrelsen ska utföra inspektionen.

På områden som omfattas av hemfriden får inspektion utföras endast om det är nödvändigt för att utreda de omständigheter som in-

spektionen gäller och om det finns anledning att misstänka att en privat veterinärtjänsteproducent har gjort sig skyldig till ett straffbart förfarande i sin verksamhet.

Myndigheten får anlita sakkunniga vid inspektionen. De sakkunniga ska vara erkänt skickliga och erfarna personer som företräder vetenskaplig, praktisk veterinärmedicinsk eller annan sakkunskap av betydelse för inspektionen. De sakkunniga har rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna få tillgång till uppgifter som behövs för inspektionen av mottagningsverksamhet. De sakkunniga är skyldiga att hemlighålla sekretessbelagda uppgifter som de får tillgång till.

30 §

Åtgärder vid överträdelser eller försummelser

Om det vid en inspektion eller annars konstateras att en privat veterinärtjänsteproducent inte har iakttagit bestämmelserna i 26–28 §, kan Livsmedelssäkerhetsverket genom beslut ålägga tjänsteproducenten att fullgöra sin skyldighet inom en tid som är tillräcklig med beaktande av sakens natur.

31 §

Avbrytande av verksamheten

Om en privat veterinärtjänsteproducents verksamhet inte uppfyller kraven enligt 26–28 § och bristerna eller missförhållandena inte har avhjälpits trots ett föreläggande enligt 30 § och om verksamheten kan medföra allvarlig risk för djurs hälsa eller välbefinnande, kan Livsmedelssäkerhetsverket avbryta verksamheten tills bristerna eller missförhållandena har blivit avhjälpna. Ett beslut om att avbryta verksamheten ska omedelbart återkallas, om bristerna eller missförhållandena har avhjälpits så att verksamheten inte längre behöver avbrytas.

32 §

Vite och hot om tvångsutförande eller avbrytande

Livsmedelssäkerhetsverket kan förena ett föreläggande enligt 30 § med vite, med hot om att den försummade åtgärden vidtas på den försumliges bekostnad eller med hot om avbrytande. I ärenden som gäller vite, hot om tvångsutförande och hot om avbrytande iaktas viteslagen (1113/1990).

33 §

Register

För tillsynen ska Livsmedelssäkerhetsverket föra register över privata veterinärtjänsteproducenter. Länsstyrelserna behandlar uppgifterna i registret i den omfattning som deras uppgifter enligt denna lag förutsätter. I registret införs de uppgifter som anmäls enligt 26 § samt uppgifter om beslut om föreläggande som avses i 30 § och avbrytande som avses i 31 §.

Uppgifterna avförs ur registret tre år efter det att den privata veterinärtjänsteproducenten har upphört med sin verksamhet. Uppgifter om de beslut som avses i 30 och 31 § avförs dock senast tio år efter det att beslutet meddelades. På insamling, behandling och registrering av personuppgifter samt på användning och utlämnande av uppgifter som är införda i registret tillämpas i övrigt personuppgiftslagen (523/1999) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

Länsstyrelsen och kommunen har rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna få de uppgifter ur registret som är nödvändiga för deras tillsynsuppgifter enligt denna lag.

7 kap.

Särskilda bestämmelser

34 §

Handräckning

Polisen ska på begäran av Livsmedelssäkerhetsverket och länsstyrelsen ge dem hand-

räkning vid verkställandet av en inspektion enligt 29 §, om utförandet av tjänsteuppdrag förhindras vid inspektionen.

35 §

Ändringssökande

Bestämmelser om sökande av ändring i kommunala myndigheters beslut finns i kommunallagen (365/1995).

Bestämmelser om sökande av ändring i Livsmedelssäkerhetsverkets beslut finns i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Beslut som Livsmedelssäkerhetsverket har fattat med stöd av 30 eller 31 § ska iakttas även om ändring söks.

36 §

Sekretessbelagda uppgifter

Bestämmelser om tystnadsplikten i fråga om uppgifter som erhållits vid tillsynen finns i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Utan hinder av tystnadsplikten får uppgifter som vid tillsynen över efterlevnaden av denna lag eller utförandet av en uppgift som hänför sig till tillsynen erhållits om en enskilds eller en sammanslutnings ekonomiska ställning eller affärs- eller yrkeshemlighet eller om en enskilds personliga förhållanden lämnas ut

1) till statliga och kommunala myndigheter för skötseln av uppgifter enligt denna lag,

2) till åklagar- och polismyndigheterna för utredning av brott enligt 5 kap. 1 § i tvångsmedelslagen (450/1987), och

3) till utländska organ och inspektörer, om detta förutsätts i Europeiska gemenskapens lagstiftning eller någon annan internationell förpliktelse som är bindande för Finland.

37 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs veterinärvårdslagen av den 17 augusti 1990 (685/1990) jämte ändringar.

Om det på något annat ställe i lagstiftningen hänvisas till veterinärvårdslagen som gällde vid ikraftträdandet av denna lag ska denna lag tillämpas i dess ställe.

Veterinärvårdsförordningen (1039/1990) som utfärdats med stöd av den lag som upphävs förblir dock i kraft tills den upphävs särskilt.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

38 §

Övergångsbestämmelser

Samarbetsområdena ska inleda sin verksamhet senast vid ingången av 2013.

Livsmedelssäkerhetsverket ska utarbeta ett sådant program som avses i 9 § och länsstyrelsen en sådan plan som avses i 10 § inom ett år efter lagens ikraftträdande. Kommunen ska utarbeta en sådan plan som avses i 11 § inom två år efter lagens ikraftträdande.

Kommunen ska ordna med de tjänster som avses i 12 och 13 § inom ett år efter lagens ikraftträdande. Till dess ska 8 § i den lag som upphävs tillämpas på de veterinärtjänster som kommunen tillhandahåller.

För tillsynsuppgifter som utförs av kommunalveterinären från och med den 20 betalas ersättningen enligt 23 § till kommunen. För tillsynsuppgifter som utförts före detta datum har kommunalveterinären rätt att få arvode och ersättning de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

2.

Lag**om ändring av 15 § i lagen om djursjukdomar**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 18 januari 1980 om djursjukdomar (55/1980) 15 § 1 mom., sådant det
lyder i lag 424/1994, som följer:

15 §

Av statens medel betalas arvoden samt ersättningar för resekostnader och kostnader som användningen av redskap och förnödenheter föranleder för veterinärer eller andra som på förordnande av en myndighet har fullgjort uppgifter som hör till området för verkställigheten av denna lag. Närmare bestämmelser om grunderna för och beloppen

av arvoden och ersättningar utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelser om ersättning som ska betalas till kommunen för en uppgift som kommunalveterinären har utfört enligt denna lag eller enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av den finns i 23 § i veterinärvårdslagen (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag**om ändring av 59 § i djurskyddslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i djurskyddslagen av den 4 april 1996 (247/1996) 59 §, sådan den lyder delvis ändrad
i lag 300/2006, som följer:

59 §

Ersättning till kommunen

Bestämmelser om ersättning som av statens
medel ska betalas till kommunen för en in-
spektion som kommunalveterinären verk-

ställt med stöd av 39 § eller en utredning el-
ler undersökning som kommunalveterinären
har utfört med stöd av 48 § finns i 23 § i ve-
terinärvårdslagen (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.**Lag****om ändring av 47 § i lagen om transport av djur**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 29 december 2006 om transport av djur (1429/2006) 47 § som följer:

47 §

Ersättning till kommunen

spektion som kommunalveterinären verkställt med stöd av 28 och 29 § samt 19 § 1 mom. finns i 23 § i veterinärvårdslagen (/).

Bestämmelser om ersättning som av statens medel ska betalas till kommunen för en in-

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 29 maj 2009

Republikens President

TARJA HALONEN

Jord- och skogsbruksminister *Sirkka-Liisa Anttila*

*Bilaga
Parallelltext*

2.

Lag

om ändring av 15 § i lagen om djursjukdomar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 18 januari 1980 om djursjukdomar (55/1980) 15 § 1 mom., sådant det
lyder i lag 424/1994, som följer:

Gällande lydelse

15 §

Av statens medel betalas, enligt vad som närmare stadgas genom förordning, resekostnader och arvoden för veterinärer eller andra, som på förordnande av en myndighet fullgjort uppgifter som faller inom området för verkställigheten av denna lag, samt övriga kostnader som användningen av egna redskap och förnödenheter föranleder.

—————

Föreslagen lydelse

15 §

Av statens medel *betalas arvoden samt ersättningar för resekostnader och kostnader som användningen av redskap och förnödenheter föranleder för veterinärer eller andra som på förordnande av en myndighet har fullgjort uppgifter som hör till området för verkställigheten av denna lag. Närmare bestämmelser om grunderna för och beloppen av arvoden och ersättningar utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelser om ersättning som ska betalas till kommunen för en uppgift som kommunalveterinären har utfört enligt denna lag eller enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av den finns i 22 § i veterinärvårdslagen (/).*

—————

Denna lag träder i kraft den 20 .

—————

3.

Lag**om ändring av 59 § i djurskyddslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i djurskyddslagen av den 4 april 1996 (247/1996) 59 §, sådan den lyder delvis ändrad
i lag 300/2006, som följer:

Gällande lydelse

59 §

Arvoden

Kommunalveterinären har rätt att för en inspektion som har utförts med stöd av 39 § få arvode och ersättning enligt förordningen om förrättningsarvoden till veterinärer (1269/89).

Samma rätt tillkommer veterinärer som Livsmedelssäkerhetsverket eller länsstyrelsen har förordnat och som har utfört en utredning eller undersökning enligt 48 §.

Föreslagen lydelse

59 §

Ersättning till kommunen

Bestämmelser om ersättning som av statens medel ska betalas till kommunen av statens medel för en inspektion som kommunalveterinären verkställt med stöd av 39 § eller en utredning eller undersökning som kommunalveterinären har utfört med stöd av 48 § finns i 22 § i veterinärvårdslagen (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag**om ändring av 47 § i lagen om transport av djur**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 29 december 2006 om transport av djur (1429/2006) 47 § som följer:

Gällande lydelse

47 §

Arvoden

Kommunalveterinären har rätt att för en inspektion som har utförts med stöd av 28 och 29 § och för en inspektion av ett vägtransportmedel enligt 19 § 1 mom. få arvode och ersättning enligt statsrådets förordning om förrättningsarvoden till veterinärer (1234/2001).

Föreslagen lydelse

47 §

Ersättning till kommunen

Bestämmelser om ersättning som av statens medel ska betalas till kommunen av statens medel för en inspektion som kommunalveterinären verkställt med stöd av 28 och 29 § samt 19 § 1 mom. finns i 22 § i veterinärvårdslagen (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .